

ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบิร์ตตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดย
นายยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลอร์นิงที่มีต่อมโนทัศน์ทาง
เศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT USING INQUIRY MODEL OF ALBERTA
LEARNING ON ECONOMICS CONCEPTS AND ATTITUDE TOWARD ECONOMICS
IN SOCIAL STUDIES OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

By
MR. Yutthapun PHONGPHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING SOCIAL STUDIES)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์น
นิงที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษา
เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลาย

โดย ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ ไตศิลา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาทีพันตรี ดร. นพดล เจนอักษร)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ ไตศิลา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอกพลณัฐ ญัฐพิทักษ์)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ พรเพ็ญ ฮั่นตระกูล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. วรุณี สุภาพ)

60262308 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์, รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง, มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์, เจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์

นาย ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร: ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง 2) เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง 3) ศึกษาเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง และ 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ 2) แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ 1 จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน 3) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี
2. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง
4. เจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

60262308 : Major (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Keyword : Inquiry model of Alberta learning, Economics concepts, Attitude toward economics In Social Studies, Learning management of Economics

MR. YUTTHAPUN PHONGPHAI : EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT USING INQUIRY MODEL OF ALBERTA LEARNING ON ECONOMICS CONCEPTS AND ATTITUDE TOWARD ECONOMICS IN SOCIAL STUDIES OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS
THESIS ADVISOR : CHAIRAT TOSILA, Ph.D.

The purposes of this research were to: 1) study the Economics concepts of upper secondary school students after using Inquiry model of Alberta learning management 2) compare Economics concepts of upper secondary school students before and after using Inquiry model of Alberta learning management 3) study the attitude toward economics in Social Studies of upper secondary school students after using Inquiry model of Alberta learning management and 4) compare attitude toward economics In Social Studies of upper secondary school students before and after using Inquiry model of Alberta learning management. The sample of this research consisted of 30 secondary students in the second semester during the academic year 2018 in the Kasetsart University Laboratory School Center for Educational Research and Development, Bangkok Metropolitan Administration. The employed to collect data were: 1) the lesson plan organizing Economics by using Inquiry model of Alberta learning 3 units 2) Economics concepts measurement instrument 3) Attitude toward economics in Social Studies measurement instrument The data was analyzed by arithmetic mean, standard deviation and t-test for dependent

The research findings were summarized as follows:

1. Economics concepts of upper secondary school students after using Inquiry model of Alberta learning management is at a good level.
2. Economics concepts of upper secondary school students after using Inquiry model of Alberta learning management were higher than those before using Inquiry model of Alberta learning management at .01 level of significance.
3. Attitude toward economics in Social Studies of upper secondary school students after using Inquiry model of Alberta learning management is at a high level.
4. Attitude toward economics in Social Studies of upper secondary school students after using Inquiry model of Alberta learning management were higher than those before using Inquiry model of Alberta learning management at .01 level of significance.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความปรารถนาดีจากอาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งทุ่มเทแรงใจในการสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีความเพียรพยายาม ในการทำวิทยานิพนธ์ และให้กำลังใจในการดำเนินงานตลอดมาจนจบจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพลณัฐ ญัฐพัชรัตน์ และ รองศาสตราจารย์พรเพ็ญ ฮั่นตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.วรุฒิ สุภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการเพิ่มเติมและแก้ไขส่วนต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนมีความสมบูรณ์และมีคุณค่า

กราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนาชู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนุชา ปนคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิศา โฆษิตชัยวัฒน์ อาจารย์มาลี ไตสกุล อาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา อาจารย์เรจินภา อยู่เกรียงไกร อาจารย์ดาวุด ยูนูซ ครูเสาวลักษณ์ รอดผล และครูณงลักษณ์ ทองอยู่ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ งานวิจัย

ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่คอยเสริมกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ และที่สำคัญขอขอบคุณนักเรียนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างตั้งใจ

กราบขอบพระคุณครู อาจารย์ทุกท่านที่เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพครูอันมีค่าอย่างยิ่งกับศิษย์ผู้นี้ ขอขอบพระคุณผู้เขียนหนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ผู้วิจัยนำมาใช้อ้างอิงในการเขียน วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้

ขอบคุณเพื่อนพี่น้องสาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ที่สำคัญคือ พี่ศิริพร พุทไธสงค์ น้องภูวดล วิริยะ อาคม แซ่ลิ้ม ตลอดจนอาจารย์เสกสรร สุขเสนา อาจารย์พี่เลี้ยงเมื่อครั้งฝึกสอน ที่ส่งเสริมกำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา

กราบขอบพระคุณมารดา บิดา และครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ทุกท่าน

ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	8
คำถามการวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	10
ขอบเขตการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	16
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
1. การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์.....	18
2. การจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง.....	24
3. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์.....	34
4. เจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา.....	55
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	78
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	78
การออกแบบการวิจัย	79
การกำหนดขอบเขตการวิจัย	79
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	84
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	89
การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	99
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
ตอนที่ 1 ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	101
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน	103
ตอนที่ 3 ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	105
ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน	110
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
สรุปผลการวิจัย	113
อภิปรายผลการวิจัย	113
ข้อเสนอแนะ	125
รายการอ้างอิง	128

ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	136
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	143
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	164
ประวัติผู้เขียน.....	179

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Desing.....	79
ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัด สาระการสาระการเรียนรู้แกนกลาง มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัย	81
ตารางที่ 3 การจำแนกจำนวนชั่วโมงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง.....	85
ตารางที่ 4 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	86
ตารางที่ 5 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	88
ตารางที่ 6 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งตามประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout).....	89
ตารางที่ 7 การปรับแก้ไขแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา 90	
ตารางที่ 8 การปรับแก้ไขแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	92
ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์กับข้อความถามในแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์	93
ตารางที่ 10 การปรับแก้ไขแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	95
ตารางที่ 11 การปรับแก้ไขแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	96
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง	101
ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน	103

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชา
 สังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ
 ของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง..... 105

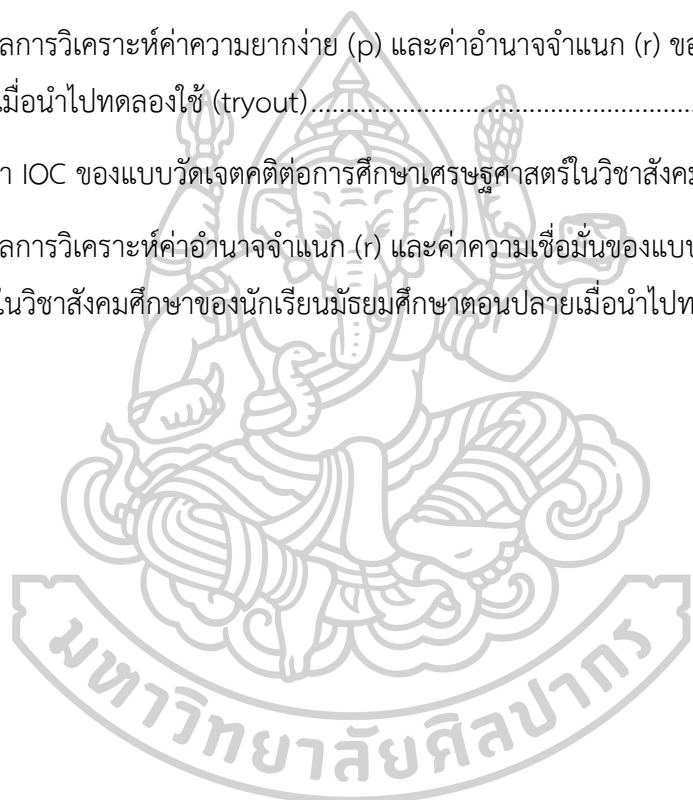
ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของ
 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์น
 นิ่งก่อนเรียนและหลังเรียนจำแนกเป็นรายด้าน..... 110

ตารางที่ 16 ค่า IOC ของแบบวัดมโนทัศน์ทางศรีษฐศาสตร์ 170

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดมโนทัศน์ ทาง
 ศรีษฐศาสตร์เมื่อนำไปทดลองใช้ (tryout)..... 172

ตารางที่ 18 ค่า IOC ของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 176

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษ
 ศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อนำไปทดลองใช้ (tryout) . 178

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 9

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยต้องเผชิญกับแนวโน้มการลดลงของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตลอด 20 ปี จวบจนปัจจุบันยังคงอยู่ในสถานการณ์ที่เรียกว่าติดอยู่ในกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยไม่สามารถที่จะขยับขึ้นไปแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยก็ไม่สามารถขยับลงมาแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยการผลิตสินค้าทุนต่ำด้วยแรงงานจำนวนมากและราคาถูกได้ (ภักดี รัตนมุขย์, 2561) สถานการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลง การแข่งขัน การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่พบข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้าน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ได้แก่คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 การพัฒนาให้คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ คือมีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ สามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ ทำประโยชน์ต่อส่วนร่วม และมีวิถีชีวิตที่พอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1) ด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจที่อยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงข้างต้น ส่งผลให้ประชาชนต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงทางการเงินและการใช้ชีวิต ก่อให้เกิดความกดดันในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาความรู้และทักษะทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจในระดับบุคคลและประเทศให้มั่นคงต่อไป (วีระพล บดีรัฐ, 2548)

เศรษฐศาสตร์ (Economics) เป็นการศึกษาการดำรงชีพธรรมดาสามัญประจำวันของมนุษยชาติ การกระทำของบุคคลและสังคม ซึ่งเกี่ยวพันใกล้ชิดกับความสำเร็จ และการใช้วัตถุดิบของซึ่งจำเป็นต่อการกินดีอยู่ดีจึงมีความสำคัญ Alfred Marshall (1920, อ้างถึงใน ปวย อิงภากรณ์ (2545: 5) ในแง่การแบ่งแขนงทางวิชาการ เศรษฐศาสตร์จัดเป็นศาสตร์หนึ่งในสังคมศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิตสินค้าและบริการ การกระจายสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตได้ไปสู่ผู้บริโภค เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หากบุคคลมี

ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ย่อมส่งผลให้ดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป เพราะส่งเสริมการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (พฤทธิสรรค์ สุทธิไชยเมธี, 2556: 10) ทั้งนี้เหตุที่ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรเพราะทรัพยากรมีความขาดแคลน หรือมีอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการนำมาใช้ ดังนั้นเศรษฐศาสตร์จึงว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้า ตลอดจนจัดสรรวิธีในการกระจายหรือแจกจ่ายไปให้กับประชากรในกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม (Paul A. Samuelson & William D. Nordhaus, 2005: 4) เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ถือว่ามีส่วนสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและการใช้ทรัพยากร และยังให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน โดยจะทำให้เราสามารถตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล เช่น จะใช้เงินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองได้อย่างไร อีกทั้งยังให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตการกระจายสินค้า และบริการซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของคนในอันที่จะทำให้เราเข้าใจและรู้จักเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนช่วยให้คนในสังคมได้เข้าใจการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจทั้งในภาครัฐบาลเกี่ยวกับการเก็บภาษีการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลการพัฒนาประเทศและการให้บริการด้านต่าง ๆ และภาคเอกชนเกี่ยวกับการลงทุนการค้าขายต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้คนในสังคมมีส่วนรับรู้และตัดสินใจในปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากขึ้น (วิทยากร เชียงกุล, 2541: 14-15) เศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่ให้ความรู้แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบการ เมื่อทุกคนต้องประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อการดำรงชีวิตแล้ววิชาเศรษฐศาสตร์ย่อมมีบทบาทอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยกันทั้งสิ้น โดยความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ในระดับบุคคลทั่วไปจะมีความสัมพันธ์กับปัญหาทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่คนทั่วไปมักจะประสบอยู่เสมอ ซึ่งโดยมากปัญหาเหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของตนเอง เช่น ปัญหาในเรื่องที่ว่า จะประกอบกิจการงานของตนอย่างไรที่จะทำให้ออกมาได้ดีผลตอบแทนกลับมาหาตนเองสูงที่สุด นอกจากนี้เศรษฐศาสตร์ยังจะทำให้บุคคลทั่วไปมีความเข้าใจในการดำเนินงานของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบายหรือการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ (จรินทร์ เทศวานิช, 2522: 11-12)

การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) มโนคติ หัวข้อ และหลักการ การให้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์แก่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้วิธีสอนที่เน้นมโนคติ หัวข้อและหลักการอันเป็นหัวใจสำคัญของการสอนสังคม

ศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่าความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมตลอดจนการตัดสินใจในการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมอาจทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น เมื่อจัดเนื้อหาสาระวิชาโดยใช้วิธีการสอนแบบนี้ 2) กระบวนการซึ่งประกอบไปด้วยวิธีคิด การสืบสวนสอบสวนและการรู้จักตัดสินใจด้วยเจตคติที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีเป้าหมาย 3) ทักษะในการอ่าน การฟัง การทำงานเป็นกลุ่มและการใช้สื่อการเรียนการสอน และ 4) ค่านิยมและเจตคติที่พึงปรารถนาของสังคม (Jarolimek, 1967) เมื่อนักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาตามจุดมุ่งหมายข้างต้นแล้วจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและความสำนึกว่าการเรียนเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เกิดพื้นฐานของการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจเรื่องราวทางเศรษฐกิจที่มีความสลับซับซ้อน และรู้จักการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้วิชาเศรษฐศาสตร์เข้ากับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าผู้เรียนจะเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบการอาชีพใด ๆ ก็ตาม (สุนนทิพย์ บุญสมบัติ, 2555: 11-41) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในส่วนของสาระเศรษฐศาสตร์ ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะต้องบรรลุเมื่อสำเร็จการศึกษาไว้ดังนี้ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และมาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

ในขณะที่หน่วยงานด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในระดับสากลอย่างสภาสังคมศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Council for Social Studies: NCSS) ได้กำหนดมาตรฐานของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาไว้ 4 ประเด็นได้แก่ 1) การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ คือการเข้าใจถึงการตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับวิธีการใช้ทรัพยากรที่หายาก เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีที่สุดของประเทศและสังคม การตัดสินใจทางเศรษฐกิจยังเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย ระบุทรัพยากรที่มี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้น มีการตรวจสอบวิธีการใช้ทรัพยากรทางเลือกในแง่ของข้อดีและข้อเสีย การชั่งใจ และการตรวจสอบสิ่งจูงใจที่กระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ 2) การแลกเปลี่ยนและการตลาด คือการเข้าใจถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยสมัครใจของทั้งสองฝ่ายซึ่งเป็นผลมาจากการค้าขาย ตลาดจึงช่วยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ในตลาดที่มีการแข่งขันราคาที่กำหนดจะสะท้อนถึงความขาดแคลนของสินค้าและบริการในตลาด หลักการของตลาดนี้สามารถนำไปใช้กับตลาดสำหรับสินค้าและบริการ แรงงาน เครดิต แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และอื่น ๆ รวมถึงการเปรียบเทียบผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายซึ่งบ่งบอกถึงสถานการณ์ภายใต้การกระทำของรัฐบาลต่อ

ระบบตลาด 3) เศรษฐกิจของประเทศ คือการเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณและคุณภาพของทุนมนุษย์ ทุนทางกายภาพ และทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อสภาพเศรษฐกิจ และมาตรฐานการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ตลาดทั้งหมดที่ทำงานร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความผันผวนของความเป็นอยู่ที่ดี นโยบายการเงินและการคลังมักได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในความพยายามที่จะบรรเทาความผันผวนและส่งเสริมการเติบโตภายใต้สถานการณ์ที่หลากหลาย นโยบายดังกล่าวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเติบโตของปริมาณเงินและระดับการใช้จ่ายโดยรวมในระบบเศรษฐกิจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดภาวะเงินเฟ้อหรือภาวะเงินฝืด เพิ่มการจ้างงานหรือลดระดับการว่างงาน และเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจ 4) เศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ คือการเข้าใจถึงการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของสินค้า บริการ เทคโนโลยี ข้อมูล ทุนมนุษย์ ทุนทางกายภาพ และการเงิน รวมถึงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความชำนาญ ระบบการค้า และการพึ่งพาทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจว่าเศรษฐกิจโลกดำเนินไปอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงวิธีการที่บุคคล ธุรกิจ รัฐบาล และสังคมตัดสินใจในการจัดสรรทุนมนุษย์ ทุนทางกายภาพ และทรัพยากรธรรมชาติในการใช้ทางเลือกผ่านกระบวนการให้เหตุผลทางเศรษฐกิจ โดยการพิจารณาจากต้นทุนและผลประโยชน์สูงสุด เศรษฐศาสตร์จึงนับเป็นความรู้พื้นฐานในการจัดสรรทรัพยากร และการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล ธุรกิจ รัฐบาล และสังคม (The National Council for the Social Studies, 2013: 35-39) จากมาตรฐานการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาที่กำหนดโดยหน่วยงานในและต่างประเทศ นอกจากต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์แล้ว ยังมุ่งเน้นการนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้การที่ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้นั้นจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดเจตคติร่วมด้วย เพราะเมื่อผู้เรียนเกิดความกระจำงในความคิดเกี่ยวกับค่านิยมของตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนมีการมองโลกในแง่บวกที่กว้างขึ้น มีความสามารถในการตัดสินใจ และสามารถปฏิบัติจนเป็นนิสัย (ทีศนา แคมมณี, 2547: 237-242)

จากจุดมุ่งหมายในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชี้ให้เห็นว่าสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้เกิด เมื่อศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา คือมโนทัศน์ซึ่งเป็นข้อสรุปจากข้อเท็จจริงที่แสดงถึงความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือข้อเท็จจริง โดยจะมีลักษณะบ่งบอกสิ่งที่คล้ายกันหรือสิ่งที่มีลักษณะร่วมกัน (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555: 11) สำหรับมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์คือศัพท์เทคนิค หรือศัพท์เฉพาะที่นักเศรษฐศาสตร์ได้บัญญัติขึ้นมา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้มโนทัศน์ช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต รู้จักคิดวิเคราะห์ สรุป และสามารถตัดสินใจใน

สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นการยื่นย่อ สรุป หรือช่วยลดความซับซ้อนของประสบการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมให้น้อยลง ด้วยการรู้จัก ระบุรายละเอียด แยกแยะ จัดกลุ่มของสิ่งเหล่านั้น โดยเอา มโนทัศน์เป็นหลักหรือจุดเริ่มต้นในการทำความเข้าใจ โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญา เพื่อให้ ประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่เข้าใจได้ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถ ในทางทักษะต่าง ๆ รู้จักคิด วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ซึ่งนำไปสู่การแสวงหาความรู้โดยวิธีการสืบสอบ ด้วยตนเอง เพราะนักเรียนจะไข่มโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว ทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบใหม่ ซึ่งโดยวิธีการนี้ นักเรียนจะได้พัฒนาหรือเรียนรู้มโนทัศน์ใหม่ด้วย (ลาว์ธีย์ วิทยาลัยศิลปศาสตร์, 2533: 16-19)

นอกจากจุดมุ่งหมายในการพัฒนามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์แล้ว เจตคตินับเป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดเมื่อศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา เพราะ เจตคติเป็นแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้ง คน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด (Ideas) เจตคติอาจเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใดก็ จะมีพฤติกรรมที่เผชิญกับสิ่งนั้น แต่หากมีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2559: 369) โดยเจตคติมีความสำคัญในฐานะที่ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวโดยการจัดรูปหรือจัดระบบ สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทำให้มีการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Esteem) ทำให้บุคคลสามารถ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่างที่จะนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง ช่วยในการปรับตัวให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อนการมีปฏิริยาตอบโต้หรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกไปนั้นส่วนมาก จะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ตนหรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม และช่วยให้บุคคลสามารถ แสดงออกถึงค่านิยมของตนเองซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคล นั้น (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2549: 20; ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520: 5-6)

แต่ในการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบันมักไม่เน้นการนำ ปัญหาและพฤติกรรมการตัดสินใจที่พบเห็นในชีวิตประจำวันของมนุษย์มาเป็นตัวอย่างในการ ประยุกต์ใช้กับทฤษฎีและการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ มีการใช้วิธีเชิงพรรณนาเรื่องราวน้อยมาก ส่วนใหญ่ยังคงสอนแบบจำลองสมการทางคณิตศาสตร์ และการวิเคราะห์กราฟเพื่ออธิบายแนวคิด ทฤษฎี แม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความเกี่ยวพันและช่วยพัฒนาเทคนิคทางเศรษฐศาสตร์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา แต่วิธีการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือที่ผู้สอนปฏิบัติ กันมายาวนาน ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าไม่ได้เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (Robert H Frank, 2018: 19) อีกทั้งครุมักใช้วิธีการบรรยายในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งวิธีนี้ก็มิข้ข้อวิจารณ์ว่าไม่ควรใช้ ตลอดบทเรียนเพราะอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ และอาจไม่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมใน การเรียนการสอนเท่าใดนัก (สิริวรรณ ศรีพหล, 2552: 63-67) การที่วิชาเศรษฐศาสตร์ไม่เป็นที่นิยม

เลือกเรียนกันอย่างแพร่หลายนั้น เป็นเพราะผลมาจากสาเหตุหลายประการ รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่ายังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหน้าชั้นแบบเดิม ๆ เสียเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการนำเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจมาใช้กันมากนัก ซึ่งในความเป็นจริงวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีสาระมากมายและสลับซับซ้อน จึงจำเป็นต้องมีเทคนิควิธีการนำเสนอ ให้สามารถดึงดูดความสนใจ และจำเป็นมากที่จะต้องสอนกันในห้องเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ควรที่จะเริ่มในระบบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ในวัยประมาณ 14-15 ปี เพราะจะมีประสบการณ์ในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการหารายได้ การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หรือในการออม ซึ่งหมายถึงการมีความเกี่ยวข้องกับเงินในชีวิตประจำวัน ทำให้มีความพร้อมที่จะเข้าใจและเข้าถึง “หลักเศรษฐศาสตร์” อันเป็นแก่นของวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่จะต้องมีการปลูกฝังแก่เยาวชนตั้งแต่ในวัยและระดับการศึกษาข้างต้น (วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, 2558: 3) เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาด้านมโนทัศน์ และเจตคติ ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนสอนที่ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (discovery mode) โดยใช้เนื้อหาสาระหรือความรู้เป็นเพียงเครื่องมือที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีบทบาทในการเรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และผู้สอนจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหา และให้คำปรึกษาในการเรียนของผู้เรียนวิธีการที่ใช้มากที่สุด (สิริวรรณ ศรีพหล, 2552: 63-67)

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนสืบสอบ (Inquiry-based Learning) รูปแบบหนึ่งที่เผยแพร่ในเอกสาร Focus on Inquiry: A Teacher's Guide to Implementing Inquiry-based Learning ในปี 2004 โดยอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง (Alberta Learning) หน่วยงานจากสาขาทรัพยากรการเรียนรู้และการสอน (Learning and Teaching Resource Branch) กระทรวงศึกษาธิการประจำมลรัฐอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดาโดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงวิธีการเรียนรู้จากเอกสารฉบับเดิม Focus on Research: A Guide to Developing Students' Research Skills ในปี 1990 ที่เน้นความสำคัญของการค้นคว้า (Research) ซึ่งเป็นความสามารถในการสำรวจตรวจสอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้แบบสืบสอบทั่วไปแต่มีลักษณะสำคัญที่มีความแตกต่างกันตรงที่มีการสะท้อนกระบวนการรวมทั้งการเชื่อมโยงการรู้คิด (Metacognition) เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางอย่างชัดเจนให้ผู้สอนปฏิบัติตามถ้าผู้เรียนมีการรู้คิดผู้เรียนจะทราบเกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเองและคิดทบทวนถึงความเหมาะสมของขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Alberta Learning, 2004) ซึ่งรูปแบบการสอนสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย

ในส่วนมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเกิดเจตคติที่ดีในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาได้ เนื่องจากมีขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมความเข้าใจในมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเกิดเจตคติที่ดีในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning Phase) ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะสำหรับการเรียนรู้ (Learning to Learn Skills) ของนักเรียนโดยครูกระตุ้นความสงสัยของนักเรียนด้วยปัญหาหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามที่ใช้ในการสำรวจเพื่อหาคำตอบ จากนั้นกำหนดวิธีการหาข้อมูลระบุวิธีการนำเสนอและเสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินผลงานที่นักเรียนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

2. ขั้นการทบทวน (Retrieving Phase) ขั้นตอนนี้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดทบทวนข้อความรู้ในส่วนที่นักเรียนมีอยู่และส่วนที่ควรค้นหาเพิ่มเติมตามประเด็นที่สนใจเพื่อใช้ในการศึกษาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากข้อมูลมีปริมาณมากคือปัญหาการละทิ้งความสนใจและยุติการสืบค้นไปในที่สุด เนื่องจากไม่ทราบวิธีการจัดการกับข้อมูลครูควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อมูล

3. ขั้นกระบวนการ (Processing Phase) ขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการให้นักเรียนตั้งสมมติฐานเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญในการสืบสอบให้พิจารณาจากคำถามที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดและการทบทวนข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นลงมือสำรวจตรวจสอบตามแผนการหาข้อมูล

4. ขั้นการสร้าง (Creating Phase) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำข้อมูลมาจัดกระทำพร้อมทั้งสรุปข้อความรู้ด้วยภาษาของตนเองเพื่อเตรียมการนำเสนอ

5. ขั้นการแลกเปลี่ยน (Sharing Phase) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำเสนอความรู้ที่ค้นพบและใช้หลักฐานที่ได้จากการสืบสอบด้วยตนเองมาสนับสนุนข้อความรู้โดยที่ครูควรให้คำปรึกษาในการเลือกรูปแบบเพื่อเตรียมนำเสนอและควรย้ำเตือนผู้นำเสนอให้คำนึงถึงผู้ฟัง

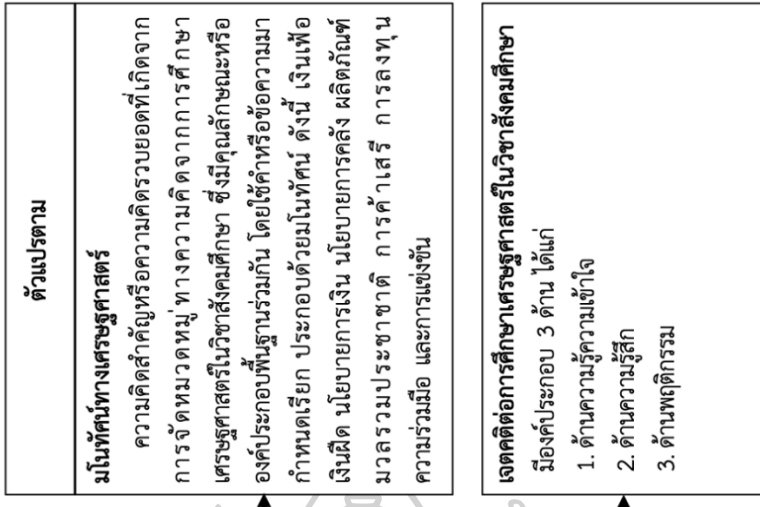
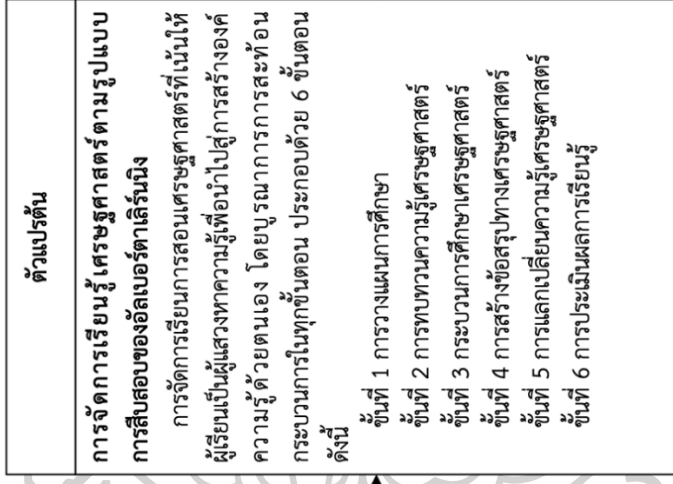
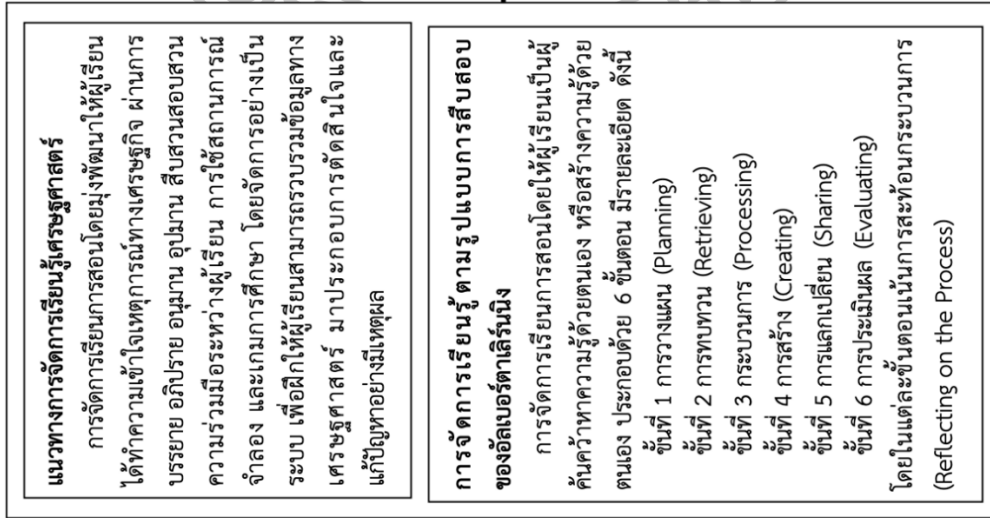
6. ขั้นการประเมินผล (Evaluating Phase) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินกระบวนการทำงานงานและผลงานเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยที่ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามและได้ใช้เวลาในการทำความเข้าใจถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินเพื่อพิจารณากระบวนการในการสืบสอบของนักเรียนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน

ทั้งนี้แต่ละขั้นตอนจะเน้นการสะท้อนกระบวนการ (Reflecting on the Process) เป็นการบูรณาการเข้ากับทุกขั้นตอนในรูปแบบการสืบสอบ ได้แก่ การวางแผน การทบทวน การสร้าง การแลกเปลี่ยน และการประเมินผลรวมทั้งการเชื่อมโยงการรู้จัก เข้ากับผลการเรียนรู้ ด้านเจตคติ และความรู้โดยให้ปรากฏให้เห็นเด่นชัด

การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงมีความอยาก เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นการพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญา คือ ฉลาดขึ้น เป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และจัดระเบียบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกความคิด และฝึกการกระทำทำให้ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้คงทนและถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ กล่าวคือการค้นพบด้วยตนเอง ทำให้เกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการเรียนแบบท่องจำ และทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่อีกด้วย มีลักษณะเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน จะทำให้การเรียนมีความหมาย เป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา นักเรียนสามารถเรียนรู้มนทัศน์และหลักการได้เร็วขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ตลอดจนนักเรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะกระทำการสิ่งใด ๆ สำเร็จด้วยตนเอง สามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (พันซ์ ทองชุนนุ, 2547: 56-57; พิมพันธ์ เตชะคุปต์, 2544: 60-61; ภาพ เลหาไพบูลย์, 2542: 127) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนสืบสอบตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมาใช้ในการวิจัย จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จากนั้นนำมาปรับชื่อขั้นตอนและรายละเอียดกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง เพื่อมุ่งเน้นพัฒนามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง อยู่ในระดับใด
2. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

สมมติฐานการวิจัย

1. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนอยู่ในระดับดี
2. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนอยู่ในระดับสูง
4. เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 207 คน โดยทางโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบความสามารถและแผนการเรียน กล่าวคือมีนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน และนักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแผนการเรียนมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อยู่ในห้องเรียนเดียวกัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 3 ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – 6 ตามมาตรฐาน ส 3.2 ตัวชี้วัดที่ 1 2 และ 3 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 คาบเรียน

2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 คาบเรียน

2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 คาบเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

3.2.1 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

3.2.2 เจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้เวลาในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมจำนวน 12 คาบเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการสอนสืบสอบตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยบูรณาการการสะท้อนกระบวนการในทุกขั้นตอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning Phase) ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะสำคัญเพื่อการเรียนรู้ (Learning to Learn Skills) ของนักเรียนโดยครูกระตุ้นความสงสัยของนักเรียนด้วยปัญหาหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามที่ใช้ในการสำรวจเพื่อหาคำตอบจากนั้นกำหนดวิธีการหาข้อมูลระบุวิธีการนำเสนอ และเสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินผลงานที่นักเรียนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวน (Retrieving Phase) ขั้นตอนนี้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดทบทวนข้อมูลในส่วนที่นักเรียนมีอยู่และส่วนที่ควรค้นหาเพิ่มเติมตามประเด็นที่สนใจเพื่อใช้ในการศึกษาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากข้อมูลมีปริมาณมากมากคือปัญหาการละทิ้งความสนใจและยุติการสืบค้นไปในที่สุดเนื่องจากไม่ทราบวิธีการจัดการกับข้อมูลครูควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการ (Processing Phase) ขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการให้นักเรียนตั้งสมมติฐานเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญในการสืบสอบให้พิจารณาจากคำถามที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดและการทบทวนข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นลงมือสำรวจตรวจสอบตามแผนการหาข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การสร้าง (Creating Phase) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำข้อมูลมาจัดกระทำพร้อมทั้งสรุปข้อความรู้ด้วยภาษาของตนเองเพื่อเตรียมการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยน (Sharing Phase) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำเสนอความรู้ที่ค้นพบ และใช้หลักฐานที่ได้จากการสืบสอบด้วยตนเองมาสนับสนุนข้อความรู้ โดยที่ครูควรให้คำปรึกษาในการเลือกรูปแบบเพื่อเตรียมนำเสนอและควรรอเตือนผู้นำเสนอให้คำนึงถึงผู้ฟัง

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล (Evaluating Phase) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินกระบวนการทำงานงานและผลงานเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยที่ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม และได้ใช้เวลาในการทำความเข้าใจถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน เพื่อพิจารณากระบวนการในการสืบสอบของนักเรียนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน

2. การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบิร์ตตาเลียร์นิง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยบูรณาการการสะท้อนกระบวนการในทุกขั้นตอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการศึกษา ขั้นตอนนี้ครูกระตุ้นความสงสัยของนักเรียนด้วยปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามที่ใช้ในการสำรวจเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ จากนั้นกำหนดวิธีการหาข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ ระบุวิธีการนำเสนอ และเสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินผลงานที่นักเรียนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนความรู้เศรษฐศาสตร์ ขั้นตอนนี้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดทบทวนข้อความรู้เศรษฐศาสตร์ในส่วนที่นักเรียนมีอยู่ และส่วนที่ควรค้นหาเพิ่มเติมตามประเด็นที่สนใจเพื่อใช้ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้ครูควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อมูลเศรษฐศาสตร์เนื่องจากมีเป็นจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการให้นักเรียนตั้งสมมติฐานเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญในการสืบสอบความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ โดยพิจารณาจากคำถามที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดและการทบทวนข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นลงมือสำรวจตรวจสอบตามแผนการหาข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์ ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ที่สืบค้นได้ในขั้นตอนก่อนหน้า มาจัดกระทำพร้อมทั้งสรุปข้อความรู้ด้วยภาษาของตนเองเพื่อเตรียมนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำเสนอความรู้เศรษฐศาสตร์ที่ค้นพบ และใช้หลักฐานที่ได้จากการสืบสอบด้วยตนเองมาสนับสนุนข้อความรู้

เศรษฐศาสตร์ดังกล่าว โดยที่ครูควรให้คำปรึกษาในการเลือกรูปแบบเพื่อเตรียมนำเสนอและควรรอให้
เดือนผู้นำเสนอให้คำนิยามถึงผู้ชม

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน
กระบวนการทำงานงานและผลงานเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้เศรษฐศาสตร์ โดยที่ครูควรเปิดโอกาสให้
นักเรียนได้ซักถาม และได้ใช้เวลาในการทำความเข้าใจถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน เพื่อพิจารณา
กระบวนการในการสืบสอบของนักเรียนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน

3. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ความคิดสำคัญหรือความคิดรวบยอดที่เกิดจากการ
จัดหมวดหมู่ทางความคิดจากการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีคุณลักษณะหรือ
องค์ประกอบพื้นฐานร่วมกัน โดยใช้คำหรือข้อความมากำหนดเรียก ประกอบด้วยมโนทัศน์ดังนี้

3.1 เงินเพื่อ เป็นภาวะการณ์ที่ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีมากเกินไป
ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ความต้องการสินค้าและบริการมีมากเกินไปหรือเกิดจากการที่ต้นทุนในการผลิต
สินค้าเพิ่มขึ้นหรือเกิดจากผลกระทบกระเทือนจากต่างประเทศ ส่งผลให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปมี
แนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

3.2 เงินฝืด เป็นภาวะการณ์ที่ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีน้อยเกินไป
ทั้งนี้เนื่องมาจากความต้องการสินค้าและบริการมีน้อยเกินไปหรือเกิดจากการที่ค่าของเงินมีแนวโน้ม
สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายลดลง ทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ

3.3 นโยบายการเงิน เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งดำเนินการโดยผ่านธนาคารกลางใน
การควบคุมปริมาณเงินในท้องตลาดให้มีขนาดพอดีกับความต้องการของเศรษฐกิจไม่ให้มีมากหรือน้อย
เกินไปจนเกิดภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืดนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลเช่นเดียวกับนโยบายการ
คลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบด้วยมโนทัศน์รองจำนวน 2 มโนทัศน์
ได้แก่

3.3.1 การสำรองเงินของรัฐ เป็นมาตรการของธนาคารกลางในการ
ควบคุมอุปทานของเงินตราด้วยการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสำรองตามกฎหมายในสองลักษณะ คือ การ
ลดอัตราเงินสำรองมีแนวโน้มทำให้เกิดการขยายตัวอุปทานของเงินตรา และการเพิ่มอัตราเงินสำรองมี
แนวโน้มทำให้เกิดการหดตัวในอุปทานของเงินตรา

3.3.2 อุปทานเงิน เป็นปริมาณของเงินที่ประเทศมีอยู่ในขณะหนึ่งขณะใด
ซึ่งหมายรวมถึงเหรียญกษาปณ์ ธนบัตร และเงินฝากเพื่อเรียกถ้าปริมาณของเหรียญกษาปณ์ธนบัตร
และเงินฝากเพื่อเรียกเปลี่ยนแปลงไปอุปทานของเงินก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3.4 นโยบายการคลัง เป็นนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการเก็บภาษีอากรและ
การใช้จ่ายของรัฐบาลนโยบายการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

กล่าวคือรัฐบาลสามารถใช้นโยบายการคลังเข้าแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำปัญหาว่างงานหรือปัญหาเงินเฟ้อได้ ประกอบด้วยมโนทัศน์รองจำนวน 2 มโนทัศน์ ได้แก่

3.4.1 การเก็บภาษีของรัฐ เป็นแหล่งที่มาของรายรับของรัฐบาลที่สำคัญยิ่ง ภาษีอากรที่รัฐบาลจัดเก็บแบ่งได้เป็นภาษีทางตรงซึ่งหมายถึงภาษีซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยากอย่างเช่นภาษีเงินได้กับภาษีทางอ้อมซึ่งหมายถึงภาษีซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถผลักภาระไปให้ผู้อื่นได้ง่ายอย่างเช่นภาษีการค้าภาษีการขายอากรสรรพสามิต

3.4.2 รายจ่ายของรัฐ มีความสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจเพราะรัฐบาลเป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตที่สำคัญและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น รายจ่ายของรัฐบาลแบ่งได้เป็นหลายแบบคือแบ่งตามระดับการบริหารแบ่งตามประเภทของรายจ่าย และแบ่งตามลักษณะงานการใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลกระทบต่อระดับรายได้และการว่าจ้างงานของประเทศรวมทั้งผลทางด้านกระจายรายได้

3.5 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เป็นมูลค่าสินค้าและบริการที่ประเทศหนึ่ง ๆ สามารถผลิตขึ้นมาได้ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่คำนวณได้เป็นเครื่องชี้คร่าว ๆ ถึงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ

3.6 การค้าเสรี เป็นการซื้อขายสินค้าและบริการ รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานในและทุนระหว่างประเทศโดยอิสระ ไม่มีการเก็บภาษีศุลกากรและการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ

3.7 การลงทุน เป็นการใช้จ่ายทรัพยากรในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้ลงทุนคาดหวังจะได้รับผลตอบแทนกลับมา จำนวนมากกว่าที่ลงทุนไปในอัตราที่พอใจ ภายใต้ความเสี่ยงที่เหมาะสม

3.8 ความร่วมมือ เป็นการที่หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจอย่างเดียวกัน

3.9 การแข่งขัน เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในระบบเศรษฐกิจที่ใช้กลไกตลาดโดยมีบทบาทสำคัญในการป้องกันปัจเจกบุคคลไม่ให้คิดราคาจากผู้ซื้อในระดับเท่าใดก็ได้ที่เขาพอใจ

สามารถวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว ได้ด้วยแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน โดยเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form หรือ Equivalent Form) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดแบบปรนัย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงเนื้อหา และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อสนับสนุนคำตอบของคำถามในตอนที่ 1

4. เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา หมายถึง สภาวะทางความเชื่อ ความรู้สึกและการรู้คิดของนักเรียนที่มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือเป็นกลาง สามารถวัดได้จากแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

4.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) หมายถึง การตระหนักหรือไม่ตระหนักในคุณค่า เห็นประโยชน์หรือไม่เห็นประโยชน์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4.2 ด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความชอบหรือไม่ชอบ ความพอใจหรือไม่พอใจในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4.3 ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำหรือหลีกเลี่ยงที่จะศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ที่ส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
2. ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบของอัลเบิร์ตตาเลอร์นิง ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ทำให้ได้แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับประยุกต์ใช้วัดประเมินมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
4. กระบวนการวิจัยในงานวิจัยนี้ช่วยสร้างโอกาสให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการพัฒนามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อ มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์
  - 1.1 สาระสำคัญของการสอนเศรษฐศาสตร์
  - 1.2 วัตถุประสงค์ของการสอนเศรษฐศาสตร์
  - 1.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์
2. รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
  - 2.1 ความหมายของรูปแบบการสืบสอบ
  - 2.2 ความเป็นมาและแนวคิดทฤษฎีของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
  - 2.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
  - 2.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
  - 2.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
  - 2.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ
3. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
  - 3.1 ความหมายของมโนทัศน์
  - 3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์
  - 3.3 ลักษณะของมโนทัศน์
  - 3.4 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
  - 3.5 ความสำคัญของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
  - 3.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
  - 3.7 การวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
4. เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา
  - 4.1 ความหมายของเจตคติ
  - 4.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ
  - 4.3 องค์ประกอบของเจตคติ
  - 4.4 การพัฒนาเจตคติ

- 4.5 ความสำคัญของเจตคติ
- 4.6 การวัดเจตคติ
- 4.7 เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
  - 5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามโนทัศน์
  - 5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเจตคติ

1. การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์

วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในฐานะผู้บริโภค ทำให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด มีความสามารถในการเลือกสินค้าที่มีประโยชน์ คาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและวางแผนในการบริโภคและการใช้จ่าย ในฐานะผู้ผลิตและเจ้าของปัจจัยการผลิต จะทำให้เป็นผู้ผลิตที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการให้ได้กำไรสูงสุด ในฐานะผู้กำหนดนโยบายของประเทศ ก็จะทำให้เป็นผู้รอบรู้และช่วยตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่งคั่งและความมั่นคงให้กับประเทศ ดังนั้น วิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ

1.1 สาระสำคัญของการสอนเศรษฐศาสตร์

หลักการทางเศรษฐศาสตร์สามารถช่วยตัดสินใจในการในการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตสินค้าและบริการ รวมไปถึงการตัดสินใจบริโภคให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างองค์ความรู้ในการบริหารและทำให้เกิดความเข้าใจในนโยบายของรัฐที่ดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นอยู่ให้กับประชาชน ซึ่งการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่แบ่งออกเป็น 2 แขนงวิชา ดังนี้

สมนทิพย์ บุญสมบัติ (2554: 17-18) ได้กล่าวว่า วิชาเศรษฐศาสตร์มีเนื้อหาสาระครอบคลุมปัญหาทางเศรษฐกิจมากมายทั้งในระดับประเทศและบุคคลทั่วไป ซึ่งหาเป็นเรื่องของบุคคลทั่วไปก็มักเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค และการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ฯลฯ แต่ถ้าเป็นเรื่องระดับประเทศก็มักเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับรายได้รายจ่ายประชาชาติ การค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ ฯลฯ ดังนั้น ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จึงได้แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น 2 แขนง คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro-economics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro-economics)

1) เศรษฐศาสตร์จุลภาค เศรษฐศาสตร์จุลภาคหรือจุลเศรษฐศาสตร์เป็นการวิเคราะห์ส่วนย่อยของระบบเศรษฐกิจเพื่อรายละเอียดด้านพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ซึ่งได้แก่ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และเจ้าของปัจจัยการผลิตในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวสูงสุด ดังนั้นเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของการผลิต การบริโภค การกำหนดราคาสินค้าและปัจจัยการผลิตภายใต้การดำเนินงานของตลาดต่าง ๆ เนื่องจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาของสินค้าหรือปัจจัยการผลิต ในบางครั้งจึงมีผู้เรียกทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคว่า ทฤษฎีราคา (Price Theory)

2) เศรษฐศาสตร์มหภาค เศรษฐศาสตร์มหภาคหรือมหเศรษฐศาสตร์เป็นการวิเคราะห์ส่วนรวมของระบบเศรษฐกิจเพื่อรายละเอียดด้านพฤติกรรมของเศรษฐกิจส่วนรวม เช่น รายได้รายจ่ายประชาชาติ การออมของประเทศ การลงทุน การจ้างงาน การค้าการเงินระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยมุ่งศึกษาโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจใหญ่ ๆ ที่ก่อให้เกิดผลรวมของระบบเศรษฐกิจ (total output) การวิเคราะห์จึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานของระดับการว่าจ้างทำงานโดยส่วนรวม รายได้-รายจ่ายโดยส่วนรวม ระดับราคาโดยทั่วไป และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นผลต่อผลิตผลรวมในระบบเศรษฐกิจ

ถึงแม้วิชาเศรษฐศาสตร์จะแบ่งออกเป็น 2 แขนงก็ตาม แต่เศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้ต่างก็มีความเกี่ยวพันกันจนไม่สามารถแยกออกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ตัวอย่างเช่น การศึกษาเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งเป็นเรื่องระดับประเทศจึงถือเป็นการศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาค แต่ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจจะทำให้บุคคลทั่วไปมีระดับการกินที่อยู่สูงขึ้นมีรายได้เพิ่มขึ้น มีอำนาจซื้อมากขึ้น ก็จะมีอุปสงค์ในสินค้ามากขึ้น ผู้ผลิตก็จะขยายการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้อุปทานของสินค้ามีมากขึ้น ซึ่งโยงไปถึงการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์จุลภาค จึงเห็นได้ว่า เศรษฐศาสตร์จุลภาค และเศรษฐศาสตร์มหภาคต่างมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ จึงจำเป็นต้องศึกษาควบคู่กันไป

สรุปได้ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น 2 แขนง คือเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro-economics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro-economics) ศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้มีความเกี่ยวพันกันไม่สามารถแยกออกจากกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการสอนเศรษฐศาสตร์

การสอนเศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องตั้งเป้าหมาย ตามที่ Jarolimek (1967) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการสอนสังคมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับการสอนเศรษฐศาสตร์ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้รับในสิ่งต่อไปนี้

1) มโนทัศน์ หัวข้อและหลักการ การให้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์แก่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้วิธีสอนที่เน้นมโนทัศน์ หัวข้อและหลักการอันเป็นหัวใจสำคัญของการสอนสังคมศึกษา

ด้วยเหตุผลที่ว่าความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมตลอดจนการตัดสินใจในการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมอาจทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น เมื่อจัดเนื้อหาสาระวิชาโดยใช้วิธีการสอนแบบนี้

2) กระบวนการ ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีคิด การสืบสวนสอบสวนและการรู้จักตัดสินใจด้วยเจตคติที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีเป้าหมาย

3) ทักษะในการอ่าน การฟัง การทำงานเป็นกลุ่ม และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) เจตคติที่พึงปรารถนาของสังคม

สรุปได้ว่า ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีมีโนทัศน์ กระบวนการ ทักษะ และเจตคติทางเศรษฐศาสตร์

1.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์

การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์มีหลากหลายวิธี ทั้งนี้ นักการศึกษาได้อธิบายและกล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ดังต่อไปนี้

นาตยา ภัทรแสงไทย (2525: 182) ได้กล่าวว่า ในฐานะที่ผู้เรียนเป็นพลเมืองคนหนึ่ง ผู้เรียนควรมีความสำนึกในเรื่องความขัดแย้งในค่านิยมในกรณีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจมีทั้งดีและเลว ในขณะที่โรงงานมีส่วนทำให้สภาพเศรษฐกิจในชุมชนดีเพราะทำให้คนมีงานทำ แต่ขณะเดียวกันโรงงานก็มีส่วนทำให้เกิดปัญหามลภาวะ ปัญหาที่ขัดแย้งกันเช่นนี้เป็นเรื่องที่ครูสังคมศึกษาน่าจะหยิบยกมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาอย่างลึกซึ้ง Robinson และคณะ ได้เสนอแนวทางการคิดเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาว่าปัญหาคืออะไร ปัญหานี้เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. พิจารณาเป้าหมายและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น
3. กำหนดแนวทางเลือกของการปฏิบัติให้สอดคล้องกับปัญหาและวิเคราะห์

ผลที่ได้

4. ตัดสินใจที่จะเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายและค่านิยมที่กำหนดไว้ได้ดีที่สุด

สิริวรรณ ศรีพหล (2552: 63-67) ได้กล่าวถึง วิธีสอนเศรษฐศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) การสอนด้วยการบรรยายเป็นการใช้ข้อมูลด้วยการพูดพรรณนา หรืออธิบายโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การให้ข้อมูลและแนวคิดที่ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิผล การบรรยายเป็นเทคนิคหนึ่งของรูปแบบการสอนที่เน้นการให้ข้อมูลและเนื้อหาสาระ (expository mode) ซึ่งต่างกับวิธีการพัฒนามโนทัศน์ หลักการและการสืบสวนซึ่งเป็นรูปแบบการ

สอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (discovery mode) การบรรยายนั้นครูอาจอธิบายเนื้อหาสาระของบทเรียนโดยตลอดหรืออาจใช้สื่อการสอนประกอบหรือการบรรยายเชิงอภิปรายก็ได้ โดยทั้งนี้ครูควรใช้การบรรยายให้ได้ผลดีที่สุด ใน 3 กรณีนี้คือ

- 1.1 การให้แนวทางการทำกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.2 การเสนอแนะประเด็นหรือปัญหา
- 1.3 การสรุป การเชื่อมโยงประเด็นปัญหา ความคิด หรือสิ่งที่กล่าวมา

เข้าด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม วิธีนี้ก็มีข้อวิจารณ์ว่าไม่ควรใช้ตลอดบทเรียนเพราะอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ และอาจไม่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเท่าใดนัก

2. การอภิปรายในชั้นเรียน (Class Discussion) การอภิปรายในชั้นเรียนเป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังส่งเสริมความสามารถในการใช้สติปัญญา ความรู้ และกระบวนการคิดด้วยการนำเอาหัวข้อ ประเด็น หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนมาให้ผู้เรียนอภิปราย เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ การอภิปรายในชั้นเรียนนี้สามารถนำไปใช้ได้ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย และเป็นกระบวนการที่ยุ่งยากนั้น จึงเป็นวิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ในอันที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ด้านเจตคติ และทักษะการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3. วิธีอนุมาน (Deductive Method) และวิธีอุปมาน (Inductive Method) นักเศรษฐศาสตร์นิยมใช้วิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อสรุป กฎเกณฑ์ หรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาโดยวิธีอนุมานและวิธีการศึกษาโดยวิธีอุปมาน

วิธีอนุมานหรือนิรนัย หมายถึง การมีหลักกฎเกณฑ์เป็นตัวตั้ง แล้วนำสิ่งที่ต้องการพิสูจน์เข้าไปเทียบ ถ้าสอดคล้องกันก็เป็น “จริง” ถ้าไม่สอดคล้องกันก็เป็น “เท็จ” ส่วนวิธีอุปมานหรืออุปนัย หมายถึง การที่เราหาหลักการโดยการใช้ข้อมูลหรือประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการสรุปเป็นหลักได้ว่า สิ่งที่ศึกษานั้นมีแนวโน้มว่าจะเป็นจริงหรือเป็นเท็จ การนำวิธีการศึกษาโดยวิธีอนุมาน มาใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น

4. การสอนโดยการสืบสวนสอบสวน (Inquiry Method) วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนนับเป็นหัวใจของการเรียนการสอนสังคมศึกษา เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งให้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย กิจกรรมที่ปฏิบัติในการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง การสอนโดยวิธีการสืบสวนสอบสวนนี้ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ให้สามารถพัฒนาสติปัญญา รู้จักการหาคำตอบด้วยตนเอง

อย่างเป็นระบบ ตลอดจนฝึกทักษะและความสามารถในการรวบรวมข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

5. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มในลักษณะกลุ่มย่อย ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันไป ให้มาทำงานร่วมกันและรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเท่า ๆ กับการรับผิดชอบต่อกันด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การช่วยเหลือพึ่งพากัน อันจะเป็นผลให้การทำงานกลุ่มบรรลุเป้าหมาย

การสอนแบบร่วมมือสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา เศรษฐศาสตร์ได้เช่นกัน โดยครูอาจนำเนื้อหาสาระหรือปัญหาเศรษฐกิจมาสร้างเป็นบทเรียน แล้วใช้ขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือ ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาร่วมกัน การเรียนแบบร่วมมือนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ถูกต้องว่าในสถานการณ์จริง เช่น การแก้ปัญหาเศรษฐกิจนั้น ต้องมีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยกลุ่มร่วมกันช่วยแก้ปัญหา ช่วยกันตัดสินใจ จึงจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้สำเร็จลุล่วง

6. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือการนำเอาสถานการณ์จริงมาจัดใหม่โดยให้มีสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนมาอยู่ในสถานการณ์จำลองนั้น ๆ เพื่อแก้ไขหรือปฏิบัติงาน การจัดการสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนนั้นจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการแก้ปัญหา การควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานกลุ่มร่วมกันภายใต้สภาพแวดล้อมเสมือนจริง ในการสอนวิชา เศรษฐศาสตร์ ครูผู้สอนสามารถนำเอาวิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการสอนที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม ครูอาจนำเอาเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพหรือปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันมาจัดจำลองไว้ในห้องเรียน แล้วให้นักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลองนั้น ฝึกฝนการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ ฝึกการคิดระดมสมองวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ การตัดสินใจอย่างถูกต้องและมีเหตุผล

7. การใช้เกมการศึกษา (Educational Games) การใช้เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีผู้ตัดสินใจที่เป็นอิสระ 2 คนขึ้นไป เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในบริบทที่จำกัด โดยมากจะการใช้การจำลองหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ โดยทั่วไปเกมการศึกษาจะเน้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ภายใต้โครงสร้างทางสังคมซึ่งแทนได้ด้วยกฎระเบียบและกติกา เกมในสังคมศึกษามักจะเป็นการร่วมมือกัน การต่อรอง และการประนีประนอม ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญในแง่ของการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม

จากการศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ สามารถสรุปได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางสมองด้านการคิดการให้เหตุผล ตลอดจนการรู้จักแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และการตัดสินใจ ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสังเกต การดำเนินงานอย่างมีระบบ การประเมิน การสืบหาข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การอภิปรายในชั้นเรียน วิธีอนุมาน อุปมาน วิธีสืบสวนสอบสวน และวิธีสอนแบบร่วมมือ

สุนทีย บัญสมบัติ (2554: 3-4) ได้กล่าวว่า การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย วิธีอนุมาน วิธีอุปมาน วิธีสืบสวนสอบสวน วิธีสอนแบบร่วมมือ การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เกมการศึกษา ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การใช้เหตุผลและการตัดสินใจ ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสังเกต การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การจัดและดำเนินงานอย่างมีระบบ การประเมิน และการนำเสนอผลงาน

Ehman, Mehlinger and Pratrck, (1974, อ้างถึงในวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555: 3-4) ได้แบ่งการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการสอนที่เน้นการให้ข้อมูลและเนื้อหาสาระ (exposition mode) เป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระเพื่อให้ได้ความรู้มากที่สุด โดยถือว่าเป้าหมายของการเรียนการสอนอยู่ที่ความรู้ ดังนั้น พฤติกรรมการสอนของครูจึงได้รับการเน้นถึงความสำคัญอย่างมากเพราะครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระไปยังผู้เรียนรวมทั้งการเป็นแหล่งข้อมูลอีกด้วย วิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่

1.1 การบรรยาย

1.2 การบอก หรืออธิบาย

1.3 การสาธิต

1.4 การใช้คำถาม

2. รูปแบบการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (didcovery mode) เป็นรูปแบบการสอนที่ถือว่า เนื้อหาสาระหรือความรู้เป็นเพียงเครื่องมือที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความเป็นผู้มีการศึกษา (educatedman) ซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพที่แท้จริง ดังนั้น รูปแบบการสอนนี้จึงให้ความสำคัญต่อผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และผู้สอนจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ แก้ปัญหา และให้คำปรึกษาในการเรียนของผู้เรียน วิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่

2.1 การสอนแบบแก้ปัญหา

2.2 การสอนแบบสืบสวนสอบสวน

2.3 การสอนเพื่อสืบหาข้อเท็จจริง

2.4 การสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2559: 467) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในสาระ เศรษฐศาสตร์ มักจะมีเนื้อหาที่เข้าใจยาก ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันก็ตาม การสอนในสาระดังกล่าวจึงจำเป็นต้องหาเทคนิค การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และสามารถอยู่ในสังคมฐานความรู้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี โดยในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางสมองด้านการคิด การให้เหตุผล ตลอดจนรู้จัก แก้ปัญหา ได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิเคราะห์ปัญหาด้วยสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ เศรษฐศาสตร์มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ หลากหลาย เช่น การบรรยาย อภิปราย อนุমান อุปมาน สืบสวนสอบสวน ความร่วมมือระหว่าง ผู้เรียน การใช้สถานการณ์จำลอง และเกมการศึกษา โดยจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อฝึกให้ผู้เรียน สามารถรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ มาประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

2. การจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

2.1 ความหมายของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

รูปแบบการสืบสอบนี้มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Inquiry model” ซึ่ง นักการศึกษาและนักวิจัยได้ใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น รูปแบบการสืบสอบ การสืบสอบหาความรู้ การ สืบเสาะหาความรู้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่ารูปแบบการสืบสอบ นักการศึกษาและนักวิจัย ให้ความหมายของรูปแบบการสืบสอบไว้ดังนี้

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544: 56) กล่าวถึงรูปแบบการสืบสอบว่า หมายถึง การจัดการ เรียนการสอนโดยวิธีให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยใช้ กระบวนการวิทยาศาสตร์ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย วิธีการสืบสอบ จะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญของการเรียน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545: 136) ได้กล่าวถึง รูปแบบการสืบสอบว่าเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้นักเรียนรู้จักศึกษา หาความรู้โดยผู้สอนตั้งคำถาม กระตุ้นให้นักเรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลจนพบความรู้ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง แล้วสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์หรือวิธีการในการ

แก้ปัญหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการควบคุม ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545: 194) ได้สรุปการให้ความหมายของนักการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ Sucman Young Gagne Sun Trowbridge อีริชชี่ บูรณโชติ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ ว่ารูปแบบการสืบสอบ หมายถึง วิธีสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการ คิด การแก้ปัญหาหรือการแสวงหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางความคิดเพื่อแสวงหาความรู้และ ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้เฝ้าความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย คิดหา คำตอบ ช่วยจัดสถานการณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการสืบ สอบและอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบความคิดรวบยอดหรือหลักการที่ถูกต้อง

ทิตนา แคมมณี (2555: 141) ได้ให้นิยามของรูปแบบการสืบสอบว่าหมายถึง การ ดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือแสวงหา ความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกใน การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้นักเรียน เช่น ในด้านการสืบค้น หาแหล่งเรียนรู้การศึกษาข้อมูล การ วิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

Alberta Learning (2004) ได้ให้นิยามของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งว่า หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของการค้นคว้า (Research) ซึ่งเป็นความสามารถในการ สืบสอบตรวจสอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ และมีลักษณะสำคัญที่เน้นการสะท้อนกระบวนการอย่าง บูรณาการในทุกขั้นตอน

กล่าวโดยสรุปรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง คือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการตั้งคำถาม ค้นคว้า แสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบและ นำมาสร้างเป็นข้อสรุปด้วยตนเอง โดยมีการบูรณาการการสะท้อนกระบวนการในทุกขั้นตอน

2.2 ความเป็นมาและแนวคิดทฤษฎีของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

ทั้งนี้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นรูปแบบการสอนสืบสอบ (Inquiry-based Learning) รูปแบบหนึ่งที่เผยแพร่ในเอกสาร Focus on Inquiry: A Teacher's Guide to Implementing Inquiry-based Learning ในปี 2004 โดยอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง (Alberta Learning) หน่วยงานจากสาขาทรัพยากรการเรียนรู้และการสอน (Learning and Teaching Resource Branch) กระทรวงศึกษาธิการประจำมลรัฐอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา โดยมีเป้าหมายเพื่อ ปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ให้ทันสมัย โดยมีพื้นฐานจากเอกสารฉบับเดิม Focus on Research: A Guide to Developing Students' Research Skills ในปี 1990 ที่เน้นความสำคัญของทักษะการวิจัยและ ค้นคว้าความรู้ของนักเรียน (Alberta Learning, 2004)

จากการศึกษาความหมายของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีสรคณนิยม (Constructivism) ซึ่งมีความเชื่อว่าการสร้างความรู้อย่างกระตือรือร้นเกิดจากการเรียนรู้เชิงรุกหรือเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นโดยมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหรือประสบการณ์ที่ได้รับกับประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม (Pappas, 2002: 25-27) ทั้งนี้ทฤษฎีสรคณนิยมมีรากฐานมาจากปรัชญา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา และการศึกษา โดยทฤษฎีสรคณนิยมให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจจากประสบการณ์นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตัว และสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเองจนเกิดเป็นความเข้าใจเชิงลึก (Soomro, 2010: 6)

นอกจากนี้ทฤษฎีสรคณนิยมมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ที่อธิบายการเรียนรู้ว่าบุคคลแต่ละคนพยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือที่เรียกว่า “Schema” โครงสร้างทางปัญญานี้ประกอบด้วยความหมาย หรือความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ นั้นนักเรียนสร้างความหมายโดยใช้เครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Apparatus) ของตนความหมายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดจากครูไปสู่ผู้เรียนได้ แต่จะถูกสร้างขึ้นในสมองของนักเรียนจากความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสของนักเรียนกับโลกภายนอก โครงสร้างทางปัญญา เป็นผลของความพยายามทางความคิด (Mental Effort) หากการใช้ความรู้เดิมของตนทำนาย เหตุการณ์ได้ถูกต้องจะทำให้โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลคงเดิมและมั่นคงมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าการ คาดคะเนไม่ถูกต้องนักเรียนจะสงสัย และคับข้องใจหรือที่ Piaget กล่าวว่าเกิดภาวะไม่สมดุล (Disequilibrium) เนื่องจากทฤษฎีสรคณนิยมไม่มีแนวปฏิบัติหรือวิธีการสอนอย่างเฉพาะเจาะจง ดังนั้นนักการศึกษาโดยเฉพาะนักวิทยาศาสตร์ศึกษาจึงได้ประยุกต์ใช้วิธีสอนต่าง ๆ ที่มีผู้เสนอไว้แล้ว และพบว่ามึวิธีการสอน 2 วิธีที่ใช้ประกอบกันแล้วช่วยให้แนวคิดของทฤษฎีสรคณนิยมประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนคือการเรียนการสอนแบบสืบสอบ (Inquiry) และการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ (Co-operative Learning) (ศศิธร วิริยะสิรินันท์ ทิศนา แชนมณี และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544: 32-33)

ทฤษฎีสรคณนิยมจึงเป็นรากฐานของการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง เพราะมุ่งให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการหรือลงมือกระทำในชั้นเรียน รวมทั้งการให้นักเรียนมีส่วนร่วมเชิงรุกในบทบาทของการตั้งคำถามการสร้างประเด็นหรือปัญหาด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีสรคณนิยมมีลักษณะสำคัญของการเรียนรู้คือมีการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม และมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยมีวางแผนการทำงานร่วมกันสามารถเจรจา ต่อรองและแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ศึกษา (R. E. Mayer, and Alexander, P. A. , 2011: 363-364) และทฤษฎีสรคณนิยมถือว่าสมองเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่สามารถใช้ใน

การแปลความหมายของปรากฏการณ์ เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ซึ่งการแปลความหมายดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัว เพราะการแปลความหมายของแต่ละบุคคลขึ้นกับการรับรู้ประสบการณ์ ความเชื่อความต้องการความสนใจ และภูมิหลังของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน สรุปได้ว่าการเรียนรู้ตามทฤษฎีสรณนิคมเป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูลไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเข้ามา (ทิตนา แวมมณี, 2555: 93-94)

2.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

Alberta Learning (2004: 7-9) ได้พัฒนารูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเพื่อจุดมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นหลักสำหรับการเรียนการสอนตามรูปแบบการสืบสอบ โดยมีเนื้อหาและโครงสร้างสำหรับการสอน รวมทั้งข้อสรุปเสริมทักษะและกลยุทธ์ที่จำเป็นต้องสอนอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ เพื่อใช้ในการอ้างอิงแบบอย่างสำหรับการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบ และเพื่อลดอุปสรรคในการเตรียมการสอน

2. เพื่อให้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นมาตรฐานในการวัดความรู้สึกในกระบวนการสืบสอบ เช่น ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำทายนำมาซึ่งความรู้สึกที่หลากหลายรวมถึงความกระตือรือร้น ความเข้าใจ ความหงุดหงิด และความตื่นเต้น ความรู้สึกเหล่านี้มีประสบการณ์ในรูปแบบที่ชัดเจนในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการสืบสอบ เมื่อนำรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสอบนั้นครูสามารถคาดการณ์และรับรู้เมื่อนักเรียนประสบความรู้สึกที่แข็งแกร่งและสามารถออกแบบระบบสนับสนุน และคิดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนก้าวผ่านกระบวนการ

3. เพื่อให้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นสื่อกลางสำหรับครูและนักเรียน เพื่อช่วยนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการของรูปแบบ และพูดคุยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารในหมู่ผู้สืบสอบทุกคนในโรงเรียน เพราะจะทำให้ครูและนักเรียนได้พูดคุยเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการตามรูปแบบในห้องเรียน และในห้องสมุด หรือสถานที่ใด ๆ ในโรงเรียนที่ใช้สำหรับการเรียนรู้แบบสืบสอบ และกระตุ้นให้นักเรียนสามารถจดจำแต่ละขั้นตอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทั้งหมด

4. เพื่อให้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นแนวทางสำหรับนักเรียน โดยจะแนะนำนักเรียนในการใช้วิธีการวิเคราะห์ซึ่งรวมถึงทุกขั้นตอนในกระบวนการสืบสอบ โดยไม่ต้องเรียนรู้กระบวนการสืบสอบ นักเรียนมักจะพัฒนามุมมองที่จำกัดและแคบของการสืบสอบ พวกเขาอาจคิดว่าการสืบสอบกำลังค้นหาคำตอบสำหรับคำถามของคนอื่นเพื่อความพึงพอใจของครู

มากกว่าการเข้าใจการสืบสอบเมื่อกระบวนการทำให้สงสัยเกี่ยวกับบางสิ่งแล้วสร้างคำถามของตนเอง และใช้ข้อมูลเพื่อสนองความสนใจของตนเองและพัฒนาความรู้ของตนเอง

5. เพื่อให้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นแนวทางสำหรับการตรวจสอบ เมื่อครูใช้รูปแบบสืบสอบเพื่อประเมินว่านักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการสืบสอบอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด พวกเขาเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีการเรียงลำดับกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพทั่วทั้งชั้นเรียนอย่างไร นักเรียนสามารถได้รับการฝึกฝนประสบการณ์ที่จำเป็นในการเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยไม่ต้องพึ่งครูมากเกินไป

2.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

Alberta Learning (2004: 10-13) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนสืบสอบตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งไว้ 6 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. **ขั้นการวางแผน (Planning Phase)** ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะสำคัญเพื่อการเรียนรู้ (Learning to Learn Skills) ของนักเรียนโดยครูกระตุ้นความสงสัยของนักเรียนด้วยปัญหาหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามที่ใช้ในการสำรวจเพื่อหาคำตอบจากนั้นกำหนดวิธีการหาข้อมูลระบุวิธีการนำเสนอ และเสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินผลงานที่นักเรียนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

2. **ขั้นการทบทวน (Retrieving Phase)** ขั้นตอนนี้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดทบทวนข้อความรู้ในส่วนที่นักเรียนมีอยู่และส่วนที่ควรค้นหาเพิ่มเติมตามประเด็นที่สนใจเพื่อใช้ในการศึกษาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากข้อมูลมีปริมาณมากมากคือปัญหาการละทิ้งความสนใจและยุติการสืบค้นไปในที่สุดเนื่องจากไม่ทราบวิธีการจัดการกับข้อมูลครูควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อมูล

3. **ขั้นกระบวนการ (Processing Phase)** ขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการให้นักเรียนตั้งสมมติฐานเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญในการสืบสอบให้พิจารณาจากคำถามที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดและการทบทวนข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นลงมือสำรวจตรวจสอบตามแผนการหาข้อมูล

4. **ขั้นการสร้าง (Creating Phase)** ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำข้อมูลมาจัดกระทำพร้อมทั้งสรุปข้อความรู้ด้วยภาษาของตนเองเพื่อเตรียมการนำเสนอ

5. **ขั้นการแลกเปลี่ยน (Sharing Phase)** ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนนำเสนอความรู้ที่ค้นพบ และใช้หลักฐานที่ได้จากการสืบสอบด้วยตนเองมาสนับสนุนข้อความรู้ โดยที่ครูควรให้คำปรึกษาในการเลือกรูปแบบเพื่อเตรียมนำเสนอและควรย้ำเตือนผู้นำเสนอให้คำนึงถึงผู้ฟัง

6. ขั้นการประเมินผล (Evaluating Phase) ขั้นตอนนี้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินกระบวนการทำงานงานและผลงานเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยที่ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม และได้ใช้เวลาในการทำความเข้าใจถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน เพื่อพิจารณากระบวนการในการสืบสอบของนักเรียนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน

ทั้งนี้แต่ละขั้นตอนจะเน้นการสะท้อนกระบวนการ (Reflecting on the Process) เป็นการบูรณาการเข้ากับทุกขั้นตอนในรูปแบบการสืบสอบ ได้แก่ การวางแผน การทบทวน การสร้าง การแลกเปลี่ยน และการประเมินผลรวมทั้งการเชื่อมโยงการรู้คิด (Metacognition) เข้ากับผลการเรียนรู้ด้านเจตคติ และความรู้โดยให้ปรากฏให้เห็นเด่นชัด

ทั้งนี้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิงมีลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้แบบสืบสอบทั่วไปแต่มีลักษณะสำคัญที่มีความแตกต่างกันตรงที่รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิงเน้นที่การสะท้อนกระบวนการรวมทั้งการเชื่อมโยงการรู้คิด (Metacognition) เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางอย่างชัดเจนให้ผู้สอนปฏิบัติตามถ้านักเรียนมีการรู้คิดนักเรียนจะทราบเกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเองและคิดทบทวนถึงความเหมาะสมของขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

2.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิง

Alberta Learning (2004) ได้นำเสนอสิ่งที่นักเรียนจะได้รับการพัฒนาเมื่อเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิง โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านตามพิสัยได้ดังนี้

1. พุทธิพิสัย รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิง มีส่วนในการพัฒนาพุทธิพิสัยของผู้เรียน โดยสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ส่งเสริมหรือพัฒนาพุทธิพิสัย ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิง ดังนี้

1.1 ขั้นการวางแผน ผู้เรียนได้รับรูปภาพของกระบวนการทั้งหมดที่มีขึ้นส่วนวางแผนกระบวนการทั้งหมด แล้วสร้างความคิดหัวข้อตามกระบวนการ

1.2 ขั้นการทบทวน ผู้เรียนได้ระดมสมอง สร้างคำสำหรับการสืบค้น เข้าใจประเภทที่แตกต่างกันของรูปแบบการค้นหา

1.3 ขั้นกระบวนการ ผู้เรียนมีความจดจ่อและมุ่งมั่น รับรู้ถึงความแตกต่างและความเกี่ยวข้องและข้อมูลที่ต่าง ๆ และตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ

1.4 ขั้นการสร้าง ผู้เรียนนำข้อมูลมาจัดระเบียบ จากนั้นเลือกรูปแบบในการสร้างความรู้ใหม่หรือผลงาน

1.5 **ขั้นการแลกเปลี่ยน** ผู้เรียนจะคิดการนำเสนอโดยคำนึงถึงผู้ชม และตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อผู้ชมของพวกเขา

1.6 **ขั้นการประเมินผล** ผู้เรียนได้ถามสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อหรือเนื้อหานั้น ถามสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบ ถามว่าเหตุใดการสืบสอบจึงสำคัญซึ่งคือการทราบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และถามสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้ว่าสามารถใช้ที่อื่นได้หรือถ่ายโอนความรู้

2. ทักษะพิสัย รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง มีส่วนในการพัฒนาทักษะพิสัยของผู้เรียน โดยสามารถอธิบายพฤติกรรมที่ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะพิสัย ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ดังนี้

2.1 **ขั้นการวางแผน** ผู้เรียนได้ฝึกระบุหัวข้อที่ต้องการสอบถาม ระบุแหล่งข้อมูลที่เป็นไปได้ ระบุผู้ชมและรูปแบบการนำเสนอ กำหนดเกณฑ์การประเมิน และสรุปแผนสำหรับการสืบสวน

2.2 **ขั้นการทบทวน** ผู้เรียนได้พัฒนาการวางแผนการสืบค้นข้อมูล การค้นหาและรวบรวมทรัพยากร การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การประเมินข้อมูล และการตรวจสอบแก้ไขแผนสำหรับการสืบสวน

2.3 **ขั้นกระบวนการ** ผู้เรียนได้กำหนดจุดเน้นสำหรับการสืบสอบ การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การเชื่อมต่อและการอนุมานจากข้อมูลที่มี และการตรวจสอบแก้ไขแผนสำหรับการสืบสวน

2.4 **ขั้นการสร้าง** ผู้เรียนได้จัดระเบียบข้อมูล สร้างผลงาน โดยคำนึงถึงผู้ชม ปรับแก้ไขเพื่อให้ผลงานสมบูรณ์ และการตรวจสอบแก้ไขแผนสำหรับการสืบสวน

2.5 **ขั้นการแลกเปลี่ยน** ผู้เรียนได้สื่อสารกับผู้ชม เพื่อนำเสนอความเข้าใจใหม่ และฝึกการแสดงพฤติกรรมต่อผู้ชมอย่างเหมาะสม

2.6 **ขั้นการประเมินผล** ผู้เรียนได้ฝึกประเมินผลงาน ประเมินกระบวนการสืบสอบและวางแผนการสืบสอบดังกล่าว ตรวจสอบและแก้ไขรูปแบบการสืบสอบของตนเอง และถ่ายโอนความรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ๆ ในโรงเรียน

3. จิตพิสัย รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง มีส่วนในการพัฒนาจิตพิสัยของผู้เรียน โดยสามารถอธิบายการรับรู้จากการสะท้อนกระบวนการตามขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ดังนี้

3.1 **ขั้นการวางแผน** ผู้เรียนจะรู้สึกในแง่ดี แต่ยังคงมีความกังวลหรือไม่แน่ใจ และมีความเข้าใจว่าความรู้สึกจะเปลี่ยนไปในระหว่างกระบวนการ

3.2 ขั้นการทบทวน ผู้เรียนจะรู้สึกสับสน สงสัย โมโห และรู้สึกถูกคุกคามในบางครั้ง

3.3 ขั้นกระบวนการ ผู้เรียนจะรู้สึกในแง่ดีในตอนแรก และมั่นใจในความสามารถในการทำงานให้เสร็จ จะรู้สึกสนใจต่อสิ่งที่เรียนเพิ่มขึ้น

3.4 ขั้นการสร้าง ผู้เรียนจะรู้สึกตื่นเต้นและจดจ่อ แต่มีความกดดันเพื่อให้ผลงานเสร็จสมบูรณ์

3.5 ขั้นการแลกเปลี่ยน ผู้เรียนจะรู้สึกตื่นเต้นและตั้งใจ แต่ก็กดดันเกี่ยวกับการแสดงหรือนำเสนอผลงาน

3.6 ขั้นการประเมินผล ผู้เรียนจะรู้สึกสบายใจ พึงพอใจหรือไม่พอใจต่อความเข้าใจในวิธีการของพวกเขา ที่มีความรับรู้หรือความรู้สึกเปลี่ยนไประหว่างการสืบสอบ และเข้าใจวิธีรับมือต่อความรู้สึกที่เปลี่ยนไป

นอกจากนี้นักการศึกษาท่านอื่น ๆ ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของรูปแบบสืบสอบไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้ ไพฑูรย์ ศรีสุขงาม (2545: 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสืบสอบไว้ 4 ประการดังนี้

1. เพิ่มศักยภาพด้านสติปัญญา เนื่องจากการเรียนแบบสืบสอบนักเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การแปลความหมายและการลงข้อสรุป ฯลฯ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา เรียนรู้เกี่ยวกับกาถ่ายโอนความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ดังนั้น จึงส่งเสริมความสามารถในด้านสติปัญญา ทำให้นักเรียนมีศักยภาพในการแก้ปัญหามากขึ้น

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน การเรียนแบบสืบสอบนักเรียนจะมุ่งอยู่ที่ความสำเร็จของการแก้ปัญหาจนกระทั่งได้รับความรู้ใหม่ด้วยตนเอง นักเรียนมีความคิดเป็นอิสระในการควบคุม นำทางตนเองไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหา ไม่ต้องคำนึงเรื่องรางวัลและการลงโทษ สามารถพัฒนาความมีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ท้อถอยเมื่อเผชิญกับอุปสรรคหรือประสบความล้มเหลวในการแก้ปัญหา ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. เป็นการเรียนรู้ยุทธศาสตร์ในการเรียน การเรียนแบบสืบสอบนักเรียนจะได้รับ การฝึกฝนในวิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการใช้ความพยายามในการค้นพบความรู้ ยุทธวิธีในการสืบสอบที่ใช้กันมาก ได้แก่ กระบวนการใช้คำถาม กระบวนการจัดกระทำข้อมูลซึ่งรวมถึงการบันทึก การวิเคราะห์ การประเมินและการปรับปรุงแก้ไข

4. ส่งเสริมการจดจำความรู้ ในการเรียนรู้นั้นสิ่งที่เรียนรู้อย่างมีความหมายจะถูกเก็บบันทึกไว้ในหน่วยความจำระยะยาวของสมองและสามารถเรียกกลับมาใช้ได้อีก เมื่อมีสิ่งเร้าจาก

ภายนอกมากระตุ้นจะทำให้เกิดการระลึกได้ความรู้ดังกล่าวจึงถูกเรียกมาใช้ได้อีกครั้ง ดังนั้นความรู้ที่เก็บไว้จะถูกนำมาใช้ได้ตลอดเวลา ความรู้จึงคงทนไม่ลบลืมไป กระบวนการจดจำความรู้ก็จัดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาด้วย เนื่องจากเป็นกระบวนการที่นำเอาความรู้มาเก็บบันทึกไว้อย่างเป็นระบบแล้วเรียกกลับมาใช้ได้ได้อีกตามความต้องการ ในกระบวนการนี้สิ่งที่สำคัญก็คือ การเลือกรับความรู้ตามที่ตนสนใจหรือเป็นความรู้ใหม่ซึ่งจะถูกนำไปบูรณาการกับความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อนแล้วทำให้เกิดเป็นความรู้ที่กว้างขวางและมีความหมาย การเรียนแบบสืบสอบก็เช่นเดียวกันนักเรียนสามารถที่จะนำความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้แก้ปัญหาได้ตลอดเวลา โดยปัญหาจะทำหน้าที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการระลึกได้ถึงความรู้ที่ต้องการจะใช้ออกมา ดังนั้นจึงช่วยส่งเสริมการจดจำความรู้หรือทำให้ความรู้มีความคงทนหรือลืมน้อย

2.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ

การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ มีข้อดีและข้อจำกัดตามที่นักการศึกษา นักวิจัย ได้แก่ ภพ เลหาทไพบูลย์ (2542: 127), พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544: 60-61) และ พันธุ์ ทองขุมนุ่ม (2547: 56-57) เสนอไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.6.1 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ

1) นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงมีความอยาก เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นการพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญา คือ ฉลาดขึ้น เป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และจัดระเบียบ

2) นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกความคิด และฝึกการกระทำทำให้ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้คงทนและถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ กล่าวคือการค้นพบด้วยตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการเรียนแบบท่องจำ และทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่อีกด้วย

3) นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน จะทำให้การเรียนมีความหมาย เป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

4) นักเรียนสามารถเรียนรู้บทโน้ตค้นและหลักการได้เร็วขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5) นักเรียนจะเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน

6) ช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะกระทำการสิ่งใด ๆ สำเร็จด้วยตนเอง สามารถคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

7) ฝึกทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการใช้เครื่องมือ

2.6.2 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบ

- 1) ใช้เวลาในการสอนมากในการสอนแต่ละครั้ง บางครั้งอาจได้เนื้อเรื่องไม่ครบตามที่กำหนดไว้
- 2) ถ้าสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นไม่ทำให้นักสงสัยแปลกใจ หรือไม่เร้าใจนักเรียน อาจจะทำให้ให้นักเรียนให้ความร่วมมือ ในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยจะทำให้ให้นักเรียนเบื่อหน่าย และถ้าครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการสอนวิธีนี้ มุ่งควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนมากเกินไป จะทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้สืบสอบด้วยตนเอง
- 3) นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ และเนื้อหาวิชาที่มีความซับซ้อนและค่อนข้างยาก จะทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้าอาจมีปัญหาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือหากไม่มีการกระตุ้นมากพอจะไม่สามารถเรียนด้วยวิธีสอนแบบนี้ได้
- 4) นักเรียนบางคนที่ยังไม่มีความกระตือรือร้นพอ ทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะศึกษาปัญหาและนักเรียนที่ต้องการแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมาก ๆ อาจจะไม่ตอบคำถามได้ แต่นักเรียนจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยวิธีนี้เท่าที่ควร
- 5) ถ้าใช้การสอนแบบนี้อยู่เสมออาจทำให้ความสนใจของนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าลดลง
- 6) เป็นการลงทุนสูง ซึ่งอาจได้ผลไม่คุ้มค่ากับการลงทุน
- 7) นักเรียนมีวุฒิภาวะยังไม่ได้เป็นผู้ใหญ่พอ อาจไม่มีแรงจูงใจเพียงพอที่จะทำให้ นักเรียนได้เรียนรู้ครบตามกระบวนการ ส่งผลให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ และถ้านักเรียนไม่รู้จักหลักการทำงานกลุ่มที่ถูกต้อง อาจทำให้นักเรียนบางคนหลีกเลี่ยงงาน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้
- 8) ครูต้องใช้เวลาในการวางแผนมาก ถ้าครูมีภาระมากอาจเกิดปัญหาด้านอารมณ์ ซึ่งมีผลต่อบรรยากาศในห้องเรียน

จากการศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบมีข้อดีที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญการฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด ลงมือปฏิบัติและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน ส่วนข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบนั้น ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมมาก ถ้าสถานการณ์ไม่น่าสนใจจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเบื่อหน่าย เด็กที่มีสติปัญญาต่ำถ้ากระตุ้นไม่ดีพอจะไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ได้

3. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

3.1 ความหมายของมโนทัศน์

มโนทัศน์มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Concept” ซึ่งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น มโนทัศน์ มโนภาพ มโนคติ สังกัป ความคิดรวบยอด ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่ามโนทัศน์ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของมโนทัศน์ไว้ดังต่อไปนี้

วรรณทิพา รอดแรงคำ (2540: 3) ได้ให้คำจำกัดความของมโนทัศน์ หมายถึง ความคิดความเข้าใจที่สรุปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันอาจเกิดจากการสังเกต หรือการได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้นหลาย ๆ แบบแล้วใช้คุณลักษณะของสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้นนำมาประมวลเข้าด้วยกันใหม่เป็นข้อสรุปหรือคำจำกัดความของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ภพ เลหาไพบุลย์ (2542: 3) ให้ความหมายของมโนทัศน์ไว้ว่า มโนทัศน์เป็นความรู้ความเข้าใจของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับวัตถุหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยนำการรับรู้มาสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม

นาตยา ปิลาธานนท์ (2542: 8) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับมโนทัศน์ไว้ดังนี้ มโนทัศน์มีลักษณะเป็นคำหรือกลุ่มคำ, มโนทัศน์ไม่ใช่ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง มโนทัศน์เป็นความรู้ที่เข้าใจในภาพรวมขององค์ความรู้ ข้อเท็จจริง การมีมโนทัศน์ต้องอธิบายหรือใช้ตัวอย่างประกอบเพื่อแสดงความเข้าใจในเรื่องนั้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547: 12) ให้ความหมายของมโนทัศน์ คือ ภาพความคิดความเข้าใจที่สรุปเกี่ยวกับการจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ของวัสดุ สิ่งของ คน สัตว์ พืช แนวคิด หรือปรากฏการณ์ที่มีคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบพื้นฐานใกล้เคียงกัน จัดเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 2) ได้ให้นิยามของมโนทัศน์ว่า หมายถึง ภาพในความคิด ที่เปรียบเสมือน ภาพตัวแทน หมวดหมู่ของวัตถุ เหตุการณ์ คน แนวความคิดหรือประสบการณ์ที่มีองค์ประกอบพื้นฐานใกล้เคียงกันหมวดหมู่หนึ่ง ซึ่งแต่ละสิ่งในหมวดหมู่นั้นอาจมีความแตกต่าง หลากหลาย แต่มีลักษณะร่วมกันมากพอที่จะบอกได้ว่าสิ่งนั้นคืออะไร โดยแต่ละมโนทัศน์จะแทนด้วยถ้อยคำที่คนในสังคมเข้าใจร่วมกัน

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555: 11) ให้ความหมายของมโนทัศน์ว่า เป็นข้อสรุปจากข้อเท็จจริงที่แสดงถึงความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือข้อเท็จจริง โดยจะมีลักษณะบ่งบอกสิ่งที่คล้ายกันหรือสิ่งที่มีลักษณะร่วมกัน (common elements)

สุรางค์ โค้วตระกูล (2559: 327) ได้สรุปความหมายของมโนทัศน์ไว้ว่า เป็นคำนามธรรม ใช้แทนสัตว์ วัตถุ สิ่งของที่ได้จัดไว้ในจำพวกเดียวกัน โดยถือลักษณะ (Attribute) ที่สำคัญหรือวิฤติเป็นเกณฑ์

J. S. Bruner, Goodnow, J.J. & Austin, G.A. (1956: 244) ได้กล่าวถึงมโนทัศน์ว่าเป็นการจัดประเภทของสิ่งของการกระทำ หรือความคิดซึ่งได้จากการจัดสิ่งเหล่านั้นให้เป็นหมวดหมู่โดยอาศัยคุณลักษณะ (Attributes) เป็นเกณฑ์

จากการศึกษาความหมายของมโนทัศน์ สามารถสรุปได้ว่า มโนทัศน์ หมายถึง การจัดหมวดหมู่ทางความคิดของสิ่งต่าง ๆ ที่มีคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบพื้นฐานร่วมกัน โดยใช้คำหรือข้อความมากำหนดเรียก

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มโนทัศน์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามีทฤษฎีการเรียนรู้ของ Ausubel (1968) Jahnke and Nowaczyk (1998) และทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Piaget และ Bruner (1986) ได้อธิบายไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Ausubel

Ausubel (1968, อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล (2559: 327-328) ได้สรุปว่า กระบวนการเรียนรู้มโนทัศน์อาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 อย่างคือ

1) Concept formation หมายถึง การเรียนรู้มโนทัศน์จากประสบการณ์ของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้โดยการค้นพบหรือใช้วิธีอุปมาน (Inductive Process) ตัวอย่างเช่น เด็กที่เรียนรู้มโนทัศน์ของเครื่องใช้ประจำวัน เช่น หมวก รองเท้า โดยมีประสบการณ์ว่าถ้าจะออกไปข้างนอกจะต้องสวมหมวกที่ศีรษะ สวมรองเท้าที่เท้า เป็นต้น เด็กรับรู้รูปร่าง หมวก และคำว่า หมวก แทนสิ่งที่ตนรับรู้และมีมโนภาพ

2) Concept Assimilation เป็นกระบวนการเรียนรู้มโนทัศน์แบบอนุมาน (Deductive Process) โดยทราบคำจำกัดความของมโนทัศน์ พร้อมกับตัวอย่างของมโนทัศน์และคุณลักษณะวิฤติ (Critical Attributes) ของมโนทัศน์นั้น เด็กโตและผู้ใหญ่ใช้กระบวนการ Concept Assimilation

3.2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Jahnke J. C. & Nowaczyk R. H.

Jahnke J. C. & Nowaczyk R. H. (1998: 229-239) ได้อธิบายไว้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ มี 3 ทฤษฎี ได้แก่

1) ทฤษฎีการโยงสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (S-R Associationistic Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่านักเรียนจะแยกแยะสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามาว่าเป็นเป็นมโนทัศน์ที่ศึกษาหรือไม่ โดยหลังจากที่รับรู้แล้วจะตอบสนองตามคุณลักษณะของสิ่งเร้าว่าเป็นตัวอย่างทางบวกหรือทางลบ เช่น นักเรียนที่เรียนเกี่ยวกับลูกบาศก์ สามารถอธิบายได้ว่า ตัวอย่างที่เห็นใช่หรือไม่ใช่ ผู้ที่ศึกษาตามทฤษฎีนี้จะไม่สนใจกระบวนการที่เกิดภายในตัวบุคคล

2) ทฤษฎีตัวกลาง (S-R Mediatl Theory) ทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญกับกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยเมื่อสิ่งเร้าเข้ามากระทบ จะทำให้เกิดปฏิกิริยาภายในตัวบุคคลเพื่อเชื่อมโยงสิ่งเร้าและตอบสนองภายใน และการตอบสนองภายในก็จะกลายเป็นสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อการเรียนรู้ เช่น การที่นักเรียนเห็นสิ่งเร้าแล้วมีการพูดปรึกษากับตนเองถึงลักษณะของสิ่งเร้าทั้งหมดเพื่อตั้งสมมติฐาน จากนั้นสมมติฐานที่ตั้งจะเป็นสิ่งเร้าที่ให้นักเรียนตอบสนองออกไป

3) ทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์โดยอาศัยการทดสอบสมมติฐาน (Theory Based on Hypothesis Testing) ทฤษฎีนี้อธิบายการเรียนรู้มโนทัศน์ของนักเรียนไว้ดังนี้

3.1) เมื่อนักเรียนได้รับสิ่งเร้า นักเรียนจะไม่ตอบสนองต่อลักษณะทุก ๆ อย่างของสิ่งเร้า แต่จะเลือกตอบสนองเฉพาะลักษณะที่นักเรียนตั้งสมมติฐานไว้ในใจ

3.2) เมื่อนักเรียนตอบสนองตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อทดสอบดูว่าสมมติฐานนั้น ๆ ถูกหรือผิด ถ้าถูกก็เกิดมโนทัศน์ขึ้นมา ถ้าผิดก็ต้องตั้งสมมติฐานขึ้นมาใหม่แล้วทดสอบสมมติฐานนั้นใหม่จนถูกต้องและจะคงสมมติฐานนั้นไว้

3.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Piaget

ทฤษฎีที่สามารถอธิบายพัฒนาการด้านความคิดของบุคคลได้อย่างละเอียดและชัดเจนที่สุด ได้แก่ ทฤษฎีของ Piaget ซึ่งทฤษฎีนี้จะช่วยเป็นแนวทางให้ผู้สอนสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาสาระที่เรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการด้านความคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (นุชลี อุปภัย, 2558: 38) แนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพัฒนาการด้านความคิดตามทฤษฎีของ Piaget มีดังนี้

Piaget (1960: 11-23) สนใจที่จะศึกษาวิธีการคิดของมนุษย์ โดยเชื่อว่าพัฒนาการด้านความคิด คือ การที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ดีขึ้นตามลำดับขั้นและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยจะต้องมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเกิดการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาด้านความคิดของมนุษย์จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้ามีบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เมื่อบุคคลปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะเกิดแนวโน้มตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดกับ

สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย นั่นคือ การจัดระบบ (Organization) และการปรับตัว (Adaptation) และแนวโน้มดังกล่าวก็นำไปสู่พัฒนาการทางความคิดนั่นเอง

Piaget แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถในการสร้างมโนทัศน์ของมนุษย์ออกเป็น 4 ขั้น ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นเป็นลำดับต่อเนื่องกัน สรุปได้ดังนี้

1) The stage of sensorimotor intelligence คือ ระยะตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี ระยะนี้เด็กเกิดความเข้าใจวัตถุต่าง ๆ โดยอาศัยปฏิบัติการตอบสนองวัตถุ และเริ่มเรียนรู้วัตถุนั้น ๆ จากการสัมผัสและการใช้ปฏิบัติการตอบสนองด้วยความตั้งใจ จนสามารถสร้างสัญลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ ขึ้นในสมองได้ สรุปได้ว่าเด็กจะมีพฤติกรรมด้านการใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวร่างกาย กระบวนการทางสติปัญญาแสดงให้เห็นว่าเด็กยังไม่สามารถคิดเชิงมโนทัศน์

2) The stage of preoperational thought คือ ระยะระหว่างอายุ 2 – 7 ปี ระยะนี้เด็กเริ่มแสดงสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นในสมองออกมาเป็นคำพูดและจินตนาการ รวมทั้งเกิดความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติการทางความคิดยังคงจำกัด เช่น ไม่สามารถอนุรักษ์ปริมาณและเวลาได้ ไม่สามารถจัดอันดับ และไม่สามารถคิดในมุมมองของผู้อื่นได้ สรุปได้ว่า เด็กจะมีพัฒนาการทางด้านภาษาและรูปแบบของการแสดงความคิดในลักษณะต่าง ๆ และยังคงค่อย ๆ มีพัฒนาการด้านความคิดเชิงมโนทัศน์

3) The stage of concrete operations คือ ระยะระหว่างอายุ 7 – 11 ปี ระยะนี้เด็กจะลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการคิดและหาเหตุผล และเริ่มเข้าใจการคิดเชิงอนุรักษ์มากขึ้น อย่างไรก็ตามเด็กยังไม่สามารถให้เหตุผลเชิงนามธรรมได้ สรุปได้ว่าเด็กจะพัฒนาความสามารถด้านการประยุกต์ความคิดในเชิงตรรกะเพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม

4) The stage of formal operations คือ ระยะระหว่างอายุ 11 ปีขึ้นไป ระยะนี้เด็กเริ่มคิดเหตุผลเชิงนามธรรมได้ และสามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลเชิงวิทยาศาสตร์ สรุปได้ว่าเด็กจะมีโครงสร้างทางปัญญาที่สมบูรณ์และมีพัฒนาการมากที่สุด สามารถประยุกต์ใช้เหตุผลเชิงตรรกะเพื่อจะแก้ปัญหาได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่

3.2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Bruner

J. Bruner (1963: 417-420) กล่าวถึงการพัฒนาการทางมโนทัศน์ของเด็กว่า ประกอบด้วย การเคลื่อนย้ายหรือการเปลี่ยนแปลงในสิ่งเร้าที่มีคุณลักษณะสำคัญหรือเป็นจุดเด่น ซึ่งเด็กจะใช้เป็นพื้นฐานในการให้คำนิยามแยกแยะว่าวัตถุสิ่งของเหล่านั้นเหมือนกันอย่างไร ซึ่งเรียกว่าเกณฑ์ในการแบ่งแยกคุณลักษณะ เช่น สี ขนาด เกณฑ์เหล่านั้นได้จากการรับรู้เป็นพื้นฐาน เมื่อพัฒนาการของเด็กสูงขึ้น เด็กจะใช้เกณฑ์อย่างเด่นชัดของวัตถุสิ่งของที่เป็นหน้าที่ใช้สอยซึ่งมี

คุณประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติโดยผ่านการรวบรวมในพื้นฐานการจำแนกขั้นต้น ทั้งนี้การจำแนกสิ่งของ
เด็กอาจใช้คุณลักษณะที่เด่นง่าย เพียงลักษณะเดียวที่ประกอบเป็นคุณลักษณะของเนื้อหาสาระนั้น

Bruner J. & Goodnow J. J. & Austin G. A. (1967: 126-131) อธิบาย
ถึงทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีเชื่อมโยง (Associative Theory) การเรียนรู้มโนทัศน์
เป็นขบวนการของสิ่งเร้าและการตอบสนอง การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยง โดยมีพื้นฐานความคิด
ที่ว่าสิ่งเร้าที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กับการตอบสนอง ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการวางเงื่อนไข บาง
คุณลักษณะของสิ่งเร้าสอดคล้องกับการรับรู้ของนักเรียน สิ่งเร้าใดไม่สอดคล้องก็ตัดไป

2) ทฤษฎีทดสอบสมมุติฐาน (Hypothesis Testing Theory)
ทฤษฎีนี้กล่าวว่า การเรียนรู้มโนทัศน์เกิดจากนักเรียนพยายามทดสอบสมมุติฐานถึงความเป็นไปได้ของ
สิ่งต่าง ๆ จนพบหนทางที่ถูกต้อง การเรียนรู้เกิดจากขบวนการของสิ่งของแต่ละส่วนแยกจากกัน และ
นำสิ่งที่สอดคล้องไปรวมกันเรียกว่าการไม่ต่อเนื่องของสิ่งที่เรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์พบว่า ทฤษฎีที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ
การเรียนรู้มโนทัศน์ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Janhke และ Nowaczyk (1998) และ
ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Piaget และ Bruner (1986) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่ง
เร้าและการตอบสนอง ให้ความสำคัญกับกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เป็นการเรียนรู้มโน
ทัศน์โดยอาศัยการตรวจสอบสมมุติฐาน ทฤษฎีเหล่านี้สามารถอธิบายพัฒนาการด้านความคิดของ
บุคคลได้อย่างละเอียดและชัดเจนที่จะเป็นแนวทางให้ครูสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและ
เนื้อหาที่เรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการด้านความคิดของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ลักษณะของมโนทัศน์

Bruner (1952, อ้างถึงใน กัญติมา พรหมอักษร (2545: 24-25) ได้กล่าวถึงลักษณะของ
มโนทัศน์ไว้ดังนี้คือ

1. มโนทัศน์เป็นกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีคุณลักษณะร่วมกัน
2. มโนทัศน์บางอย่างมีลักษณะเป็นรูปธรรม (Concrete) มีตัวตน เป็นความเข้าใจ
เกี่ยวกับสิ่งไม่มีตัวตน สัมผัสจับต้องไม่ได้
3. มโนทัศน์บางอย่างมีลักษณะเป็นนามธรรม (Abstracting) หมายถึง เป็นความ
เข้าใจเกี่ยวกับสิ่งไม่มีตัวตน สัมผัสจับต้องไม่ได้
4. มโนทัศน์มีคุณลักษณะ (Concept Attribute) หมายถึง ลักษณะเด่นซึ่งทำให้มโน
ทัศน์นั้นแตกต่างจากมโนทัศน์อื่น ๆ

5. มโนทัศน์มีค่าของคุณลักษณะ (Attribute Value) คือ สิ่งที่แสดงค่าของคุณลักษณะ เช่น เมื่อกล่าวถึงสี ค่าคุณลักษณะของสีคือ แดง เหลือง เขียว ฯลฯ

6. มีความเด่นของคุณลักษณะ (Dominance of Attributes) คุณลักษณะของมโนทัศน์บางลักษณะจะมีความเด่นกว่าคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ขนาด หรือสี

Joyce and Weil (1996: 147-149) ได้แบ่งลักษณะของมโนทัศน์ออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. Critical Attributes หรือ Essential Attributes เป็นลักษณะสำคัญที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินว่าสิ่งเร้าที่เข้ามานั้นจะจัดอยู่ในกลุ่มไหน เช่น ความเป็นอิสระก็เป็นลักษณะเด่นของความเป็นชาติ

2. Non Critical Attributes เป็นลักษณะซึ่งบ่งอื่น ๆ ของตัวอย่างที่สามารถใช้บอกลักษณะของวัตถุสิ่งของได้ แต่จะเป็นลักษณะที่นำมาเสริมการพิจารณาในการตัดสินใจจัดกลุ่ม

นาตยา ภัทรแสงไทย (2525: 104-105) ได้สรุปลักษณะสำคัญของมโนทัศน์ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้มโนทัศน์ ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถจัดทำสิ่งแวดล้อมให้ง่ายและมีมาตรฐานขึ้น เพื่อให้นักเรียนมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนอย่างมีความหมาย และความเที่ยงตรงได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

2. มโนทัศน์ช่วยให้ความสามารถในการสร้าง สื่อสารติดต่อ และความเข้าใจความเป็นจริงของสังคมมากขึ้น เพื่อนำมโนทัศน์นี้ไปสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน

3. มโนทัศน์ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการคิด และแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่จำกัดไปยังสิ่งเฉพาะอย่าง ทำให้สามารถคิดและเรียนรู้จากสิ่งที่ป็นนามธรรมได้ในรูปของรูปธรรม

ลาวัลย์ วิทยายุทธภูมิ (2533: 16-19) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของมโนทัศน์ ซึ่งมีบทบาทและความสำคัญทั้งต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ได้มาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. มโนทัศน์ช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต รู้จักคิด วิเคราะห์ สรุป และสามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. มโนทัศน์ช่วยย่อมนย่อ สรุป หรือช่วยลดความซับซ้อนของประสบการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมให้น้อยลง ด้วยการรู้จัก ระบุรายละเอียด แยกแยะ จัดกลุ่มของสิ่งเหล่านั้น โดยเอามโนทัศน์เป็นหลักหรือจุดเริ่มต้นในการทำความเข้าใจ โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญา เพื่อให้ประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่เข้าใจได้

3. ในการเรียนรู้มโนทัศน์ก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในทางทักษะต่าง ๆ รู้จักคิด วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ซึ่งนำไปสู่การแสวงหาความรู้โดยวิธีการสืบสอบด้วยตนเอง เพราะนักเรียน

จะใช้มโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว ทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบใหม่ ซึ่งโดยวิธีการนี้นักเรียนจะได้พัฒนาหรือเรียนรู้มโนทัศน์ใหม่ด้วย

4. มโนทัศน์มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาเนื้อหาหรือรายละเอียดของสาระ วิชา หรือหลักสูตร เมื่อได้มีการกำหนดมโนทัศน์ในสาระหรือวิชาของแต่ละระดับชั้นแล้ว ย่อมทำให้การพัฒนาเนื้อหา ตั้งแต่การเลือกสรร การเรียบเรียง การจัดลำดับไว้ในหลักสูตร การเรียนการสอน ได้ง่ายขึ้นและมีระบบ เป็นแหล่งความรู้เพื่อการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวนที่ดีสำหรับนักเรียนได้

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมโนทัศน์ สรุปได้ว่า มโนทัศน์เป็นกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีคุณลักษณะร่วมกันทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยมีตั้งแต่มโนทัศน์ระดับต่ำไปจนถึงมโนทัศน์ระดับสูงตามความซับซ้อนมโนทัศน์นั้น ทั้งนี้การพัฒนามโนทัศน์ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ พื้นฐานประสบการณ์ และความสนใจของนักเรียน

3.4 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะที่นักเศรษฐศาสตร์ได้บัญญัติขึ้นมา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ (สุมนทิพย์ บุญสมบัติ, 2555: 22)

Senesh (อ้างถึงใน สุมนทิพย์ บุญสมบัติ (2555: 22-29) มโนทัศน์ของเศรษฐศาสตร์ก็คือมโนทัศน์ของความขาดแคลน กล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างจะเผชิญกับข้อขัดแย้งกันระหว่างความต้องการที่ไม่จำกัดกับทรัพยากรที่จำกัด นอกเหนือจากมโนทัศน์นี้แล้วมโนทัศน์อื่น ๆ จึงเกิดตามมา

W. Lee Hansen (อ้างถึงใน สุมนทิพย์ บุญสมบัติ (2555: 22-29) ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน (University of Wisconsin) ได้เสนอแนะมโนทัศน์ที่สำคัญทางเศรษฐศาสตร์ได้ 3 กลุ่มมโนทัศน์ ดังนี้

1. มโนทัศน์พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ (fundamental economic concepts) ได้แก่ มโนทัศน์ต่อไปนี้

- 1.1 ความขาดแคลน ความหายาก (scarcity)
- 1.2 ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost)
- 1.3 ผลผลิตภาพ (productivity)
- 1.4 ระบบเศรษฐกิจ (economic Systems)
- 1.5 สถาบันเศรษฐกิจและแรงจูงใจ (economic institutions and incentives)

1.6 การแลกเปลี่ยนเงินตราและการพึ่งพาอาศัยกัน (exchange, money and inter dependence)

2. มโนทัศน์จุลเศรษฐศาสตร์: การทำงานของตลาด (microeconomic concepts: the working of markets) ได้แก่ มโนทัศน์ต่อไปนี้

2.1 ตลาดและราคา (market and prices)

2.2 อุปสงค์และอุปทาน (demand and supply)

2.3 การแข่งขัน (competition)

2.4 โครงสร้างตลาด (market structure)

2.5 ความล้มเหลวของตลาด (market failures)

2.6 บทบาทของรัฐบาล (the role of government)

3. มโนทัศน์มหเศรษฐศาสตร์: เศรษฐกิจของประเทศ (macroeconomic concepts: the national economy) ได้แก่ มโนทัศน์ต่อไปนี้

3.1 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (gross national products)

3.2 อุปทานรวม (aggregate Supply)

3.3 การว่างงาน (unemployment)

3.4 เงินเฟ้อและเงินฝืด (inflation and deflation)

3.5 นโยบายการเงินการสำรองเงินของรัฐบาลและอุปทานเงิน (monetary policy: the federal reserve and the money supply)

3.6 นโยบายการคลังการเก็บภาษีของรัฐบาล

3.7 รายจ่ายของรัฐบาล (fiscal policy: government taxing and spending)

สุมนทิพย์ บุญสมบัติ (2555: 22-29) ได้เสนอมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และอธิบายความหมายของแต่ละมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

1. ความขาดแคลน / ความหายาก (Scarcity) เป็นภาวะที่ขาดแคลนหรือหายากในทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการให้แก่สังคมอันนับว่ามีอยู่อย่างจำกัดในเชิงเปรียบเทียบเมื่อเทียบกับความต้องการของมนุษย์ในสังคมที่มีมากมายไม่จำกัด

2. ต้นทุนค่าเสียโอกาส opportunity Cost) เป็นต้นทุนที่มองไม่เห็นตัวตนเพราะไม่มีการจ่ายจริงซึ่งหมายถึงการเสียโอกาสที่จะได้รายได้จากการนำไปใช้ผลิตอย่างอื่น

3. ผลผลิตภาพ (productivity) หมายถึงประสิทธิภาพในการผลิตอันเนื่องมาจากทุนทำให้มนุษย์มีความสามารถด้านกายภาพและด้านเทคนิคมากขึ้นทำให้มนุษย์สามารถหาความชำนาญพิเศษจากแรงงานของพวกเขาด้วย

4. ระบบเศรษฐกิจ (economic Systems) เป็นผลรวมของหน่วยเศรษฐกิจ (economic units) ทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

5. สถาบันเศรษฐกิจ (economic institutions) เป็นสถาบันสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดอันได้แก่พฤติกรรมการผลิตการแจกจ่ายและการบริโภค

6. แรงจูงใจ (incentives) เป็นแรงผลักดันของความอยากได้สำหรับปัจเจกบุคคลทุกคนในสังคมที่มีการใช้เงินตราที่จะไฝหารายได้ที่สูงขึ้นเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ

7. การแลกเปลี่ยน (exchange) เป็นการนำเอาสินค้าและบริการชนิดหนึ่งมาแลกเปลี่ยนกับสินค้าและบริการอีกอย่างหนึ่งทั้งนี้ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมและไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ

8. เงินตรา (money) เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงสุดระบบเศรษฐกิจใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นมาตรฐานในการวัดค่าเป็นเครื่องสะสมค่าและเป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ภายนอก

9. การพึ่งพาอาศัยกัน (interdependence) เป็นสิ่งจำเป็นในทุกสังคมเพราะผู้ผลิตสินค้าและบริการทั้งหลายต่างก็พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการสนองตอบความต้องการในสินค้าและบริการที่ตนอยากได้แต่ตนไม่ได้เป็นผู้ผลิต

10. ตลาด (markets) เป็นการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการและปัจจัยการผลิตการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการใดก็เรียกตลาดสินค้าและบริการนั้นตลาดในทางเศรษฐศาสตร์ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่ตั้งแน่นอนบางกรณีตลาดอาจใช้แสดงถึงภาวะของราคาสินค้าเช่นตลาดข้าวตกต่ำหมายความว่าราคาข้าวตกต่ำ เป็นต้น

11. ราคา (prices) เป็นตัวชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคที่เป็นหน่วยเศรษฐกิจหนึ่งนั้นปรารถนาซื้อสินค้ามากน้อยเท่าใดและมีส่วนกำหนดว่าหน่วยธุรกิจควรผลิตสินค้าชนิดใดมากน้อยเท่าใดเพื่อเสนอขายแก่ผู้บริโภค

12. อุปสงค์ (demand) เป็นจำนวนสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้าชนิดนั้นเองหรือ ณ ระดับรายได้ต่าง ๆ ของผู้บริโภคหรือ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง

13. อุปทาน (supply) เป็นจำนวนสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่หน่วยธุรกิจประสงค์จะนำออกขาย ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน

14. การแข่งขัน (competition) เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในระบบเศรษฐกิจที่ใช้กลไกตลาดโดยมีบทบาทสำคัญในการป้องกันปัจเจกบุคคลไม่ให้คิดราคาจากผู้ซื้อในระดับเท่าใดก็ได้ที่เขาพอใจ

15. โครงสร้างตลาด (market structure) เป็นตัวกำหนดราคาและผลผลิตในตลาด แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์กับตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ซึ่งตลาดแบบนี้ยังแบ่งได้เป็นตลาดที่มีการผูกขาดที่แท้จริงตลาดที่มีผู้ขายน้อยรายและตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด

16. การกระจายรายได้ (income distribution) เป็นการแจกจ่ายรายได้ตามหน้าที่การผลิตไปยังปัจจัยการผลิตและเจ้าของปัจจัยการผลิตซึ่งได้แก่เจ้าของที่ดินในรูปของค่าเช่าเจ้าของทุนในรูปของกำไรและดอกเบี้ยและคนงานในรูปของค่าแรงและเงินเดือน

17. ความล้มเหลวของตลาด (market failures) เป็นผลมาจากความไม่สมบูรณ์ของตลาดในรูปของความล่าช้าในเรื่องเวลาและความยากลำบากในการโยกย้ายหรือเปลี่ยนวัตถุประสงค์และปัจจัยการผลิตและในรูปของความไม่รู้ถึงสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องยื่นมือเข้ามาเกี่ยวข้อง

18. บทบาทของรัฐบาล (the role of government) เป็นเพราะความล้มเหลวของตลาดทำให้รัฐบาลต้องเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในการดำเนินการผลิตหรือการจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์และผลที่ได้รับเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างเช่นกิจการที่เกี่ยวกับสาธารณูปโภคทั้งหลาย

19. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (gross national products) เป็นมูลค่าสินค้าและบริการที่ประเทศหนึ่ง ๆ สามารถผลิตขึ้นมาได้ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่คำนวณได้เป็นเครื่องชี้ตัวอย่างคร่าว ๆ ถึงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ

20. อุปทานรวม (aggregate supply) เป็นผลิตภัณฑ์ประชาชาติหรือรายได้ประชาชาติที่เป็นผลรวมของรายได้ประเภทต่าง ๆ ที่บุคคลหรือหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจจะต้องได้รับในฐานะที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือมีส่วนร่วมในการผลิตในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

21. การว่างงาน (unemployment) เป็นสภาวะที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งอยู่ในกำลังแรงงานไม่สามารถที่จะหางานทำได้ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้นมีความสามารถและความตั้งใจที่จะทำงานการว่างงานมีหลายประเภทคือการว่างงานตามฤดูกาลการว่างงานชั่วคราวการว่างงานตามวัฏจักรเศรษฐกิจการว่างงานเนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจและการว่างงานแอบแฝง

22. เงินเฟ้อ (inflation) เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากการที่ต้นทุนการสินค้าและบริการมีมากเกินไปหรือเกิดจากการที่ต้นทุนในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นหรือเกิดจากผลกระทบกระเทือนจากต่างประเทศ

23. เงินฝืด (deflation) เป็นภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปลดลงเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีน้อยเกินไป ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายลดลง ทำให้ราคาสินค้ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

24. นโยบายการเงิน (Monetary policy) เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งดำเนินการโดยผ่านธนาคารกลางในการควบคุมปริมาณเงินในท้องตลาดให้มีขนาดพอดีกับความต้องการของเศรษฐกิจไม่ให้มีมากหรือน้อยเกินไปจนเกิดภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืดนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลเช่นเดียวกับนโยบายการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

25. การสำรองเงินของรัฐบาล (the federal reserve) เป็นมาตรการของธนาคารกลางในการควบคุมอุปทานของเงินตราด้วยการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสำรองตามกฎหมายในสองลักษณะ คือ การลดอัตราเงินสำรองมีแนวโน้มทำให้เกิดการขยายตัวในอุปทานของเงินตรา และการเพิ่มอัตราเงินสำรองมีแนวโน้มทำให้เกิดการหดตัวในอุปทานของเงินตรา

26. อุปทานเงิน (the money supply) เป็นปริมาณของเงินที่ประเทศมีอยู่ในขณะหนึ่งขณะใดซึ่งหมายรวมถึงเหรียญกษาปณ์ ธนบัตร และเงินฝากเพื่อเรียกถ้าปริมาณของเหรียญกษาปณ์ธนบัตรและเงินฝากเพื่อเรียกเปลี่ยนแปลงไปอุปทานของเงินก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

27. นโยบายการคลัง (fiscal policy) เป็นนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการเก็บภาษีอากรและการใช้จ่ายของรัฐบาลนโยบายการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจกล่าวคือรัฐบาลสามารถใช้นโยบายการคลังเข้าแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำปัญหาว่างงานหรือปัญหาเงินเฟ้อได้

28. การเก็บภาษีของรัฐบาล (government taxing) เป็นแหล่งที่มาของรายรับของรัฐบาลที่สำคัญยิ่งภาษีอากรที่รัฐบาลจัดเก็บแบ่งได้เป็นภาษีทางตรงซึ่งหมายถึงภาษีซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยากอย่างเช่นภาษีเงินได้กับภาษีทางอ้อมซึ่งหมายถึงภาษีซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถผลักภาระไปให้ผู้อื่นได้ง่ายอย่างเช่นภาษีการค้าภาษีการขายอากรสรรพสามิต

29. รายจ่ายของรัฐบาล (government spending) มีความสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจเพราะรัฐบาลเป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตที่สำคัญและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นรายจ่ายของรัฐบาลแบ่งได้เป็นหลายแบบคือแบ่งตามระดับการบริหารแบ่งตามประเภทของรายจ่ายและแบ่งตามลักษณะงานการใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลกระทบต่อระดับรายได้และการว่าจ้างงานของประเทศรวมทั้งผลทางด้านกรกระจายรายได้

นอกจากมโนทัศน์สำคัญดังกล่าวข้างต้น มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นมโนทัศน์ที่ใช้สอนได้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งรวบรวมโดย Kent Freeland (1991) ดังนี้ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ (economic needs) ความขาดแคลน ความหายาก (scarcity) ทรัพยากรธรรมชาติ (natural resources) อุปทาน (supply) อุป

สงค์ (demand) การผลิต (production) สินค้า (goods) การแจกจ่าย (distribution) ความต้องการทางเศรษฐกิจ (economic wants) ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (mixed economy) การบริโภค (consumption) บริการ (services) การแบ่งงานกันทำ (division of labor) การแลกเปลี่ยนสิ่งของ (barter) ตลาด (market) การแข่งขัน (competition) การตกลง (trade-offs) ผู้ผลิต (producers) นิสัยการใช้จ่าย (spending habits) เงินเฟ้อ (inflation) การแลกเปลี่ยน (exchange) ค่าจ้าง (wages) ภาษี (taxes) ธนาคาร (bank) ผู้ประกอบการ (entrepreneur) ผู้บริโภค (consumers) การออม (saving) ระบบเศรษฐกิจ (economic System) ผู้ขาย (sellers) คนงาน (Workers) กำไร (profits) การค้าเสรี (free trade) กรรมกร (labor) การถดถอย (recession) การผลิตคราวละมาก ๆ (mass production) ค่าครองชีพ (cost of living) ความเจริญทางเศรษฐกิจ (economic growth) ค่าเช่า (rent) นายจ้าง (employers) ราคา (prices) อากร (tariff) ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (gross national product) การปฏิวัติอุตสาหกรรม (industrial revolution) เหรียญกษาปณ์ (coins) อาชีพ (career) ทรัพยากรมนุษย์ (human resources) การทำงาน (work) ความมั่งคั่ง (wealth) ทักษะการทำงาน (job skills) การพักผ่อน (leisure) บริการสาธารณะ (public service) หุ้น (stocks) เงินเดือน (salary) การโฆษณา (advertising) พันธบัตร (bonds) การประกอบชิ้นส่วน (assembly line) รายได้ (income) เงิน (money) ต้นทุน (cost) การพึ่งพาอาศัยกัน (interdependence) เครดิต (Credit) การลงทุน (investment) การทำงาน (Occupation) การว่างงาน (unemployment) ความยากจน (poverty) การผูกขาด (monopoly) และอุตสาหกรรมขนาดย่อม (cottage industry)

นอกจากนี้ Arthur K. Elis (1998: 37) ได้คัดเลือกมโนทัศน์ที่ควรพัฒนาให้นักเรียนในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ดังนี้ ผู้บริโภค (Consumer) ความร่วมมือ (Corporation) อุปสงค์ (Demand) ส่วนของแรงงาน (Devision of Labor) สินค้า (Goods) โอกาสของราคา (Opportunity Cost) ผู้ผลิต (Producer) กำไร (Profit) การบริการ (Services) และอุปทาน (Supply)

3.5 ความสำคัญของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

จากการศึกษาความสำคัญของการเรียนการสอนมโนทัศน์พบว่า นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนมโนทัศน์ไว้ดังนี้

Gregory & Chapman (อ้างถึงในอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2545) กล่าวว่ามโนทัศน์ช่วยให้เด็กเห็นภาพรวมช่วยจัดรวบรวมข้อมูลและเกิดความเข้าใจลึกซึ้งข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในสมองส่วนที่มีชื่อว่า Neo Cortex แบบไม่รู้ตัวจนกว่าจะมีการเรียนออกมาจากหน่วยความจำ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2559) กล่าวว่า การสอนมโนทัศน์เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะมโนทัศน์เป็นรากฐานของความคิดและการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2544) อธิบายถึงความสำคัญของการสอนมโนทัศน์ทางสังคมศึกษาไว้ว่าการพัฒนามโนทัศน์เป็นงานพัฒนาระดับพุทธิพิสัยของนักเรียน ทั้งนี้เพราะการสร้างมโนทัศน์เป็นกระบวนการของการจัดประเภทการกำหนดชื่อของสิ่งของหรือบุคคลหรือเหตุการณ์และการเรียนรู้มโนทัศน์เป็นหลักเบื้องต้นของการคิดและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบระเบียบช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างแนวคิดให้ง่ายขึ้นเข้าใจความเป็นจริงของสังคมและยังช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการคิด แสดงความคิดเห็นได้อย่างแตกฉานซึ่งเกิดจากความสามารถนามโนทัศน์หนึ่งไปสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันได้จึงเป็นหน้าที่ของครูสังคมศึกษาที่จะต้องพัฒนามโนทัศน์นี้ให้กับนักเรียนในทุกเนื้อหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้ถึงแก่นหรือหัวใจของเนื้อหานั้นซึ่งสามารถนำไปสัมพันธ์และเป็นพื้นฐานของมโนทัศน์อื่น ๆ ในวิชาสังคมศึกษาอันหลากหลายไปด้วยศาสตร์ต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอการสอนมโนทัศน์จึงเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนนอกจากจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบแล้วยังประหยัดเวลาในการสอนรายละเอียดตลอดจนเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกของครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงเป้าหมายอีกด้วย

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนมโนทัศน์ไว้ว่ามโนทัศน์ให้ความหมายและระเบียบโลกแก่เรามันทำให้จิตใจเราสมบูรณ์ขึ้นโดยพื้นฐานแล้วมโนทัศน์ ให้ประโยชน์แก่เราสามประการประการที่ 1 มโนทัศน์ช่วยลดความซับซ้อนในการเรียนรู้ ประการที่ 2 มโนทัศน์ให้วิถีทางในการสื่อความหมายระหว่างกันและกันและประการที่ 3 มโนทัศน์ช่วยทำให้เราเข้าใจสิ่งแวดล้อมของเราดีขึ้น

ความสำคัญของมโนทัศน์ตามข้อเสนอของนักการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Messaros & Engstamn (1998, อ้างถึงในสมุนทิพย์ บุญสมบัติ (2555: 48) ที่กล่าวว่า “เมื่อ นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์พวกเขาก็จะสามารถทำความเข้าใจโลกนี้เป็นอยู่ได้ดีขึ้นและสามารถเตรียมตัวในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีฐานะเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคและผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้ดียิ่งขึ้น” และสอดคล้องกันกับ National Center on Education and the Economy: NCEE ที่ให้ข้อเสนอแนะว่าเด็กอายุ 12 ปีควรมีความรู้ที่จำเป็นทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

โดยสรุปแล้วการสอนมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญ เพราะมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ช่วยลดความซับซ้อนในการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ ทำให้การเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นไปอย่างมีระบบ นักเรียนสามารถจำแนกและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่ได้เรียนรู้กับมโนทัศน์อื่น ๆ ได้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างลึกซึ้ง

3.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

การจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา มีมากมายหลายวิธีการด้วยกัน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาด้วยเช่นกัน Ausubel (1968, อ้างถึงในสุรางค์ โคว์ตระกูล (2559: 328) ได้เสนอหลักการสอนมโนทัศน์ในลักษณะ Top-Down ไว้ดังนี้

1. เริ่มด้วยมโนทัศน์ที่มีความหมายกว้างและมีคุณลักษณะวิกฤติที่สามารถคลุมมโนทัศน์ที่ย่อยออกไปหลาย ๆ ชนิด
2. เน้นให้นักเรียนทราบถึงคุณลักษณะวิกฤติของมโนทัศน์
3. จัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีคุณลักษณะวิกฤติร่วมกับมโนทัศน์ที่ได้บอกผู้เรียนในข้อหนึ่ง
4. ให้ตัวอย่างเฉพาะของสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นสัตว์ วัตถุ สิ่งของที่มีคุณลักษณะเหมือนมโนทัศน์
5. สรุปลักษณะที่เด่นหรือวิกฤติของมโนทัศน์ย่อย พร้อมกับให้ตัวอย่าง

ในขณะที่ Gagne' (1977, อ้างถึงในสุรางค์ โคว์ตระกูล (2559: 328) ได้เสนอวิธีตรงข้ามกับของ Ausubel เรียกว่า Bottom-up Model ซึ่งมีหลักการว่าในการสอนมโนทัศน์ที่เฉพาะและง่ายก่อน โดยให้ผู้เรียนทราบคำจำกัดความและคุณลักษณะของมโนทัศน์เพื่อจะได้ใช้เป็นพื้นฐานที่จะสร้างกฎ หรือหลักการที่จะเรียนรู้มโนทัศน์ที่กว้างหรือสูงขึ้นโดยมองเห็นความสัมพันธ์ของมโนทัศน์เฉพาะกับมโนทัศน์รวม

นอกจากนี้ Ehman Mohlunger & Pratrück (1974, อ้างถึงในสุนนทิพย์ บุญสมบัติ (2555: 50-51) ได้แบ่งการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาออกเป็น 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบการสอนที่เน้นการให้ข้อมูลและเนื้อหาสาระ (exposition mode) เป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระเพื่อให้ได้ความรู้มากที่สุดโดยถือว่าเป้าหมายของการเรียนการสอนอยู่ที่ความรู้ดังนั้นพฤติกรรมการสอนของครูจึงได้รับการเน้นถึงความสำคัญอย่างมากเพราะครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระไปยังนักเรียนรวมทั้งการเป็นแหล่งข้อมูลอีกด้วยวิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่

- 1.1 การบรรยาย
- 1.2 การบอกหรือการอธิบาย
- 1.3 การสาธิต
- 1.4 การใช้คำถาม

2. รูปแบบการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (discovery mode) เป็นรูปแบบการสอนที่ถือว่าเนื้อหาสาระหรือความรู้เป็นเพียงเครื่องมือที่จะพัฒนานักเรียนไปสู่ความเป็นผู้มีการศึกษา (educated man) ซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงดังนั้นรูปแบบการสอนนี้จึงให้

ความสำคัญต่อนักเรียนโดยให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้และผู้สอนจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาในการเรียนของนักเรียนวิธีการที่ใช้มากที่สุด ได้แก่

- 2.1 การสอนแบบแก้ปัญหา
- 2.2 การสอนแบบสืบสอบ
- 2.3 การสอนเพื่อสืบหาข้อเท็จจริง
- 2.4 การสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

จากวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาในเรื่องที่ แล้วจะเห็นได้ว่าส่วนที่เป็นข้อมูลและเนื้อหาสาระอัน ได้แก่ หลักการสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ การทำงานของระบบเศรษฐกิจและปัญหาเศรษฐกิจนั้นสามารถนำวิธีการสอนของทั้ง 2 รูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นมาประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

สิริวรรณ ศรีพหล (2552: 63-67) และสุนนทิพย์ บุญสมบัติ (2555: 50-51) กล่าวถึงวิธีการสอนเศรษฐศาสตร์ที่มุ่งให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการสอนแบบพัฒนามโนทัศน์ (conceptual learning) การจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาควรเน้นการเรียนการสอนแบบพัฒนามโนทัศน์ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาทักษะทางความคิดของนักเรียนอย่างแท้จริงภายใต้การช่วยเหลือของครูโดยที่นักเรียนจะต้องได้ผ่านประสบการณ์ตรงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Jarolimek (1967) อธิบายว่าแนวทางสำคัญของการพัฒนามโนทัศน์อยู่ที่ “ความกว้างของประสบการณ์” (the breadth of experience) ซึ่งนักเรียนมีอยู่วิธีการสอนที่จะช่วยพัฒนามโนทัศน์ที่ตินั้นจารอลิเมคเสนอว่าควรเป็นไปตามกระบวนการดังนี้

1) ยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง (citing examples) ทั้งตัวอย่างที่เป็นมโนทัศน์และตัวอย่างที่ไม่เป็นมโนทัศน์

2) ให้รายละเอียดของมโนทัศน์ (providing description)

3) ตั้งคำจำกัดความมโนทัศน์ (establishing definition)

ทั้งสามขั้นของกระบวนการนี้อาจใช้ในทางกลับกันได้กล่าวคืออาจเริ่มด้วยตั้งคำจำกัดความมโนทัศน์นั้นก่อนแล้วพัฒนารายละเอียดแล้วจึงให้นักเรียนช่วยกันหาตัวอย่างที่เป็นมโนทัศน์และไม่เป็นมโนทัศน์ก็ได้แต่ไม่ควรใช้ขั้นใดขั้นหนึ่งของกระบวนการเท่านั้น

2. วิธีอนุมาน (Deductive Method) และวิธีอุปมาน (Inductive Method) นักเศรษฐศาสตร์นิยมใช้วิธีการที่จะได้มาซึ่งข้อสรุป กฎเกณฑ์ หรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาโดยวิธีอนุมานและวิธีการศึกษาโดยวิธีอุปมาน

วิธีอนุมานหรือนिरนัย หมายถึง การมีหลักกฎเกณฑ์เป็นตัวตั้ง แล้วนำสิ่งที่ต้องการพิสูจน์เข้าไปเทียบ ถ้าสอดคล้องกันก็เป็น “จริง” ถ้าไม่สอดคล้องกันก็เป็น “เท็จ” ส่วนวิธีอุปมานหรือ

อุปนัย หมายถึง การที่เราหาหลักการโดยการใช้อยู่ข้อมูลหรือประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการสรุปเป็นหลัก
ได้ว่า สิ่งที่เราศึกษานั้นมีแนวโน้มว่าจะเป็นจริงหรือเป็นเท็จ

การนำวิธีการศึกษาโดย วิธีอุปนัย มาใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ครูผู้สอน
จะเริ่มจากการกำหนดกฎ ทฤษฎี หลักการ หรือแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาก่อน แล้วให้
นักเรียนช่วยกันหาข้อมูลหลักฐาน รวมทั้งข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ หรือทดสอบว่า กฎ ทฤษฎี หลักการ
หรือแบบจำลองที่ตั้งไว้นั้นถูกต้องหรือไม่

ส่วนวิธีการศึกษาโดย วิธีอุปมาน ครูผู้สอนจะให้นักเรียนหาข้อมูลปรากฏการณ์ต่าง
ๆ หรือประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจเพื่อมาเป็นข้อสรุป แล้วตั้งเป็นกฎหรือทฤษฎี
เพื่อนำไปอธิบายเหตุการณ์อื่น ๆ ต่อไป

วิธีการสอนแบบอุปนัยและอุปมานนี้ เหมาะที่จะนำมาใช้ในการสอนเศรษฐศาสตร์
อย่างมาก เพราะจะช่วยฝึกนักเรียนให้เป็นคนช่างสังเกต มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิด
อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับสภาพหรือปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถใช้หลักการ กฎ หรือ
ทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ

3. การสอนโดยการสืบสอบ (Inquiry Method) วิธีการสอนแบบสืบสอบนับเป็น
หัวใจของการเรียนการสอนสังคมศึกษา เป็นการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้ค้นพบความรู้
ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย กิจกรรมที่
ปฏิบัติในการเรียนการสอนแบบสืบสอบจะฝึกให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหา
เหตุผลด้วยตนเอง

การสอนโดยวิธีการสืบสอบนี้ จะช่วยพัฒนานักเรียนในการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ให้
สามารถพัฒนาสติปัญญา รู้จักการหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ตลอดจนฝึกทักษะและ
ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

4. วิธีสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การจัดการเรียนการสอนแบบ
ร่วมมือเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มในลักษณะกลุ่มย่อย ซึ่ง
ประกอบด้วยสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันไป ให้มาทำงานร่วมกันและรับผิดชอบ
ร่วมกัน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเท่า ๆ กับการรับผิดชอบต่อกลุ่ม
ด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การ
ช่วยเหลือซึ่งพาทัน อันจะเป็นผลให้การทำงานกลุ่มบรรลุเป้าหมาย

การสอนแบบร่วมมือสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์
ได้เช่นกัน โดยครูอาจนำเนื้อหาสาระหรือปัญหาเศรษฐกิจมาสร้างเป็นบทเรียน แล้วใช้ขั้นตอนการ
สอนแบบร่วมมือ ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อการตัดสินใจ และการ
แก้ปัญหาาร่วมกัน การเรียนแบบร่วมมือนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ถูกต้องว่าในสถานการณ์จริง

เช่น การแก้ปัญหาเศรษฐกิจนั้น ต้องมีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยกลุ่มร่วมกันช่วยแก้ปัญหา ช่วยกันตัดสินใจ จึงจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้สำเร็จลุล่วง

4. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือการนำเอาสถานการณ์จริงมาจัดใหม่โดยให้มีสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด แล้วให้นักเรียนมาอยู่ในสถานการณ์จำลองนั้น ๆ เพื่อแก้ไขหรือปฏิบัติงาน การจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนนั้นจะทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกการแก้ปัญหา การควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานกลุ่มร่วมกันภายใต้สภาพแวดล้อมเสมือนจริง

ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ครูผู้สอนสามารถนำเอาวิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการสอนที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม ครูอาจนำเอาเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพหรือปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันมาจัดจำลองไว้ในห้องเรียน แล้วให้นักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลองนั้น ฝึกฝนการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ ฝึกการคิดระดมสมองวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ การตัดสินใจอย่างถูกต้องและมีเหตุผล

5. การใช้เกมการศึกษา (Educational Games) การใช้เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีผู้ตัดสินใจที่เป็นอิสระ 2 คนขึ้นไป เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในบริบทที่จำกัด โดยมากจะใช้การจำลองหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ โดยทั่วไปเกมการศึกษาจะเน้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ภายใต้โครงสร้างทางสังคมซึ่งแทนได้ด้วยกฎระเบียบและกติกา เกมในสังคมศึกษามักจะเป็นการร่วมมือกัน การต่อรอง และการประนีประนอม ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญในแง่ของการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม

เกมการศึกษาสามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ได้อย่างดี เพื่อช่วยพัฒนาทักษะทางสติปัญญาด้วยการตัดสินใจแก้ปัญหา การพัฒนาความเข้าใจกระบวนการทางสังคม และยังช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และประเมินบรรทัดฐานของสังคมในด้านปฏิสัมพันธ์กลุ่มอีกด้วย

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ สามารถสรุปได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์จะต้องมุ่งพัฒนาสติปัญญา มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนฝึกทักษะและความสามารถในการรวบรวมข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.7 การวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

การมีมโนทัศน์ของนักเรียนสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ หลายพฤติกรรม จากการค้นคว้าพบว่ามืองค์กรทางการศึกษาและนักการศึกษาระบุพฤติกรรมบ่งชี้การมีมโนทัศน์ไว้หลายท่านดังนี้

Grigg (2014) กล่าวว่า การมีมโนทัศน์ประกอบด้วยความสามารถ 4 ประการ ได้แก่

- 1) ระบุคุณลักษณะ (attribute) ที่สำคัญและไม่สำคัญของมโนทัศน์ได้
- 2) ระบุสิ่งที่เป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ได้
- 3) ประยุกต์มโนทัศน์ในสถานการณ์หรือบริบทใหม่ ๆ ได้
- 4) สร้างข้อสันนิษฐานโดยใช้มโนทัศน์สนับสนุนได้

National Research Council (2001) ได้ระบุลักษณะของนักเรียนที่มีมโนทัศน์ไว้

ดังนี้

- 1) นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่และใช้ความรู้ในสถานการณ์นั้นได้

อย่างเหมาะสม

- 2) เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
- 3) บอกความเหมือนและความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์

เช่นเดียวกับ National assessment of educational progress (2003) ที่ระบุความสามารถของนักเรียนที่มีมโนทัศน์ไว้ดังนี้

- 1) จดจำบอกชื่อและแสดงตัวอย่างของมโนทัศน์
- 2) ใช้แบบจำลองแผนผังแผนภูมิหรือกราฟในการอธิบายมโนทัศน์
- 3) ประยุกต์ความรู้หรือหลักการ
- 4) เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์และบูรณา

การมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน

Konicek-Moran and Keeley (2015) ระบุว่าความสามารถของนักเรียนมีมโน

ทัศน์ไว้ดังนี้

- 1) เชื่อมโยงวัตถุหรือเหตุการณ์กับมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง
- 2) นำมโนทัศน์ที่ได้เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์อื่น
- 3) อธิบายมโนทัศน์ด้วยถ้อยคำของตนเอง
- 4) ใช้คำอุปมาหรืออุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์
- 5) สร้างแบบจำลองทางกายภาพหรือแบบจำลองทางความคิดเกี่ยวกับมโนทัศน์

กับมโนทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการแห่งหมู่เกาะเบอร์มิวดา (Ministry of education, 2008) ได้รายงานลักษณะของนักเรียนที่มีมโนทัศน์ไว้ดังนี้

- 1) ใช้มโนทัศน์เพื่ออธิบายและทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เริ่มจากสถานการณ์ที่นักเรียนคุ้นเคยแล้วพัฒนาไปใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เคยประสบเป็นลำดับถัดไป

2) แสดงมโนทัศน์ออกมาในรูปของคำแผนผังแผนภูมิและกราฟได้อย่างเหมาะสม

เมื่อศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้ความเข้าใจมโนทัศน์ตามที่นักการศึกษา และองค์กรทางการศึกษาได้เสนอไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมบ่งชี้ความเข้าใจมโนทัศน์ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. การอธิบายมโนทัศน์นักเรียนสามารถใช้ภาษาของตนเองในการพูดหรือเขียนอธิบายเกี่ยวกับมโนทัศน์ใด ๆ ได้ไม่ใช่เป็นเพียงการทวนซ้ำคำพูดของเพื่อนครูหรือหนังสือตำราเรียน โดยการอธิบายคือการบรรยายรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ หรือเผยให้เห็นความจริงอื่นที่เกี่ยวข้อง (Oxford Dictionaries, 2016) ในการอธิบายอาจมีการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายเพื่อทำให้คำอธิบายชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการระบุคุณลักษณะของมโนทัศน์และการยกตัวอย่างมโนทัศน์จึงเป็นส่วนหนึ่งของการอธิบายมโนทัศน์

2. การเปรียบเทียบมโนทัศน์นักเรียนสามารถเปรียบเทียบระหว่างมโนทัศน์ได้ การเปรียบเทียบมี 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การเปรียบเทียบในลักษณะการเทียบเคียงคือการนำสิ่งต่าง ๆ มาพิจารณาลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันระหว่าง 2 สิ่งนั้นและ (2) การเปรียบเทียบในลักษณะการเปรียบเทียบคือการนำสิ่งหนึ่งมาเทียบว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่งจากลักษณะที่คล้ายคลึงกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545)

3. การเชื่อมโยงมโนทัศน์นักเรียนสามารถเชื่อมโยงหรืออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับวัตถุเหตุการณ์หรือมโนทัศน์อื่นที่เกี่ยวข้องกันได้แต่ยังไม่ใช้การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่เพียงแต่สามารถบอกได้ว่ามโนทัศน์เกี่ยวข้องกับวัตถุเหตุการณ์หรือมโนทัศน์อื่นอย่างไร

4. การสร้างแบบจำลองมโนทัศน์นักเรียนสามารถสร้างแบบจำลองที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ได้ความสามารถในการสร้างแบบจำลองคือความสามารถในการสร้างสิ่งที่เป็นตัวแทนหรือสิ่งที่แสดงถึงมโนทัศน์ได้โดยแบบจำลองอาจเป็นได้ทั้งแบบแผนความคิดอ่านแสดงออกมาได้ในรูปของข้อความภาพวาดสมการหรือแผนผังเป็นต้นและแบบจำลองทางกายภาพ (Konicek-Moran & Keeley, 2015)

5. การประยุกต์มโนทัศน์นักเรียนสามารถนำมโนทัศน์ที่ได้เรียนรู้ภายในห้องเรียนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ภายในหรือภายนอกห้องเรียนหรือในรายวิชาอื่นหรือใช้มโนทัศน์ในการอธิบายหรือคาดคะเนปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้ความเข้าใจมโนทัศน์สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมของนักเรียนที่มีมโนทัศน์คือการที่นักเรียนความสามารถในการเชื่อมโยงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน และสามารถประยุกต์มโนทัศน์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ทั้งนี้เมื่อนักเรียนเกิดความเข้าใจมโนทัศน์จะ

สามารถ (1) อธิบายมโนทัศน์ (2) เปรียบเทียบมโนทัศน์ (3) เชื่อมโยงมโนทัศน์ (4) สร้างแบบจำลองมโนทัศน์และ (5) ประยุกต์มโนทัศน์ ซึ่งสามารถวัดความเข้าใจมโนทัศน์ตามพฤติกรรมบ่งชี้ความเข้าใจมโนทัศน์ได้ดังนี้

1. การอธิบายมโนทัศน์

การอธิบายมโนทัศน์คือการใช้ภาษาของตนเองในการพูดหรือเขียนอธิบายเกี่ยวกับมโนทัศน์จากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่ามีวิธีการวัดและตัวอย่างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1) การใช้แบบทดสอบคำถามปลายเปิด (Bishop & Anderson, 1990, cited in Nehm & Reilly, 2007) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนเป็นผู้เขียนอธิบายคำตอบด้วยตนเองทั้งหมด

2) การสัมภาษณ์ (Smith & Southerland, n. d.) เป็นการถามคำถามแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ทำให้ผู้สัมภาษณ์สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ได้จากการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางและสามารถถามคำถามเพิ่มเติมจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ในระหว่างการสัมภาษณ์

2. การเปรียบเทียบมโนทัศน์

การเปรียบเทียบมโนทัศน์ คือ การเทียบเคียงหรือเปรียบเทียบมโนทัศน์จากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่ามีวิธีการวัดและตัวอย่างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1) การใช้ผังกราฟิก (graphic organizers) ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อมูลที่ถูกจัดกระทำแล้วออกมาในรูปแบบภาพตัวอย่างผังกราฟิกที่วัดการเปรียบเทียบมโนทัศน์ เช่น

(1) เมทริกซ์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง (Rupley, Nichols, Mraz, & Blair, 2012) เป็นการเปรียบเทียบคุณสมบัติหรือลักษณะของสิ่งต่าง ๆ

(2) แผนภาพเวนน์ (Gunstone & White, 1986) เป็นแผนภาพที่เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ 2 สิ่งขึ้นไปโดยบริเวณที่ซ้อนทับกันคือบริเวณที่ระบุถึงลักษณะที่เหมือนกันและบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกันจะระบุถึงลักษณะที่แตกต่างกัน

(3) ตารางเปรียบเทียบ (Colleague board, 2008) เป็นการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ 2 สิ่งภายใต้ประเด็นเดียวกัน

2) การใช้แบบทดสอบ Miller analogies test (Turner, 1973) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนพิจารณาระบบความสัมพันธ์ของคำที่กำหนดให้ 2 คำแรกแล้วให้นักเรียนเลือกคำที่ 4 ที่สอดคล้องเป็นระบบสัมพันธ์กับ 2 คำแรกโดยเลือกจากตัวเลือกที่กำหนดให้

3) แบบทดสอบปลายเปิด (Schönborn & Anderson, 2008) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนได้สร้างมโนทัศน์เปรียบเทียบเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างกับมโนทัศน์เป้าหมาย

3. การเชื่อมโยงมโนทัศน์

การเชื่อมโยงมโนทัศน์ คือ การเชื่อมโยงมโนทัศน์กับวัตถุเหตุการณ์หรือมโนทัศน์อื่นจากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่ามีวิธีการวัดและตัวอย่างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1) ผังมโนทัศน์

2) แบบทดสอบแบบ ถูก ผิด (Keeley, Eberle & Farrin, cited in Konicek-Moran & Keeley, 2015) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนเลือกตอบสิ่งที่เกี่ยวข้องตามที่โจทย์กำหนด

4. การสร้างแบบจำลองมโนทัศน์

การสร้างแบบจำลองมโนทัศน์ คือ การสร้างสิ่งที่เป็นสิ่งแทนของมโนทัศน์จากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่ามีวิธีการวัดและตัวอย่างเครื่องมือ โดยการวาดภาพเป็นการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ตามความเข้าใจของนักเรียนโดยการใช้ภาพวาด

5. การประยุกต์มโนทัศน์

การประยุกต์มโนทัศน์ คือ การนำมโนทัศน์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่จากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่ามีวิธีการวัดและตัวอย่างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1) แบบทดสอบ 2 ระดับ (Keeley & Sneider, 2012, cited in Konicek-Moran & Keeley, 2015) เป็นแบบทดสอบที่คำตอบในคำถามแรกเป็นแบบตัวเลือกหลายตัวเลือกและคำถามที่สองเป็นแบบเขียนตอบโดยกำหนดสถานการณ์ให้

2) แบบทดสอบปลายเปิด เป็นแบบทดสอบเพื่อทดสอบการใช้มโนทัศน์อธิบายสถานการณ์ใหม่ที่นักเรียนไม่เคยประสบมาก่อน

4. เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติมาจากศัพท์ภาษาลาตินว่า “Aptus” มีหมายความว่า “เหมาะสม (fitness) หรือ “การปรับให้เหมาะสม adaptation) ในทางจิตวิทยาถือว่าเป็นตัวแปรหนึ่งที่ไม่สามารถจะสังเกตได้ โดยง่ายแต่จะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยกรรมวิธีที่ซับซ้อน Spencer เป็นคนแรกที่นำคำว่า “attitude” มาใช้ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553: 167-168) และมีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกันเช่น “ทัศนคติ” หรือ “เจตคติ” (ธีรภูมิ เอกะกุล, 2549: 1) ซึ่งนักวิชาการนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ศึกษาเรื่องนี้มาเป็นเวลายาวนานและได้ให้ความจำกัดความของเจตคติไว้ดังนี้

Thurstone (1929); Good (1945); Campbell, (1950, อ้างถึงในล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 52) และ Fishbein and Ajzen (1975) ได้ให้คำจำกัดความของเจตคติไว้สอดคล้องกันว่าเจตคติหมายถึงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมั่นคง เกิดจากการตอบสนองต่อเป้าหมายภายหลังจากได้รับประสบการณ์หรือการเรียนรู้ในสิ่งดังกล่าวแล้ว แสดงความโน้มเอียงไปในทิศทางเชิงบวกหรือลบเช่นเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยชอบหรือไม่ชอบโดยมีการแสดงระดับความเข้มมากหรือน้อยแตกต่างกันออกไป

นอกจากนี้เจตคดียังมีคำจำกัดความที่เพิ่มสาระสำคัญอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นดังความหมายต่อไปนี้ Newcomb (1954: 128) ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่าเจตคติคือความรู้สึกภายในจิตใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งความรู้สึกนั้นอาจจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

Triandis (1971: 6-7) ได้กล่าวว่าเจตคติมีความหมายอยู่ 2 ประการคือเจตคติเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองและความสม่ำเสมอของบุคคลในการที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือต่อสภาพของสังคมนั้น

Allport (1985: 810) ให้ความหมายว่าเจตคติหมายถึงลักษณะความพร้อมทางจิตที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลสภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคลสิ่งของและสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง

Katz (1960) ให้ความหมายว่าเจตคติเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งในรูปแบบของความชอบหรือไม่ชอบรวมไปถึงความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งนั้นคุณลักษณะและส่วนสัมพันธ์กับสิ่งอื่น

Secord and Backman (1964: 97) ให้ความหมายว่าเจตคติหมายถึงความรู้สึก ความนึกคิดและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมหรือสภาพการณ์

Anastasi (1982: 552) ให้ความหมายว่าเจตคติหมายถึงความโน้มเอียงที่แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่นเชื้อชาติประเพณีหรือสถาบันต่าง ๆ เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงแต่สามารถสรุปได้จากพฤติกรรมภายนอกทั้งที่ใช้ภาษาหรือไม่ใช้ก็ได้

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2523: 3) ให้ความหมายว่าเจตคติหมายถึงความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ ที่เป็นไปในทางที่ดี (Positive) ขัดแย้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้น ๆ

ศักดิ์ สุนทรเสณี (2531: 2) กล่าวถึงเจตคติที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลว่าเจตคติหมายถึงความสลับซับซ้อนของความรู้สึกหรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมาและความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใดรวมทั้งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวหรือความพร้อมที่จะตอบสนอง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 106) ให้ความหมายว่าเจตคติหมายถึงความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้

นพมาศ ธีรเวคิน (2542: 90) ให้คำนิยามของเจตคติไว้ว่าเป็นความเชื่อที่คงทนซึ่งมนุษย์เรียนรู้มาเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างเป็นการรวมตัวของความเชื่อที่ตั้งเป็นระบบคงทนซึ่งส่อให้เห็นว่าเจตคตินั้นเป็นสิ่งที่รวมตัวกันจากความเชื่อเป็นกลุ่มจนกระทั่งมีความมั่นคงและเป็นระบบ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 54) สรุปว่าเจตคติหรือทัศนคติถือเป็นความรู้สึกเชื่อศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกิดความพร้อมที่จะกระทำออกมาซึ่งอาจจะเป็นไปในทิศทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้เจตคติเป็นตัวการทำให้เกิดพฤติกรรมจึงเป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

สุชา จันทน์เอม (2544: 270) กล่าวว่าเจตคติหมายถึงความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคลวัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พอใจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 243) กล่าวว่าเจตคติเป็นเรื่องของความชอบความไม่ชอบความลำเอียงความคิดเห็นความรู้สึกความเชื่อฝังใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คนเหตุการณ์ในสังคมบุคคลจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของตนดังนั้นเจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยง่ายโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 64) ให้ความหมายว่าเจตคติเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป

สุรางค์ โค้วตระกูล (2559: 396) ให้ความหมายว่าเจตคติเป็นอัชฌาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งคนวัตถุสิ่งของหรือความคิด (Ideas) เจตคติอาจเป็นบวกหรือลบถ้ามีบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่เผชิญกับสิ่งนั้นถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง

จากการศึกษาความหมายของเจตคติที่นักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความไว้สามารถสรุปได้ว่าเจตคติหมายถึงความคิดเห็น ความรู้สึก และการรู้คิดของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือสังคมที่มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม เพื่อสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือเป็นกลาง โดยมีการแสดงระดับความเข้มมากหรือน้อยแตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในลักษณะต่าง ๆ สามารถสังเกตได้จากการแสดงพฤติกรรมภายนอก

4.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายคนได้ระบุถึงลักษณะสำคัญของเจตคติที่สอดคล้องกันสามารถสรุปได้ดังนี้

Shaw & Wright (1976, อ้างถึงในล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ได้รวบรวมคุณลักษณะของเจตคติที่นักจิตวิทยามีความเห็นพ้องต้องกันไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิดประสบการณ์มีอิทธิพลอย่างมากต่อเจตคติการสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในสังคมซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งบุคคลสิ่งของสถานการณ์แวดล้อมและความผันแปรในสังคมมีผลโดยตรงต่อเจตคติถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติทางดีถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดีสิ่งใดเราไม่เคยรู้จักไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิดเจตคติเพราะไม่ได้ศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้นดังนั้นการศึกษาและทำความเข้าใจเจตคติจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้มาอธิบายซึ่งหมายถึงว่าจะต้องเกี่ยวพันกับเรื่องการรับรู้แรงจูงใจความสนใจที่จะเลือกรับรู้ในสิ่งที่ตรงกับความต้องการ ฯลฯ การเพิ่มความรู้และประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

2. เจตคติมีคุณลักษณะของการประเมินเจตคติเป็นเพียงความรู้สึกโน้มเอียงเกิดจากการประเมินความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับสิ่งของบุคคลอื่นหรือเหตุการณ์ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองเป็นพฤติกรรมหรือแรงจูงใจเจตคติจึงไม่ใช่พฤติกรรมหรือ

แรงจูงใจโดยตรงแต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเจตคติมีธรรมชาติของการประเมินเป็นความคิดหรือความเชื่อที่มีความรู้สึกแฝงอยู่ด้วยการที่บุคคลหนึ่งจะมีเจตคติอย่างไรต่อสิ่งใดขึ้นอยู่กับผลการประเมินความรู้ความคิดหรือความเชื่อที่มีเกี่ยวกับสิ่งนั้นซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินเกิดความรู้สึกทางบวกหรือลบต่อสิ่งดังกล่าวผลการประเมินอาจแตกต่างกันตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเนื่องจากมีความรู้และประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน

3. เจตคติมีคุณภาพและเปลี่ยนแปลงความเข้มตามแนวของทิศทางคุณภาพและความเข้มของเจตคติจะเป็นสิ่งที่บอกถึงความแตกต่างของเจตคติที่แต่ละคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ คุณภาพของเจตคติเป็นสิ่งที่ได้จากการประเมินเมื่อบุคคลประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็อาจมีเจตคติทางบวก (ความรู้สึกชอบ) หรือเจตคติทางลบ (ความรู้สึกไม่ชอบ) ต่อสิ่งนั้นนั่นคือก่อให้เกิดสภาวะความพร้อมที่จะเข้าหาหรือหลีกเลี่ยงสิ่งดังกล่าวส่วนความเข้มจะบอกถึงความมากน้อยของเจตคติทางบวกถึงลบหรือบ่งชี้ระดับการประเมินเช่นชอบมากชอบปานกลางชอบน้อยนอกจากนี้ยังมีความเป็นกลางระหว่างบวกกับลบแต่จุดที่เป็นกลางนั้นเป็นปัญหาต่อการแปลผลเพราะตามธรรมชาติจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตอบ (Central error) บางคนไม่คิดอะไรมักจะขีดตรงกลางก็มีมาก

4. เจตคติมีความมั่นคงเปลี่ยนแปลงยากเจตคติคงทนและเปลี่ยนได้ไม่ถ่วงนักเจตคติฝังแน่นลึกซึ้งเนื่องจากสิ่งที่ประเมินมีความชัดเจนถูกต้องแน่นอนหรือในกรณีที่มีการสะสมประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้มานานพอในกรณีเช่นนี้การเพิ่มความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่หรือแม้การบังคับให้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อยู่เสมอก็อาจจะไม่มีผลทำให้เจตคติที่กล่าวข้างต้นเปลี่ยนแปลงเจตคติทำนองนี้จะสามารถใช้ทำนายหรืออธิบายพฤติกรรมในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในเวลาต่อมาได้อย่างถูกต้อง

5. เจตคติมีเป้าเจตคติหรือกลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่างแน่นอนนั่นคือเจตคติต่อสิ่งใดจะไม่เจตคติลอย ๆ ที่ไม่หมายถึงสิ่งใดอาจเป็นคนสัตว์สิ่งของสถาบันมโนภาพอุดมการณ์อาชีพหรือสิ่งอื่น ๆ ก็ได้บุคคลจะต้องมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นเจตคติจะมีลักษณะอย่างไรขึ้นอยู่กับเจตคติที่ได้สัมผัสเรียนรู้มามากน้อยแตกต่างกันตามระดับความแน่นอนชัดเจนและขอบเขตโครงสร้างซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนชนิดและคุณลักษณะของส่วนประกอบของสิ่งนั้น

6. เจตคติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งของบุคคลอื่นหรือสถานการณ์และความสัมพันธ์นี้เป็นความรู้สึกจูงใจความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงตั้งนั้นเมื่อมีการประเมินความเชื่อความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวก็จะเกิดขึ้นในโครงสร้างของเจตตินอกจากความสัมพันธ์ข้างต้นแล้วยังมีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติทั้งนี้เนื่องจากเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะประกอบด้วยหลายเจตคติที่มีระดับความสัมพันธ์แตกต่างกันกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกันเจตคติจะมีระดับความสัมพันธ์กันสูงกลุ่มที่มีลักษณะต่างกันจะมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันย่อมมีความสัมพันธ์กันด้วยกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันสูงก็จะรวมตัวเป็นมิติของ

ความรู้สึกหรือเจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้นตามคุณลักษณะหรือองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันความสัมพันธ์ยิ่งสูงมากเท่าใดการรวมตัวของแต่ละเจตคติก็จะยิ่งแน่นแฟ้นความแน่นแฟ้นจะเป็นตัวบ่งชี้ความคงทนไม่เปลี่ยนแปลงของเจตคติและความมั่นคงในการทำนายพฤติกรรมเจตคติดังกล่าวนี้อาจเกิดได้หลายกรณีอาจเกิดจากสิ่งที่เจตคติหมายถึงลักษณะเฉพาะหรือการสะสมความรู้สึกประสบการณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้นมีติดต่อกันเป็นเวลานาน

Triandis (1971) สรุปลักษณะของเจตคติไว้ ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. เจตคติเป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคล ส่งผลให้บุคคลมีท่าทีตอบสนองต่อเป้าเจตคติไปแนวทางใดแนวทางหนึ่งในลักษณะบวกหรือลบก็ได้
3. เจตคติมีความหมายสามารถอ้างถึงบุคคลหรือสิ่งของ
4. เจตคติเป็นสภาพการณ์ทางจิตใจที่มีแนวโน้มค่อนข้างถาวรเนื่องจากแต่ละบุคคลได้สัมผัสประสบการณ์การเรียนรู้และผ่านการเรียนรู้มาทุกอย่างก็ตามเจตคติอาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ได้

นอกจากนี้นักจิตวิทยาและนักการศึกษาจำนวนหนึ่งได้ระบุถึงลักษณะของเจตคติที่สอดคล้องกับข้างต้นและมีสาระสำคัญเพิ่มเติมแตกต่างไปดังนี้

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549) ระบุถึงลักษณะของเจตคติไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของความรู้สึก (feeling) อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์หรือเงื่อนไขโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลรู้ว่ามีคนสังเกตเห็นก็อาจเกิดการแสรังกระทำโดยแสดงออกไม่ตรงกับความรู้สึก
2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันแต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไปหรืออาจแสดงออกเหมือนกันแต่ความรู้สึกต่างกันก็ได้
3. เจตคติมีทิศทาง (direction) การแสดงความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง เช่นทางบวกที่สังคมพึงประสงค์และทางลบที่สังคมไม่พึงประสงค์เช่นรัก –เกลียดชอบ – เบื่อ
4. เจตคติมีความเข้ม (intensity) บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกันอาจมีความรู้สึกเหมือนกันแต่ความเข้มที่รู้สึกอาจมากน้อยแตกต่างกันเช่นชอบมากชอบน้อย
5. เจตคติต้องมีเป้า (target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้เช่นรักพ่อรักแม่ขยันเข้าเรียนชี้แจงทำการบ้าน เป็นต้น

Sax (1997) ระบุถึงลักษณะของเจตคติที่มีการเปลี่ยนแปลงไว้ 5 ประการดังนี้

1. มีทิศทาง (Direction) เจตคติมีทิศทางเป็นบวกหรือลบชอบหรือไม่ชอบ
2. มีความเข้ม (Intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกที่ต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบมีความมากน้อยแตกต่างกันออกไป
3. มีการแพร่กระจาย (Pervasiveness) เจตคติมีลักษณะแพร่กระจายจากคนกลุ่มหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งได้
4. มีความคงเส้นคงวา (Consistency) เจตคติเป็นความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงได้ไม่ถาวรนักมีลักษณะฝังแน่นนานพอสมควรและค่อนข้างคงที่
5. มีความพร้อมที่จะแสดงออก (Salience) เป็นระดับความพร้อมหรือความเต็มใจในการแสดงออก

จากการศึกษาลักษณะของเจตคติที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ศึกษาไว้สามารถสรุปได้ว่าเจตคติมีลักษณะเป็นสภาพความรู้ความรู้สึก หรือท่าทีการแสดงออกที่โน้มเอียงของแต่ละบุคคลที่เกิดจากการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป้าเจตคติมีอิทธิพลต่อความคิดและการแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางบวกหรือลบมีความเข้มในลักษณะที่มากหรือน้อยแตกต่างกันออกไป ซึ่งเจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยากแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการการเรียนรู้ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิดจึงสามารถเสริมสร้างการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยอาศัยการเรียนรู้และเสริมประสบการณ์

4.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ปัจจุบันนักจิตวิทยาและนักการศึกษามีความเชื่อแตกต่างกันในการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของเจตคติและยังไม่มีบทสรุปแน่นอนเพราะแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มพยายามศึกษาค้นคว้า ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) และธีรวิฑูมิ เอกะกุล (2549) ได้ศึกษาและสรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติที่แตกต่างกันออกไป 3 กลุ่มสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว ได้แก่ อารมณ์ความรู้สึก นักจิตวิทยาที่เสนอแนวคิดนี้ เช่น Thurstone (1931) Allport (1935) Fishbein and Ajzen (1975) ซึ่งพิจารณาจากความหมายของเจตคติโดยมองว่าเจตคติเกิดจากการประเมินเป้าเจตคติว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบ

2. เจตคติมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective) นักจิตวิทยาที่เสนอแนวคิดนี้ เช่น Katz (1960) Rosenberg (1956, 1960, 1965) โดยด้านสติปัญญาเป็นกลุ่มความเชื่อที่บุคคลมีต่อเป้าเจตคติจะส่งเสริมหรือขัดขวางถึงค่านิยมต่าง ๆ ที่บุคคลจะบรรลุส่วนด้านความรู้สึกเป็นของบุคคลที่มีเมื่อถูกกระตุ้นโดยเป้าเจตคติ ความรู้สึกทางบวกที่มีต่อเป้าเจตคติของบุคคลจะสัมพันธ์กับความเชื่อที่ว่าเป้าเจตคตินั้นสัมพันธ์กับการเข้าถึงค่านิยมเชิงบวกและขวางกั้นการเข้าถึงค่านิยมทางลบในขณะที่ความรู้สึกทางลบที่มีต่อเป้า

เจตคติของบุคคลจะสัมพันธ์กับความเชื่อที่ว่าเป้าเจตคตินั้นสัมพันธ์กับการเข้าถึงค่านิยมเชิงลบและขวางกั้นการเข้าถึงค่านิยมทางบวก

3. เจตคติมี 3 องค์ประกอบนักจิตวิทยาที่เสนอแนวคิดนี้เช่น Rosenberg & Hovland (1960) Triandis (1971) ตามแนวความคิดนี้มองว่าเจตคติประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อเป้าเจตคตินั้นอาจเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของบุคคลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินค่าเป้าเจตคตินั้นการเกิดเจตคตินั้นหากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจกับเป้าเจตคติทางบวกก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในทางบวกแต่หากมีความรู้ความเข้าใจกับเป้าเจตคติในทางลบก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในทางลบด้วยหรือไม่รู้จักสิ่งนั้นเจตคติก็น่าจะไม่เกิดขึ้น

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อเป้าเจตคตินั้นต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าเป้าเจตคตินั้นแล้วพบว่าดีหรือไม่ดีพอใจหรือไม่พอใจต้องการหรือไม่ต้องการซึ่งเมื่อเกิดเจตคติขึ้นในทางใดทางหนึ่งแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมหรือตอบสนองต่อเป้าเจตคติในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงไปยังแง่มุมอื่นอีก 2 ด้านคือด้านแรกเชื่อมโยงไปยังนิยามของเจตคติอีกด้านหนึ่งเชื่อมโยงไปยังประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้หรือความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ

จากการศึกษาองค์ประกอบของเจตคติที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ศึกษาไว้ในงานวิจัยนี้แบ่งเจตคติออกเป็นองค์ประกอบ 3 ส่วนตามแนวคิดของ Rosenberg & Hovland (1960) และ Triandis (1971) ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออกเนื่องจากสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ทั้งนี้ประกอบด้วยด้านความรู้ความเข้าใจข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์การนำข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้และการพัฒนาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเจตคติในด้านความรู้ความเข้าใจและด้านพฤติกรรมการแสดงออกที่เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4.4 การพัฒนาเจตคติ

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล Aport & Hilgard (1962, อ้างถึงในธีรวุฒิ เอกะกุล (2549: 13-14); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 250) ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (communication from others) เจตคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นจากผลของการได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกระบวนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่ได้รับในครอบครัวและสังคมเช่นการได้รับคำบอกเล่าจากผู้ปกครองและครูเป็นต้น

2. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (specific experiences) วิธีการหนึ่งที่บุคคลเรียนรู้เจตคติคือจากการมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้นตามแบบแผนและพัฒนาการทางร่างกายของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้แต่ละบุคคลเกิดเจตคติที่แตกต่างกันออกไปเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของบุคคลเช่นการมีประสบการณ์ที่ดีการได้รับการลงโทษทางร่างกายและจิตใจการเกิดภาวะคับข้องใจเป็นต้น

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (models) หรือการเลียนแบบ (identification) เจตคติบางอย่างของบุคคลถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบบุคคลอื่นกระบวนการเลียนแบบเริ่มขึ้นตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นขั้นต่อไปเป็นการแปลความหมายการปฏิบัติให้อยู่ในรูปของความเชื่ออย่างบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็นที่เคารพหรือได้รับการยกย่องอยู่แล้วจะมีผลต่อความเชื่อมากยิ่งขึ้นแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีแนวโน้มในการเลียนแบบผู้ที่บุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองชื่นชอบเจตคติจึงเป็นการถ่ายทอดจากผู้ที่บุคคลนั้นเคารพนับถือมีความพึงพอใจหรือความสัมพันธ์ที่ดีเช่นเจตคติจากพ่อแม่

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (institutional factors) เจตคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบันเช่นโรงเรียนศาสนสถานหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้นสถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มาและสิ่งช่วยสนับสนุนให้บุคคลเกิดเจตคติบางอย่างเช่นเจตคติต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้นจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว

5. อิทธิพลของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือความตระหนักจะเป็นผลให้เกิดการจดจำประสบการณ์นั้นได้ยาวนานจนทำให้บุคคลมีเจตคติต่อสิ่งนั้น ๆ เช่นเคยขึ้นรถเมล์แล้วประสบอุบัติเหตุก็จะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ขึ้นรถเมล์สายนั้น

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากการยินยอมในสิ่งที่ตรงกับความต้องการของตนเองรวมถึงเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่บุคคลมีเข้าไปเกี่ยวข้องได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นการได้รับประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันการเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชมหรือเคารพยกย่องและการเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในสถาบันการศึกษาศาสนาและหน่วยงานต่าง ๆ

ถึงแม้ว่าเจตคติจะมีที่มาจากปัจจัยข้างต้นก็ตามแต่เจตคติก็สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้หากมีการจัดประสบการณ์และกำหนดปัจจัยตามบริบทที่เหมาะสมตักที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวไว้ ดังนี้

สุชา จันทน์เอม (2544: 274) กล่าวว่า เจตคติบางอย่างพอที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ถ้าเห็นว่าเป็นไปในทิศทางที่จะทำให้บุคลิกภาพเสื่อมเสียซึ่งนักจิตวิทยาได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ 3 วั้ประการดังนี้

1. การชักชวน (persuasion) มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่สามารถปรับปรุงเจตคติหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนใหม่หลังจากได้รับคำแนะนำบอกเล่าหรือได้รับความรู้เพิ่มพูนขึ้น
  2. การเปลี่ยนกลุ่ม (group change) กลุ่มมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของบุคคลมากฉะนั้นหากจะเปลี่ยนเจตคติของบุคคลอาจจะต้องลองเปลี่ยนกลุ่มสมาชิกดูจะช่วยให้
  3. การโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจหรือรับรู้โดยการสร้างสิ่งแปลกใหม่
- ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะได้ผลอย่างไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. การเลือกรับรู้ (selective perception) บุคคลจะรับรู้ในสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสมกับตนเท่านั้นหากสิ่งใดไม่เหมาะสมกับตนตนจะตัดออกไปคือการไม่รับรู้
  2. การหลีกเลี่ยง (avoidance) บุคคลจะรับเอาแต่สิ่งที่ให้ความสุขหรือให้ในความสิ่งทีตนต้องการเท่านั้นส่วนสิ่งทีจะบังเกิดความทุกข์แก่ตนบุคคลจะไม่ยอมรับ
  3. การสนับสนุนของกลุ่ม (group support) บุคคลทีประสบความสำเร็จขณะอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะไม่อยากเปลี่ยนแปลงกลุ่มใหม่เนื่องจากมีความสุขและประสบความสำเร็จแล้ว
- Triandis (1971) ได้เสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ 5 ขั้นตอนทีคล้ายคลึงกันดังนี้

1. การสนใจ (attention) เป็นความสนใจความใส่ใจในการรับฟังถ้าบุคคลไม่ให้ความสนใจทีจะฟังแล้วกระบวนการขั้นต่อไปจะไม่เกิดขึ้นและไม่มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติสาเหตุทีทำให้คนสนใจฟัง ได้แก่ ผู้สื่อความหมายและเนื้อหาของสารนั้น ๆ
2. ความเข้าใจ (comprehension) เป็นความเข้าใจในความหมายของสารนั้นบุคคลจะแสดงความเข้าใจในการรับรู้สารชักจูงทีขึ้นอยู่กับความยากง่ายและความเหมาะสมระหว่างสารชักจูงกับความรู้ความสามารถของบุคคล
3. การยอมรับ (acceptance) เป็นผลทีเกิดจากการทีบุคคลสนใจและเข้าใจสารได้อย่างชัดเจนแล้วบุคคลจะเชื่อถือแล้วยอมรับสารชักจูงนั้นกล่าวคือ การเชื่อการปฏิบัติตนตามสารชักจูงนั้นซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตามสารชักจูงหากไม่ยอมรับสารชักจูงก็จะแสดงออกในทางตรงกันข้าม

4. การจดจำ (retention) เป็นการแสดงออกถึงความคงทนหรือการเก็บจำซึ่งอาจเก็บไว้ระยะหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงหรืออาจยังคงอยู่รวมถึงการเพิ่มหรือลดการยอมรับหรือไม่ยอมรับสารซึ่งงั้นตามเวลา

5. การกระทำ (action) เมื่อบุคคลเปลี่ยนแปลงเจตคติก็จะมีเปลี่ยนแปลงด้านการกระทำด้วยซึ่งจะผลต่อส่วนรวมและสังคม

Krathwohl, Bloom, and Masia (1973) ได้นำเสนอเกี่ยวกับลำดับขั้นของการเรียนรู้ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective Domain) ว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving) เป็นขั้นที่นักเรียนได้รับรู้ค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวนักเรียน

2. ขั้นการตอบสนอง (responding) เป็นขั้นที่นักเรียนได้รับรู้และเกิดความใส่ใจในค่านิยมนั้นแล้วมีโอกาสได้ตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

3. ขั้นการเห็นคุณค่า (valuing) เป็นขั้นที่นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับค่านิยมนั้นแล้วเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้นทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น

4. ขั้นการจัดระบบคุณค่า (organizing) เป็นขั้นที่นักเรียนรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามาอยู่ในระบบค่านิยมของตน

5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (characterization) เป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งเป็นนิสัย

ทั้งนี้อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 65) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาเจตคติแก่นักเรียนไว้ดังนี้

1. ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแก่นักเรียนโดยการอธิบายหรือจัดประสบการณ์ให้นักเรียนนำไปพิจารณาไตร่ตรองจนเกิดการยอมรับเจตคตินั้น

2. ชักจูงให้นักเรียนเกิดการยอมรับโดยให้คำแนะนำบอกเล่าหรือให้ความรู้เพิ่มเติมจากที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้ว

3. จัดกิจกรรมที่สร้างความประทับใจรวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ใหม่ให้แก่นักเรียนเช่นการชมภาพยนตร์ละครหรือรูปภาพเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการยอมรับเจตคติ

4. เข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้นักเรียนได้พบหรือสัมผัสด้วยตนเอง

5. การอ่านหนังสือหากครูจัดหนังสือที่ดีให้ผู้อ่านก็จะทำให้อ่านนำตนเองเข้าไปแทนในบทบาทในเรื่องทำให้คล้อยตามแนวคิดต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสิ่งเร้าบุคคลสถานการณ์ประเด็นปัญหาและกลุ่มสังคมล้วนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเจตคติซึ่งการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลสามารถพิจารณาได้ตามองค์ประกอบของเจตคติ (Triandis, 1971) ทั้ง 3 ด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ สังกเกตได้จากการตอบสนองการรับรู้และคำพูดแสดง
ความเชื่อ
2. ด้านความรู้สึกร สังกเกตได้จากการตอบสนองของประสาทสัมผัสและคำพูดแสดง
ความรู้สึกร
3. ด้านพฤติกรรม สังกเกตจากปฏิกิริยาแสดงออกและคำพูดที่เกี่ยวกับพฤติกรรม

จากการศึกษาแนวทางการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของเจตคติที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ศึกษาไว้สรุปได้ว่า เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้เมื่อบุคคลนั้นสัมผัสรับรู้ประสบการณ์ใดประสบการณ์หนึ่งอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความสนใจ และตอบสนองกับสิ่งนั้นอันนำไปสู่การเห็นคุณค่า ยอมรับ และแสดงออกเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยซึ่งแนวทางในการพัฒนาเจตคตินั้นมีหลายวิธีและสามารถนำวิธีการต่าง ๆ มาผสมผสานกันตามความเหมาะสมการพัฒนาเจตคติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถสังเกตได้จากการตอบสนองคำพูดและปฏิกิริยาของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจความรู้สึกรและพฤติกรรมอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของเจตคติที่มีความสัมพันธ์กัน

4.5 ความสำคัญของเจตคติ

จากการศึกษาความหมาย ลักษณะสำคัญ องค์ประกอบ และการพัฒนาเจตคติทำให้เห็นได้ว่าเจตคติเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนถึงความรู้สึกรนึกคิดและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลซึ่งมีนักวิชาการนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของเจตคติไว้ดังต่อไปนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 5-6) และธีรวุฒิ เอกะกุล (2549: 20) กล่าวถึงความสำคัญของเจตคติไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1. เจตคติช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวโดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา
2. เจตคติช่วยให้มีการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Esteem) ทำให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่างที่จะนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง

3. เจตคติช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อนการมีปฏิริยาตอบโต้หรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกไปนั้นส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ตนหรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

4. เจตคติช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเองซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 54-55) ได้อธิบายความสำคัญของเจตคติซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นคำย่อของการอธิบายความรู้สึกลึก ๆ ที่ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ได้มาก

2. เจตคติเกิดจากสิ่งแวดล้อมตั้งนั้นการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดเจตคติที่ติงามตามเป้าประสงค์ของสังคมจึงต้องศึกษาสัญชาตญาณและปรับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลตามที่ต้องการ

3. เจตคติมีความติงามในตัวเองเจตคติของบุคคลที่มีต่อเป้าเจตคติรอบ ๆ ตัวเราเองสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของบุคคล ๆ นั้นซึ่งมีคุณค่าในการศึกษาจุดมุ่งหมายของชีวิตเขา

4. เจตคติทำให้สามารถมองสังคมได้เพราะเจตคติเป็นสิ่งคงเส้นคงวาพฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงออกจกเจตคติจึงสามารถนำมาอธิบายความคงเส้นคงวาของสังคมได้ด้วยทั้งนี้ในสาขาวิชาสังคมวิทยานักสังคมวิทยาหลายคนให้ความเห็นว่าเจตคติเป็นศูนย์ความคิดและเป็นฐานของพฤติกรรมสังคมการจะปรับระบบกลไกของสังคมจึงควรเปลี่ยนแปลงเจตคติของแต่ละบุคคล

5. เจตคติมีความสำคัญต่อศึกษาเป็นอย่างมากทางโรงเรียนควรศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาที่เรียนหรือต่อครูผู้สอนเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนการสอนให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้นการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนนั้นจะทำให้การเรียนวิชานั้นดีขึ้นด้วย

นอกจากนี้ได้มีนักวิชาการนักจิตวิทยาและนักการศึกษากล่าวได้ถึงความสำคัญของเจตคติเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

1. เจตคติช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลรวมทั้งช่วยให้บุคคลคาดคะเนล่วงหน้าสิ่งที่จะเกิดขึ้นแม้จะไม่ถูกต้องเสมอไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2523, ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 55; ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2549: 20)

2. เจตคติช่วยในการพิจารณาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งอื่นหรือมีต่อเป้าเจตคติเพื่อให้เข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่าง ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2523; ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 55, ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2549: 20)

3. เจตคติช่วยให้สามารถเลือกสรรบุคคลได้ตามต้องการและเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนสามารถหาแนวทางแก้ไขส่งเสริมหรือยับยั้งสิ่งทีบุคคลจะแสดงออกก่อนที่จะเกิด

ปัญหาขึ้นได้ซึ่งถือเป็นการเตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2523; ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 55, ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2549: 20)

4. เจตคติทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางเอาไว้ (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2549: 20)

จากศึกษาความสำคัญของเจตคติสามารถสรุปได้ว่า เจตคติ คือ สภาพของความรู้สึกที่คงเส้นคงวาซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลอันเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม การศึกษาเกี่ยวกับเจตคติจึงมีความสำคัญในการช่วยให้เข้าใจสาเหตุและผลของเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ สามารถทำนายการกระทำของบุคคลและทำความเข้าใจสังคมโดยภาพรวมได้ ทั้งนี้จะช่วยให้สามารถส่งเสริมหรือยับยั้งสิ่งที่คุณค่าจะแสดงออกได้สามารถเลือกสรรบุคคลได้ตามเป้าประสงค์รวมถึงเป็นแนวทางในการเตรียมบุคคลให้พร้อมต่อการปฏิบัติการและเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นนอกจากนี้ยังทำให้บุคคลตระหนักรู้ในตนเองเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวซึ่งจะช่วยให้ในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อนสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเองตลอดจนทำให้บุคคลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ทั้งนี้ในวงการศึกษาการส่งเสริมเจตคติให้นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากเนื่องจากเจตคติจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน

4.6 การวัดเจตคติ

เจตคติเกิดจากความรู้สึกภายในจิตใจที่เป็นนามธรรมจึงวัดได้ยากเมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่น ๆ นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามออกแบบวิธีการและสร้างเครื่องมือวัดเจตคติที่มีคุณภาพสามารถวัดความรู้สึกของผู้ถูกวัดได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ธีรวุฒิ เอกะกุล (2550) และศักดิ์สุนทรเสณี (2531) ได้สรุปวิธีการวัดเจตคติไว้สอดคล้องกันได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (interview) เป็นวิธีพูดคุยกันอย่างมีจุดหมายซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมามากที่สุดวิธีหนึ่งซึ่งผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมข้อรายการที่จะซักถามไว้เป็นอย่างดีข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่จะสามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมายผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความคิดหรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไรก็ตามผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็นการกันเองผู้ตอบรู้สึกสบายใจเป็นอิสระไม่เครียดและคำตอบนั้นจะเป็นความลับเพื่อให้ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบมิให้ผู้ตอบปิดเป็นคำตอบเนื่องจากกังวลหรือกลัวที่จะแสดงความคิดเห็นบางอย่าง การสัมภาษณ์ที่ดีผู้สัมภาษณ์ต้องยึดตามแนววัตถุประสงค์ที่จะวัดและบันทึกไว้ได้อย่างถูกต้องต้องฟังมากกว่าพูดเสียเองและต้องไม่หุบเอาและใช้ข้อคำถามที่กระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบความรู้สึกต่อเป้า

เจตคติที่ผู้ทำการสัมภาษณ์ต้องการได้ข้อความหรือข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย

2. การสังเกต (observation) เป็นวิธีการตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีแบบแผนเพื่อให้ทราบเจตคติของบุคคลที่สังเกต เครื่องมือสำคัญของการสังเกตคือประสาทสัมผัสทางตาและหูของผู้สังเกตซึ่งผู้สังเกตควรจะมีการรับรู้และประสาทตาที่ดีมีการเตรียมข้อรายการของพฤติกรรมเพื่อการบันทึกได้ทันทีเมื่อผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมการสังเกตเจตคติของคนต้องใช้เวลาเพื่อหาความแน่นอนของการเกิดพฤติกรรมนั้นจึงต้องทำการสังเกตหลายช่วงเวลาและมีความเป็นกลางเพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสังเกตที่ถูกต้องแน่นอนและใกล้เคียงกับความเป็นจริงไม่คลาดเคลื่อน

3. การรายงานตนเอง (self-report) เป็นวิธีการที่ให้ผู้ถูกวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่สัมผัสเองทั้งที่เป็นภาพข้อความหรือข้อความที่ตอบด้วยการแสดงความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาเช่นรู้สึกชอบหรือไม่ชอบเห็นว่าดีหรือไม่ดีซึ่งผู้รายงานตัวเองจะเล่าหรือบรรยายความรู้สึกนึกคิดออกมาตามประสบการณ์และความสามารถที่มีอยู่ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลแบบทดสอบหรือมาตรวัดแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของการสร้างและการวัด ได้แก่ Thurstone, Guttman, Likert และ Osgood คะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติจะจัดแบ่งออกเป็นช่วง ๆ โดยแต่ละช่วงจะมีขนาดเท่ากันสามารถที่จะนำมาเปรียบเทียบความมากน้อยของเจตคติได้วิธีนี้นิยมใช้วัดเจตคติกันมากโดยเฉพาะงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

4. เทคนิคจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นวิธีการที่อาศัยสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งเร้าผู้ทดสอบสถานการณ์ที่กำหนดให้จะไม่มีความโครงสร้างที่แน่นอนทำให้ผู้สอบจะต้องจินตนาการออกมาตามแต่ประสบการณ์เดิมของตนแต่แต่ละคนจะแสดงออกมาไม่เหมือนกันเช่นการเติมประโยคให้สมบูรณ์ภาพหรือเรื่องราวแปลก ๆ เล่านิทานจากภาพเป็นต้นเมื่อผู้ทดสอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะจินตนาการแล้วนำมาตีความหมายกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงความคิดเห็นออกมาซึ่งจะทำให้สามารถวัดเจตคติต่อเป้าหมายได้อย่างใกล้เคียงความจริง

5. การวัดสรีรภาพ (Physiological Measurement) เป็นวิธีการที่อาศัยเครื่องมือไฟฟ้าหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพของร่างกายเพื่อวัดความรู้สึกที่ทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลงซึ่งใช้หลักการเดียวกับเครื่องจับเท็จ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) ระบุถึงวิธีการวัดเจตคติว่ามาตรวัดเจตคติที่มักนิยมใช้มีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ วิธีของเทอร์สโตน (Thurston Type) วิธีของ Likert และวิธีของ Osgood ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีของ Thurston Type ใช้การสร้างข้อความทางบวกข้อความที่เป็นกลางและข้อความทางลบให้ได้มากที่สุดโดยให้แต่ละข้อมีมาตรวัด 11 ช่วงจาก A ถึง K ซึ่งข้อความ A เป็น

ข้อความที่ต่อต้านลักษณะที่จะวัดกลุ่มข้อความ B C D E เป็นข้อความที่ต่อต้านน้อยลงตามลำดับ ต่อมาข้อความ F เป็นข้อความที่มีความเป็นกลางและกลุ่มข้อความ G H J K เป็นข้อความที่สนับสนุนมากขึ้นตามลำดับแล้วให้กลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งทำการตัดสินข้อความที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นการตัดสินว่าแต่ละข้อความสนับสนุนหรือต่อต้านมากน้อยเพียงใด

2. วิธีของ Likert ใช้แบบวัดความรู้สึกและความเชื่อของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบโดยกำหนดช่วงความรู้สึกของบุคคลเป็น 3-5 ช่วงเช่น 5 ระดับคือเห็นด้วยอย่างยิ่งเห็นด้วยไม่แน่ใจไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งโดยการกำหนดคะแนนการตอบแต่ละตัวเลือก สำหรับข้อความทางบวกเป็น 5 4 3 2 1 และสำหรับข้อความทางลบเป็น 1 2 3 4 5 ซึ่งข้อความที่จะใช้ในมาตรวัดจะต้องประกอบด้วยข้อความที่แสดงความรู้สึกที่ดีและไม่ดีต่อสิ่งที่ต้องการจะวัดในจำนวนข้อที่เท่า ๆ กันอาจจะมีข้อความประมาณ 18-20 ข้อความขึ้นไปโดยจำนวนข้อนั้นควรคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างและระดับอายุเช่นความสามารถในการอ่านอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการตอบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กจึงไม่ควรมีหลายข้อจนเกินไป

3. วิธีของ Osgood เป็นการให้บุคคลใช้ความหมายทางภาษาเพื่อศึกษามโนทัศน์ของสิ่งของสถานที่เหตุการณ์บุคคล ฯลฯ โดยใช้คำศัพท์ที่อธิบายคุณลักษณะของสิ่งเร้าในลักษณะเป็นคำตรงกันข้ามที่มีลำดับความมากน้อยจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งทั้งหมด 7 อันดับซึ่งพิจารณาถึงองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ 1) การประเมินค่า เช่นดี เลว ชอบ ไม่ชอบ 2) ศักยภาพ เช่นหนัก เบา แข็งแรง อ่อนแอและ 3) การเคลื่อนไหว เช่น รวดเร็ว เชื่องช้า ร่าเริง เหงาหงอย

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเจตคติพบว่าการวัดเจตคติให้ได้ผลที่ถูกต้องแม่นยำนับเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากเนื่องจากเจตคติเป็นคุณลักษณะภายในจิตใจ ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนและเจตคติต่อการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกดังนั้นเจตคติจึงเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สามารถใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมซึ่งจะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนการสอนให้ดีขึ้นสำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวัดและประเมินเจตคติต่อการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีของ Likert ซึ่งแบ่งองค์ประกอบเป็น 3 ด้านตามแนวคิดของ Rosenberg & Holand (1960) และ Triandis (1971) ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เกี่ยวกับการตระหนักเห็นหรือไม่ตระหนักเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์หรือไม่เห็นประโยชน์ของการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบความพอใจหรือไม่พอใจในการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เกี่ยวกับความพร้อมที่จะกระทำหรือหลีกเลี่ยงที่จะกระทำการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4.7 เจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

การศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น และประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม ซึ่งการที่นักเรียนจะบรรลุจุดมุ่งหมายข้างต้นได้จำเป็นต้องมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา จากการศึกษาความสำคัญของเจตคติพบว่าเจตคติช่วยส่งเสริมหรือยับยั้งสิ่งที่คุณคละจะแสดงออกได้ สามารถเลือกสรรบุคคลได้ตามเป้าประสงค์รวมถึงเป็นแนวทางในการเตรียมบุคคลให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ และเป็นการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นนอกจากนี้ยังทำให้บุคคลตระหนักรู้ในตนเองเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวซึ่งจะช่วยในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อนสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเองตลอดจนทำให้บุคคลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ทั้งนี้ในวงการศึกษากการส่งเสริมเจตคติให้นักเรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากเนื่องจากเจตคติจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน

นอกจากนี้ Jarolimek (1967) ได้กล่าวถึงค่านิยมและเจตคติที่พึงปรารถนาของสังคมว่าเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการสอนสังคมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับการสอนเศรษฐศาสตร์เมื่อนักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาแล้วย่อมนำไปสู่การเกิดความรู้ตระหนักและความสำนึกว่านักเรียนอยู่ในโลกที่สลับซับซ้อนทางเศรษฐกิจและการเรียนเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เกิดพื้นฐานของการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจเรื่องราวทางเศรษฐกิจ การประยุกต์ใช้วิชาเศรษฐศาสตร์เข้ากับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันไม่ว่านักเรียนจะเป็นผู้ผลิตผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการอาชีพใด ๆ ก็ตาม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

พจีลักษณ์ ขวัญใจ (2555) ศึกษาผลของการเรียนรู้โดยใช้การสืบสอบเป็นฐานตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบทดสอบการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ แบบประเมินการะบวนการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ และแบบวัดความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสืบสอบเป็นฐานตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งทำให้นักเรียนมีคะแนนในด้านความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิง

วิทยาศาสตร์ และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบทั่วไป

อรุษา แสงทอง (2558) ศึกษาผลของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อความสามารถในการใช้ความรู้และความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละความสามารถในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เท่ากับ 57.49 จัดอยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยความใฝ่เรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 4) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยความใฝ่เรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Rafiq Badjebber and Siti Fatimah (2015) ศึกษาการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการเชื่อมโยงการรู้คิด SMP ผ่านการเรียนรู้การเรียนรู้โดยใช้การสืบสอบเป็นฐานตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 8 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแห่งหนึ่งในเขต Palu และกลุ่มตัวอย่างได้รับการคัดเลือก 2 กลุ่มโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งใช้เป็นชั้นเรียนทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสืบสอบเป็นฐานตามแนวคิดของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ และแบบสังเกตการณ์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในรูปแบบการเรียนรู้ของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งดีกว่าที่ได้รับการเรียนแบบปกติ

Muhammad Rizal Usman (2016) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเพื่อพัฒนานักเรียน SMP ให้มีความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนของโรงเรียนในระดับ VII จำนวน 73 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 36 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 37 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดอย่างสร้างสรรค์เชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาดีกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

2) ความคิดอย่างสร้างสรรค์เชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ดำดีกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ทั่วไป

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามโนทัศน์

ปกิต วิเศษปัดสา (2560) ศึกษาผลของการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมและเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบมโนทัศน์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แบบวัดเจตคติการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 31211 เส้นทึบวงกลม โดยการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้วิจัยเป็นฐานจำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้วิจัยเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือนักเรียนเห็นคุณค่าของชุมชน มีความภูมิใจและถือเป็นหน้าที่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

กาญจนา ไผ่สะอาด (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเชิงมโนทัศน์เรื่อง เงินทองของมีค่าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนอนุบาลกาญจนบุรี จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เงินทองของมีค่า ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เงินทองของมีค่า 3) แบบวัดการคิดเชิงมโนทัศน์ เรื่อง เงินทองของมีค่า และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เงินทองของมีค่าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การคิดเชิงมโนทัศน์เรื่อง เงินทองของมีค่าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ปฏิมาภรณ์ ธรรมเดช (2558) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสานเสวนาและการสืบสอบเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองและความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 100 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 50 และกลุ่มควบคุม 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมือง และแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสาระเสวนาและการสืบสอบมีมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรินทร์ เรือนสูง (2558) ได้ศึกษาการคิดเชิงมโนทัศน์ เรื่องเศรษฐศาสตร์น่ารู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนแบบอุปนัยและนิรนัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ สมุทรสาคร ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์น่ารู้ แบบทดสอบวัดการคิดเชิงมโนทัศน์ เรื่องเศรษฐศาสตร์น่ารู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เศรษฐศาสตร์น่ารู้ และ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบอุปนัยและนิรนัย ผลการวิจัยพบว่าทักษะการคิดเชิงมโนทัศน์เรื่องเศรษฐศาสตร์น่ารู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอุปนัยและนิรนัยสูงกว่าก่อนเรียน

ทิฆกุล คำงาม (2560) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Anna Eckerdal (2009) ได้ศึกษาการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์และการฝึกหัดของผู้เรียนในโครงการ โดยเลือกคนที่ยังไม่มีประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนที่เรียนในระดับเริ่มต้น งานวิจัยสรุปว่า การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นพื้นที่แกนหลักในการศึกษาวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติเช่นเดียวกับเป้าหมายการเรียนรู้มโนทัศน์ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวรรณกรรมในการศึกษาการเขียนโปรแกรมพบว่า ผู้เรียนที่อยู่ในโปรแกรมเริ่มต้นการเรียนมีปัญหาอันยิ่งใหญ่ในการเรียนรู้ของพวกเขา ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้มโนทัศน์และการฝึกปฏิบัติจาก

การสังเกตงานวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ในวิทยานิพนธ์ก่อให้เกิดองค์ความรู้บนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการสืบเสาะความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์และการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ การเขียนโปรแกรมของผู้เรียนระดับเริ่มต้นการศึกษาการเขียนโปรแกรมในงานวิจัยก่อนหน้านี้ได้ มุ่งเน้นไปที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเท่านั้น คือมุ่งที่การฝึกปฏิบัติของผู้เรียนหรือมุ่งที่มโนทัศน์การเรียนรู้ ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามงานวิจัยในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ปัญหาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของมโนทัศน์และ การฝึกปฏิบัติ การค้นพบที่สำคัญที่สุดคือการปฏิบัติ ในแง่ของกิจกรรมระดับความสามารถที่ แตกต่างกันและความเข้าใจในมโนทัศน์ที่แตกต่างเชิงคุณภาพ มิติของการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน รูปแบบการวิเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะที่มิติของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์และกิจกรรม ความหมายของรูปแบบต่าง ๆ กับมิติของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้นี้ หมายความว่า เมื่อไหร่ที่ผู้เรียนมองเห็นมิติของการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง และสามารถมองเห็นความหมายที่แฝงตัวในการฝึกหัดที่เกี่ยวข้องได้ กิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับมโนทัศน์ จะมีความเกี่ยวข้องกันมากกว่าหนึ่งมิติ กิจกรรมที่มีความชำนาญในระดับสูงเช่นเดียวกับความเข้าใจ เชิงคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นของมโนทัศน์เกี่ยวกับมิติอื่น ๆ ของการเปลี่ยนแปลง

Nate Kornell and Robert A. Bjork (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้มโนทัศน์ และการจัดหมวดหมู่ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ด้วยวิธีอุปนัย รายงานการวิจัยระบุว่า การเรียนรู้โดย วิธีอุปนัย หมายถึง การเรียนรู้มโนทัศน์หรือการจัดหมวดหมู่ด้วยการสังเกตตัวอย่าง (แบบอย่าง) ที่ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อทารกเรียนรู้คำใหม่หรือแพทย์จำแนกประเภทรังสีเอ็กซ์ ะอะไรมีอิทธิพลต่อการจัดลำดับกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่ในการอุปนัยนั้น เมื่อเทียบกับการรวมกลุ่ม การ จัดลำดับช่วยเพิ่มประสิทธิภาพความจำระยะยาว แต่คนส่วนใหญ่คาดหวังว่าการจัดลำดับนั้นจะ ชัดขวางวิธีอุปนัยโดยทำให้คนธรรมดาสามัญกำหนดมโนทัศน์หรือจัดประเภทให้เห็นชัดได้น้อย การ วิจัยจะถามผู้เข้าร่วมในการศึกษาการวาดภาพต่าง ๆ โดยศิลปินที่แตกต่างกันกับการรวมกลุ่มภาพวาด ของศิลปิน หรือบรรณนิทัศน์ (interleaved) ด้วยภาพวาดของศิลปินคนอื่น ๆ จากนั้นจะทดสอบการ อุปนัยด้วยการตั้งคำถามแก่ผู้เข้าร่วมในการศึกษานี้ ซึ่งได้ศึกษาผลงานของศิลปินที่กำหนด (การ ทดลอง 1a และ 1b) หรือการศึกษาศิลปินอื่น ๆ (การทดลอง 2) เป็นที่น่าแปลกใจว่าการวาดแต่ละชุด ของการวาดภาพใหม่ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการอุปนัยจากการจัดลำดับ มีการจัดกลุ่มอย่างชัดเจน การสร้างความรู้สึกส่งผลต่อการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้เข้าร่วมจัดอันดับแบบรวมกลุ่มมี ประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าการจัดลำดับโดยทั่วไป โดยผลของการทดสอบแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามอย่างชัดเจน

5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเจตคติ

ธนพล กลิ่นเมือง (2550) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการทำโครงงานและเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงานที่ 2) แบบวัดเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3) แบบสัมภาษณ์เจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับดี

ณรงค์ โคตรศรี (2556) ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่มเกล้า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดการสอนร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ 4) แบบวัดเจตคติ ศึกษา ผลการวิจัยพบว่าเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้เรียนรู้ด้วยชุดการสอนร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) อยู่ในระดับมากขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฤดีรัตน์ แป้งหอม สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์ และสฎายุ ธีระวณิชตระกูล (2557) ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปรัชญาการทางภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราสุมทรภาค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปรัชญาการทางภูมิศาสตร์แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาสังคมศึกษา แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัย พบว่าเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา มีเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ณัฐชฎิล มาอินแก้ว (2560) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งได้มาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 70 คน และดำเนินการสุ่มนักเรียน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิด

การศึกษาอิงสถานที่ และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน (2560) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ และแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ขงนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

David and Cheruiyot (2016: 90-93) ได้ศึกษาเจตคติของผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาใน Bomet County ประเทศเคนยาที่มีต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักเรียนร้อยละ 71 สนุกกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครองเนื่องจากบทเรียนมีความน่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายรวมทั้งครูมีความพร้อมในการสอนและการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่นักเรียนอยู่เสมอ นักเรียนร้อยละ 87 คิดว่าประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครองวิชาที่เป็นประโยชน์สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคตของตนเองและช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองสังคมและวัฒนธรรมประเทศอื่น ๆ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 88.9 เห็นว่านักเรียนในโรงเรียนของตนเองรู้สึกชอบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครองซึ่งส่งผลให้เกิดความสนใจในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 66.7 ได้เสนอว่าประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครองควรจะเป็นวิชาเลือกในโรงเรียนมัธยมศึกษาแม้ว่างานวิจัยดังกล่าวจะสรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกรายวิชา เนื่องจากเจต

คติเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้เพราะเป็นสิ่งส่งเสริมหรือยับยั้งพฤติกรรมของนักเรียน หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การเอาใจใส่การตอบสนอง การให้ความสำคัญ และการเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้การที่นักเรียนมีเจตคติเชิงลบต่อบางวิชาจึงถือเป็นปัญหาที่สำคัญในการ เรียนรู้ของนักเรียนประการหนึ่ง

Kése (2017: 1291-1311) ได้ศึกษาเจตคติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่มีต่อบทบาท ของครูประวัติศาสตร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาครูจำนวน 30 คนที่ กำลังศึกษาอยู่ในภาควิชาสังคมศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยใน เขตทะเลดำตะวันตกผลการนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาสรุปได้ว่าครูประวัติศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วน ร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำวิธีการและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระหว่าง ตลอดหลักสูตรการศึกษาเช่นการพา นักเรียนไปทัศนศึกษาการใช้ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์นวนิยายบทกวีเป็นสื่อในการเรียนรู้นอกจากนี้ ยังพบว่าบุคลิกภาพและทัศนคติของครูประวัติศาสตร์มีผลโดยตรงต่อความชอบหรือไม่ชอบของผู้เรียน ซึ่งความรู้สึกที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายจะส่งผลต่อเจตคติและความสนใจเกี่ยวกับบทเรียนประวัติศาสตร์ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไปอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง การพัฒนา โมโนทัศน์ และการพัฒนาเจตคติตามที่มีผู้ทำการศึกษาไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าโมโนทัศน์และเจตคติเป็นสิ่ง ที่พัฒนาได้ โดยมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ช่วยพัฒนา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นปัจจัยหนึ่งที่คุณสอน สามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โมโนทัศน์ และจากการศึกษางานวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการสร้างคำอธิบาย ความสามารถในการเชื่อมโยง ความสามารถในการใช้ความรู้ ความใฝ่เรียนรู้ และความตระหนักของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ จำเป็นและความเป็นไปได้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตาม รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อความเข้าใจโมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติ ต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การออกแบบการวิจัย
3. การกำหนดขอบเขตของการวิจัย
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
5. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา
2. ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ศึกษาสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
4. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัย การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อนำมาใช้ออกแบบ และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ได้แก่ 1) แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และ 2) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

การออกแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทดลองแบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Design แบบ The One-Group Pretest-Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 143-144)

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- T₁ แทน การทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
 X แทน การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
 T₂ แทน การทดสอบหลังจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

การกำหนดขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 207 คน โดยทางโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถและแผนการเรียน กล่าวคือมีนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน และนักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแผนการเรียนมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อยู่ในห้องเรียนเดียวกัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 3 ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – 6 ตามมาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก ตัวชี้วัดที่ 1 และ 3 จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 คาบเรียน

2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 คาบเรียน

2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 คาบเรียน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 3 ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4 – 6 เฉพาะเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อหาความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยมโนทัศน์หลัก และมโนทัศน์รอง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของตัวชี้วัด สารระการสารการเรียนรู้แกนกลาง มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัย

ตัวชี้วัด	สารการเรียนรู้แกนกลาง	มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
<p>ม.4-6/1 อธิบายบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ</p>	<p>1. บทบาทของนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลในด้าน</p> <p>1.1 การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ</p> <p>1.2 การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ</p> <p>1.3 การรักษาดุลการค้าระหว่างประเทศ</p> <p>1.4 การแทรกแซงราคาและการควบคุม ราคา</p> <p>2. รายรับและรายจ่ายของรัฐที่มีผลต่อประมาณ หนี้สาธารณะ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน</p> <p>1.5 นโยบายการเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ และการใช้จ่ายของรัฐ</p> <p>1.6 แนวทางการแก้ปัญหาการว่างงาน</p> <p>3. ความหมาย สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น เงินเฟ้อ เงินฝืด</p> <p>4. ตัวชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น GDP , GNP รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล</p> <p>5. แนวทางการแก้ปัญหาของนโยบายการเงินการคลัง</p>	<p>1. เงินเฟ้อ</p> <p>2. เงินฝืด</p> <p>3. นโยบายการเงิน</p> <p>3.1. การสำรองเงินของรัฐ</p> <p>3.2. อุปทานเงิน</p> <p>4. นโยบายการคลัง</p> <p>4.1. การเก็บภาษีของรัฐ</p> <p>4.2. รายจ่ายของรัฐ</p> <p>5. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
ม.4-6/2 วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิวัฒนาการของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ของไทย 2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศ 3. ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีต่อการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและบริการ 4. การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ 5. บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในเวทีการเงินโลกที่มีผลกับประเทศไทย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การค้าเสรี 2. การลงทุน
ม.4-6/3 วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ 2. บทบาทขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เช่น WTO , NAFTA , EU , IMF , ADB , OPEC , FTA , APEC ในระดับต่าง ๆ เขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ 3. ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความร่วมมือ 2. การแข่งขัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
ม.4-6/3 วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ	<p>4. ตัวอย่างเหตุการณ์ที่นำไปสู่การพึ่งพาทางเศรษฐกิจ</p> <p>5. ผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>6. ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจ</p> <p>วิธีการคิดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ</p>	

จากความสัมพันธ์ของตัวชี้วัด สาระการสาระการเรียนรู้แกนกลาง มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัย สามารถสรุปมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จำนวน 9 มโนทัศน์ ดังนี้ เงินเพื่อ เงินฝืด นโยบายการเงิน นโยบายการคลัง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ การค้าเสรี การลงทุน ความร่วมมือ และการแข่งขัน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

3.2.1 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

3.2.2 เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้เวลาในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมจำนวน 12 คาบเรียน

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 การทบทวน (Retrieving) ขั้นที่ 3 กระบวนการ (Processing) ขั้นที่ 4 การสร้าง (Creating) ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยน (Sharing) ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluating) โดยในแต่ละขั้นตอนเน้นการสะท้อนกระบวนการ (Reflecting on the Process) จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 – 6 เรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตามลำดับ ใช้เวลาสอน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ศึกษาหลักการของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 การทบทวน (Retrieving) ขั้นที่ 3 กระบวนการ (Processing) ขั้นที่ 4 การสร้าง (Creating) ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยน (Sharing) ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluating) โดยในแต่ละขั้นตอนเน้นการสะท้อนกระบวนการ (Reflecting on the Process)

3. ศึกษาเนื้อหาสาระเศรษฐศาสตร์ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ประกอบด้วยเรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ใช้เวลาสอน จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

4. ศึกษาความหมายองค์ประกอบของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเข้าใจในมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ แล้วนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง พบว่ามีความสอดคล้องกัน

5. ศึกษาความหมาย ลักษณะสำคัญ องค์ประกอบ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเจตคติการวัดและประเมินเจตคติและเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน

6. นำเป้าหมาย มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ

ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่พิจารณาร่วมกับความเข้าใจในโมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา มาสร้างเป็นแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้โดยสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใน 1 หน่วยการเรียนรู้ได้ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การจำแนกจำนวนชั่วโมงกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

แผนหน่วยการเรียนรู้	คาบเรียน	ขั้นการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง
1 หน่วยการเรียนรู้/ 4 คาบเรียน	คาบเรียนที่ 1	ขั้นที่ 1 การวางแผนศึกษา ขั้นที่ 2 การทบทวนความรู้เศรษฐศาสตร์
	คาบเรียนที่ 2	ขั้นที่ 3 กระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์
	คาบเรียนที่ 3	ขั้นที่ 4 การสร้างข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์
	คาบเรียนที่ 4	ขั้นที่ 5 การแลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้

7. นำแผนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหาสาระ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

8. นำแผนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรระบุจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน และสอดคล้องกับตัวชี้วัด	1. ปรับแก้จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยระบุพฤติกรรมและกำหนดเกณฑ์การวัดที่สะท้อนว่าผู้เรียนสามารถบรรลุตามที่ตัวชี้วัดกำหนด
2. ควรปรับชื่อขั้นตอนให้บ่งบอกถึงการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง	2. ปรับแก้ไขชื่อขั้นตอนให้บ่งบอกถึงสิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติในขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผนการศึกษา ขั้นที่ 2 การทบทวนความรู้เศรษฐศาสตร์ ขั้นที่ 3 กระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ขั้นที่ 4 การสร้างข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์ ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้
3. ควรเขียนอธิบายขั้นตอนในส่วนของการจัดกิจกรรมให้ละเอียดและชัดเจนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง	3. ศึกษารายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง แล้วนำมาออกแบบให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์
4. ควรปรับการใช้คำเพื่อความเข้าใจร่วมกันที่ชัดเจน เช่น จับกลุ่ม เปลี่ยนเป็นแบ่งกลุ่ม	4. ปรับแก้คำที่มีความหมายคลุมเครือ ไม่ชัดเจน โดยสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา และตำราเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้
5. ควรออกแบบใบกิจกรรมให้สอดคล้องกับขั้นตอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง	5. ปรับแก้ไขกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลำดับขั้นของกิจกรรมตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

9. นำแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามประเด็นการประเมินดังนี้

- 1) องค์กรประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย
- 2) การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย

3) จุดประสงค์การเรียนรู้
 4) การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับขั้นตอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

5) การจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน
 6) รายละเอียดของกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้
 7) ความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาที่ใช้
 8) ความถูกต้องของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
 9) ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
 10) ความสอดคล้องของการวัดผล และประเมินผลกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

- +1 หมายถึง แนใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์มีความเหมาะสม
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์มีความเหมาะสม
- 1 หมายถึง แนใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ไม่มีความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 ซึ่งค่าตั้ง 0.50 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

10. นำแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้แผนหน่วยการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลิ์ร์นิงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรปรับกิจกรรมในชั้นการแลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ให้มีความหลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องเน้นชิ้นงานที่เป็นกระดาษ อาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำร่วมกัน	1. ออกแบบกิจกรรมในชั้นแลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ให้มีความหลากหลาย ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ให้นักเรียนสร้างแผนผังมโนทัศน์เรื่องวิกฤติเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ให้นักเรียนโต้วาทีให้ประเด็นการเปิดเสรีทางการค้า และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเพื่อสะท้อนการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจ
2. เกณฑ์การประเมินผลงานนักเรียนเพื่อวัดและประเมินมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ควรจัดทำให้สามารถใช้วัดและประเมินได้กับทุกรูปแบบกิจกรรม	2. ปรับแก้ไขเกณฑ์การประเมินผลงานนักเรียนที่ใช้วัดและประเมินมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยระบุคำสำคัญที่สะท้อนถึงการที่ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยคำนึงให้สามารถใช้วัดได้ในทุกกิจกรรม
3. เกณฑ์การประเมินผลงานนักเรียน บางประเด็นไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมจริงของผู้เรียน	3. ปรับแก้ไขเกณฑ์การประเมินผลงานนักเรียน โดยระบุรายการพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ก่อน แล้วจึงกำหนดว่าหากนักเรียนทำรายการพฤติกรรมจำนวนเท่าใดจะอยู่ในระดับคะแนนใด

11. นำแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน และกำลังศึกษารายวิชา ส 32102 สังคมศึกษา 4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นนำมาปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การปรับแก้ไขแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งตามประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout)

ประเด็นที่พบหลังการทดลองใช้ (Tryout)	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. เวลาที่ใช้ในการค้นคว้าข้อมูลในชั้นกระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์มีจำกัด นักเรียนไม่สามารถหาข้อมูลได้เพียงพอตามเวลาที่กำหนด	1. ปรับกิจกรรมให้นักเรียนสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ หากข้อมูลที่นักเรียนสืบค้นยังไม่เพียงพอต่อการสร้างข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์
2. ในชั้นแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ นักเรียนไม่สามารถนำเสนอได้ครบทุกกลุ่ม	2. ออกแบบให้ผู้เรียนวางแผนการนำเสนอให้รัดกุม และให้รักษาเวลาที่ใช้ในการนำเสนอ และมีเวลามากพอในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้

12. นำแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แก่ 1) แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และ 2) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา โดยขั้นตอนของการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ แบบปรนัย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงเนื้อหา และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อสนับสนุนคำตอบของคำถามในตอนแรก จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form หรือ Equivalent Form) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ในการวัดก่อนและหลังการทดลอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสาระเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ศึกษาองค์ประกอบของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์การวัดการเข้าถึงมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

3. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบวัด และเกณฑ์วัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

4. นำสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และแนวทางการสร้างแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์มาสร้างแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

5. สร้างตารางวิเคราะห์แบบทดสอบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยจำแนกเป็นมโนทัศน์ทั้งสิ้นจำนวน 9 มโนทัศน์ โดยในแต่ละมโนทัศน์ประกอบด้วยประเด็นความหมายของมโนทัศน์ และลักษณะสำคัญของมโนทัศน์

6. นำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษามีข้อเสนอแนะ และผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การปรับแก้ไขแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. คำที่ใช้ในข้อคำถามควรมีความเป็นปรนัย นักเรียนสามารถเข้าใจได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด	1. ศึกษาและใช้คำศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสม และสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตามช่วงวัยของนักเรียน
2. จำนวนคำตอบของแต่ละตัวเลือกควรมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน	2. เฉลี่ยจำนวนคำตอบของแต่ละตัวเลือกให้มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน
3. ข้อคำถามที่เป็นนิเสธ เช่นคำว่า ไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ ยกเว้น ฯ ควรขีดเส้นใต้เพื่อเน้นให้เห็นเด่นชัด	3. ขีดเส้นใต้คำในข้อคำถามที่เป็นนิเสธ
4. ตัวเลือกคำตอบในข้อคำถามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ควรมีความสัมพันธ์กัน	4. ปรับแก้ไขให้ตัวเลือกคำตอบในข้อคำถามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ควรมีความสัมพันธ์กันทุกข้อเป็นคู่ ๆ

7. นำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ตามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ตามกรอบประเด็นการประเมิน 2 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง / เหมาะสมของตัวอย่างเหตุการณ์ที่ใช้ในการวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

- 1) สามารถแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเหตุการณ์
- 2) สามารถนำมาใช้วัดตัวชี้วัดของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
- 3) เหตุการณ์มีความสอดคล้องกับข้อความในแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

ด้านที่ 2 ความสอดคล้อง / เหมาะสมของข้อความแต่ละข้อกับตัวชี้วัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

ด้านที่ 3 ความสอดคล้อง / เหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

1) เกณฑ์การให้คะแนนมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ชัดเจนและครอบคลุมการประเมินในทุกองค์ประกอบของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

2) เกณฑ์การให้คะแนนสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

3) เกณฑ์การให้คะแนนมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการตรวจให้คะแนนของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ได้จริง

เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับความสามารถที่ต้องการวัด

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.82 ซึ่งค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ มีรายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การปรับแก้ไขแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ตัวเลือกคำตอบบางข้อใช้คำไม่ชัดเจน อาจทำให้นักเรียนเข้าใจผิด	1. ปรับแก้คำตอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
2. ในบางข้อคำถามมีข้อคำตอบที่อาจตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือกคำตอบ เนื่องจากถามแบบกว้าง ๆ	2. ปรับแก้ข้อคำถามโดยระบุให้เฉพาะเจาะจงหรือในบางข้อปรับแก้คำตอบข้อที่อาจทำให้นักเรียนสับสนได้

8. นำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ผ่านการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการอนุญาตจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 30 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งเคยเรียนรายวิชา ส 32102 สังคมศึกษา 4 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มาแล้วเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ของแบบวัดการมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป พบว่า แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 มีระดับที่ค่อนข้างยาก (ดี) ถึงค่อนข้างง่าย (ดี) มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.75 มีระดับจำแนกได้ดีมาก

9. นำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.86 มีระดับความเชื่อมั่นสูง

10. นำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์กับข้อคำถามในแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์	ข้อที่	จำนวนข้อ
1. เงินเฟ้อ	1, 2	2
2. เงินฝืด	3, 4	2
3. นโยบายการเงิน	5, 6, 7, 8	4
4. นโยบายการคลัง	9, 10, 11, 12	4
5. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ	13, 14, 15	3
6. การค้าเสรี	16, 17, 18	3
7. การลงทุน	19, 20	2
8. ความร่วมมือ	21, 22, 23	3
9. การแข่งขัน	24, 25	2
	รวม	25

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยดำเนินการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้วแปลงเป็นระดับมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์เชิงคุณภาพที่มีการแปลความหมายดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

2.26 – 3.01	นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ระดับดีมาก
1.51 – 2.25	นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ระดับดี
0.76 – 1.50	นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ระดับพอใช้
0.01 – 0.75	นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ระดับต้องปรับปรุง

2. แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

ในการวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวัด 1 ฉบับคือแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา โดยวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในช่วงก่อนและหลังการทดลอง มีขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาความหมาย ลักษณะสำคัญ องค์ประกอบ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเจตคติ การวัดเจตคติ และเจตคติกับการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของเจตคติตามแนวคิดของนักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักการศึกษาแล้วนำมาปรับใช้เป็นองค์ประกอบของเจตคติต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งองค์ประกอบของเจตคติต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคม ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

1. 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ความคิดและความเชื่อของนักเรียน เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่าต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

1. 2 ด้านความรู้สึก หมายถึง อารมณ์ของนักเรียนที่แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

1. 3 ด้านพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มในการแสดงออกของนักเรียนที่จะปฏิบัติ หรือหลีกเลี่ยงจะปฏิบัติต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

2. สร้างแบบวัดเจตคติต่อการศึกษ เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 60 ข้อประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิต (Positive) และข้อความ เชิงนิเสธ (Negative) มีรายละเอียดครอบคลุมถึงคุณลักษณะที่ต้องการวัดทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยมีการแบ่งระดับความคิดเห็นของข้อความเชิงนิมิตและข้อความเชิงนิเสธดังต่อไปนี้

ความคิดเห็น	ข้อความเชิงนิมิต	ข้อความเชิงนิเสธ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	4 คะแนน

ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับแล้วแปลงเป็นระดับเจตคติในเชิงคุณภาพ ที่มีการแปลความหมายดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
3.26 – 4.01	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษาสูงมาก
2.51 – 3.25	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษาสูง
1.76 – 2.50	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษาต่ำ
1.01 – 1.75	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษาต่ำมาก

3. นำแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบที่ต้องการวัดกับข้อความที่สร้างขึ้น

4. นำแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษามาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้อาจารย์ที่ปรึกษามีข้อเสนอแนะ และผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การปรับแก้ไขแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ควรปรับแก้ข้อความในแต่ละด้านที่บางครั้งอาจถามในเรื่องเดียวกัน หรือซ้ำซ้อนกัน	1. ปรับแก้ข้อความที่ซ้ำซ้อนให้อยู่ในด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ให้ปรากฏซ้ำในด้านอื่น ๆ
2. ไม่ควรใช้คำฟุ่มเฟือย ควรข้อความที่กะทัดรัด ได้ใจความ และไม่มีคำที่ซ้ำนำคำตอบของนักเรียน	2. ปรับแก้ไขข้อความที่ยาว และมีคำที่ซ้ำนำคำตอบของนักเรียน
3. ข้อคำถามควรมีจำนวนข้อที่เป็นนิมาน และนิเสธใกล้เคียงกัน	3. ปรับข้อคำถามให้มีจำนวนข้อที่เป็นนิมาน และนิเสธใกล้เคียงกันในแต่ละด้าน
4. ข้อคำถามในด้านความรู้สึกควรใช้คำที่หลากหลาย มากกว่าคำว่า พอใจ ไม่พอใจ	4. ปรับแก้ข้อคำถามโดยใช้คำที่หลากหลาย เช่น มีความสุข สนุก ท้อแท้ เบื่อหน่าย ฯ

5. นำแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องขององค์ประกอบที่ต้องการวัดกับข้อความ ความครอบคลุมขององค์ประกอบที่ต้องการวัด และความถูกต้องของการใช้ภาษาโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความและองค์ประกอบที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความที่มีคุณภาพควรมีดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าข้อความสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษามีค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 ถือว่าสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การปรับแก้ไขแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับแก้ไขของผู้วิจัย
1. ข้อคำถาม ควรใช้คำศัพท์ที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ไม่ควรใช้คำศัพท์เฉพาะทาง หรือศัพท์เทคนิค	1. ปรับแก้ไขคำที่เป็นคำศัพท์เฉพาะ เปลี่ยนเป็นคำที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด
2. ข้อคำถามไม่ควรระบุค่าที่บ่งบอกถึงความถี่ของการกระทำ เพราะนักเรียนจะต้องเป็นผู้ระบุความถี่ของการกระทำผ่านการให้ระดับคะแนน	2. ตัดคำที่บ่งบอกถึงความถี่ของการทำ เช่น คำว่า เสมอ มักจะ เป็นประจำ เป็นต้น
3. ข้อคำถามที่เป็นนิเสธ เช่นคำว่า ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ต้องการ ไม่สบายใจ ฯ ควรขีดเส้นใต้เพื่อเน้นให้เห็นเด่นชัด	3. ขีดเส้นใต้คำในข้อคำถามที่เป็นนิเสธ

6. นำแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ

อุดมศึกษา จำนวน 30 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งเคยเรียนรายวิชา ส 32102 สังคมศึกษา 4 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5

7. นำแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาที่ได้จากการนำไปทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับที่ไม่รวมค่าของข้อนั้น (Corrected Item – total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ตั้งแต่ 0.2 - 0.8 และค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปจึงจะถือว่าข้อความนั้นมีคุณภาพและสามารถใช้วัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาได้ พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.94 มีระดับอำนาจจำแนกได้ดีมาก และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.89 มีระดับความเชื่อมั่นสูงจากนั้นจึงคัดเลือกข้อคำถามในแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ที่มีค่าความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 ข้อ

8. นำแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 30 คน มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยเตรียมการเรียนการสอน ประกอบด้วยสร้างแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้

1.2 จัดเตรียมสื่อที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบวัดมโนทัศน์ทาง ศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อวัดความรู้พื้นฐานและเก็บผลการทดสอบไปเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้หลังเรียน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่ได้สร้างไว้ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ และเริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาหลังเรียน (Post-test)

3. ขั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลการทดสอบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อตรวจสอบว่าการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งส่งเสริมมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาหรือไม่จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ตรวจสอบคุณภาพของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัด (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2.2 ตรวจสอบความยากง่าย (p) ของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

2.3 ตรวจสอบอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

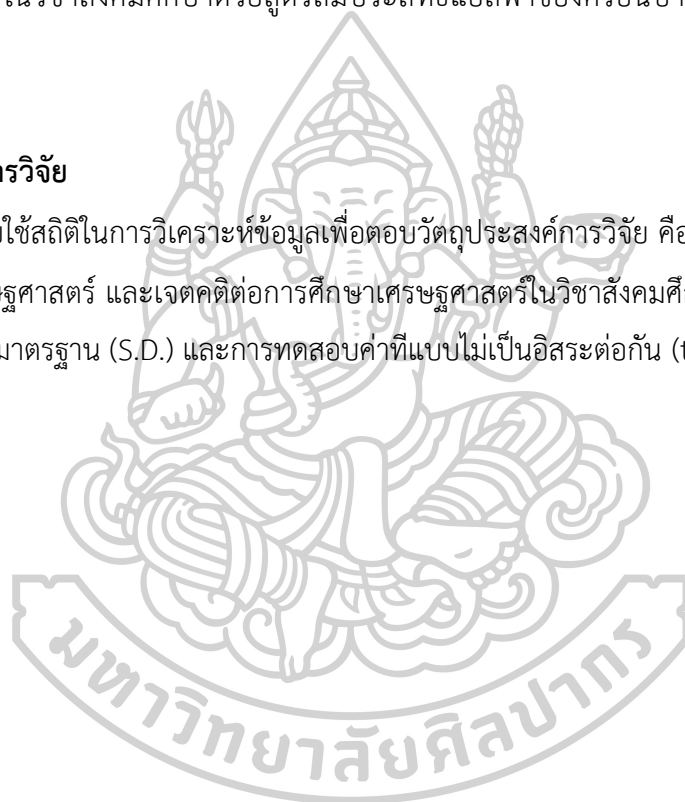
3.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา (Index of Item Objective Congruence: IOC)

3.2 ตรวจสอบอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

3.3 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การแปลผลการวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 30 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่เรียนรายวิชา ส 32102 สังคมศึกษา 4 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง 2) แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 3 ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 1 ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์หลังทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์	คะแนน		ระดับ	ลำดับที่	
	เต็มเฉลี่ย	$\bar{X}$			S.D.
1. เงินเพื่อ	3	1.75	0.76	ดี	3
2. เงินผิด	3	1.80	0.62	ดี	2
3. นโยบายการเงิน	3	1.73	1.75	ดี	4
4. นโยบายการคลัง	3	1.70	1.74	ดี	6
5. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ	3	1.85	1.32	ดี	1
6. การค้าเสรี	3	1.51	0.74	ดี	9
7. การลงทุน	3	1.70	0.83	ดี	5
8. ความร่วมมือ	3	1.52	0.93	ดี	8
9. การแข่งขัน	3	1.60	1.07	ดี	7
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3	1.68	7.51	ดี	

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ในภาพรวมอยู่ระดับดี ($\bar{X}$ = 1.68, S.D.=7.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายมโนทัศน์พบว่า ทุกมโนทัศน์มีค่าเฉลี่ยของ

คะแนนอยู่ในระดับดี ซึ่งเรียงลำดับโน้ตศัณท์ทางเศรษฐศาสตร์ ที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ($\bar{X}$ = 1.85, S.D.=1.32) รองลงมาคือเงินฝืด ($\bar{X}$ = 1.80, S.D.=0.62) ลำดับที่สามคือเงินเฟ้อ ($\bar{X}$ = 1.75, S.D.=0.76) ลำดับที่สี่คือนโยบายการเงิน ($\bar{X}$ = 1.73, S.D.=1.75) ลำดับที่ห้าคือการลงทุน ($\bar{X}$ = 1.70, S.D.=1.74) ลำดับที่หกคือนโยบายการคลัง ($\bar{X}$ = 1.70, S.D.=0.83) ลำดับที่เจ็ดคือการแข่งขัน ($\bar{X}$ = 1.60, S.D.=1.07) ลำดับที่แปดคือความร่วมมือ ($\bar{X}$ = 1.52, S.D.=0.93) และอันดับสุดท้ายคือการค้าเสรี ($\bar{X}$ = 1.51, S.D.=0.74)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่
ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบมโนทัศน์ทาง
เศรษฐศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ก่อนทดลองและหลัง
ทดลอง ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเรียนและหลังเรียน

มโนทัศน์ทาง เศรษฐศาสตร์	คะแนน เต็มเฉลี่ย	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	p
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. เงินเพื่อ	3	0.88	0.59	พอใช้	1.75	0.76	ดี	7.01	.01
2. เงินผิด	3	1.35	0.66	พอใช้	1.80	0.62	ดี	4.54	.01
3. นโยบาย การเงิน	3	0.86	1.12	พอใช้	1.73	1.75	ดี	6.99	.01
4. นโยบายการ คลัง	3	0.86	1.32	พอใช้	1.70	1.74	ดี	6.24	.01
5. ผลกระทบ มวลรวม ประชาชาติ	3	0.95	0.80	พอใช้	1.85	1.32	ดี	7.45	.01
6. การค้าเสรี	3	0.95	0.99	พอใช้	1.51	0.74	ดี	5.36	.01
7. การลงทุน	3	1.33	0.68	พอใช้	1.70	0.83	ดี	2.72	.01
8. ความร่วมมือ	3	0.90	0.92	พอใช้	1.52	0.93	ดี	5.66	.01
9. การแข่งขัน	3	1.30	0.58	พอใช้	1.60	1.07	ดี	1.88	.01
เฉลี่ยรวม ทั้งหมด	3	1.01	5.79	พอใช้	1.68	7.51	ดี	8.59	.01

*p< .01

จากตารางที่ 13 พบว่า มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของ
คะแนนมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์หลังเรียน ($\bar{X}$ =1.68, S.D. = 7.51) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ =1.01,

S.D.=5.79) และจากการทดสอบค่าที (Dependent t-test) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง มีมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายมโนทัศน์พบรายละเอียดดังนี้

มโนทัศน์เงินเฟ้อ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.75, S.D.=0.76) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 0.88, S.D.=0.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์เงินฝืด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.80, S.D.=0.62) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 1.35, S.D.=0.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์นโยบายการเงิน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.73, S.D.=1.75) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 0.86, S.D.=1.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์นโยบายการคลัง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.70, S.D.=1.74) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 0.86, S.D.=1.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.85, S.D.=1.32) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 0.95, S.D.=0.80) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์การค้าเสรี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.51, S.D.=0.74) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 0.95, S.D.=0.99) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์การลงทุน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.70, S.D.=0.83) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 1.33, S.D.=0.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์ความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.52, S.D.=0.93) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 0.90, S.D.=0.92) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มโนทัศน์การแข่งขัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 1.60, S.D.=1.07) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 1.30, S.D.=0.58) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาหลังทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.09	0.35	สูง	(1)
1. การศึกษาเศรษฐศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้ศึกษามี ความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา	3.33	0.55	สูงมาก	2
2. ฉันคิดว่าเศรษฐศาสตร์ ควรเป็นวิชาเฉพาะ ในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น (-)	3.50	0.51	สูงมาก	1
3. ฉันคิดว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ คือการท่องจำกฎ ทฤษฎีเป็นจำนวนมาก (-)	2.73	0.78	สูง	10
4. ฉันคิดว่านโยบายการเงินการคลังไม่เกี่ยวข้องกับ ประชาชนทั่วไป (-)	3.10	0.66	สูง	5
5. ความรู้เรื่องการค้าเสรีเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ทุก คนควรทราบ	2.90	0.71	สูง	9
6. การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจควรเป็นหน้าที่ของ รัฐที่ต้องดำเนินการเท่านั้น (-)	3.07	0.69	สูง	6

ตารางที่ 14 (ต่อ)

เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
6. การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจควรเป็นหน้าที่ของ รัฐที่ต้องดำเนินการเท่านั้น (-)	3.07	0.69	สูง	6
7. ฉันทราบว่าภาษีนอกจากเป็นรายได้ของรัฐ แล้ว ยังเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาทาง เศรษฐกิจได้	3.13	0.63	สูง	3
8. ฉันคิดว่าทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	3.13	0.51	สูง	4
9. ฉันคิดว่าความร่วมมือทางเศรษฐกิจทำให้ เกิดผลเสียต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย (-)	2.93	0.58	สูง	8
10. ฉันคิดว่าการลงทุนของชาวต่างชาติส่งผลให้ เศรษฐกิจไทยไม่ดี (-)	3.07	0.58	สูง	7
ด้านความรู้สึก	2.94	0.38	สูง	(3)
11. หากเลือกได้ฉันไม่ต้องการเรียนวิชา เศรษฐศาสตร์ (-)	3.01	0.74	สูง	4
12. ฉันรู้สึกว่าการศึกษาศรษฐศาสตร์เป็นเรื่อง ที่น่าเบื่อหน่าย (-)	2.80	0.66	สูง	7
13. ฉันตั้งตารอเวลาให้หมดคาบเรียน เศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา (-)	2.77	0.68	สูง	8

ตารางที่ 14 (ต่อ)

เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
14. ฉันรู้สึกท้อแท้เมื่อต้องวิเคราะห์เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อหาข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์	3.37	0.67	สูงมาก	2
15. ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อต้องพยายามอธิบายเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ (-)	2.63	0.67	สูง	10
16. ฉันสนุกกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ทางเศรษฐศาสตร์	3.40	0.50	สูงมาก	1
17. ฉันรู้สึกท้อแท้เมื่อมีการให้ร่วมกันนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ	2.87	0.51	สูง	5
18. ฉันภูมิใจเมื่อสามารถอธิบายการทำงานของรัฐบาลเมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจได้	3.07	0.64	สูง	3
19. ฉันรู้สึกไม่สบายใจที่ต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ในคาบเรียนเศรษฐศาสตร์ (-)	2.67	0.61	สูง	9
20. ฉันรู้สึกผิดหวังไม่ตั้งใจเรียนในคาบเศรษฐศาสตร์เท่าที่ควร	2.87	0.73	สูง	6
ด้านพฤติกรรม	3.03	0.29	สูง	(2)
21. เมื่อขาดเรียนคาบเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ฉันจะรีบติดตามบทเรียนจากอาจารย์และเพื่อน ๆ	2.93	0.74	สูง	5
22. ฉันนำงานวิชาอื่นมาทำขณะเรียนเศรษฐศาสตร์ในคาบเรียนสังคมศึกษา (-)	3.50	0.57	สูงมาก	1

ตารางที่ 14 (ต่อ)

เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
23. ฉันจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่อการ สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ	2.87	0.63	สูง	7
24. ฉันจะเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ เพิ่มพูนความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์เมื่อมี โอกาส	2.77	0.57	สูง	8
25. หากมีเวลาว่างฉันจะศึกษาข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบเรียน	2.60	0.62	สูง	10
26. ฉันมักเปลี่ยนบทสนทนาเมื่อมีการกล่าวถึง ประเด็นทางเศรษฐกิจ (-)	2.70	0.65	สูง	9
27. ฉันติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ สำคัญจากสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ	3.43	0.50	สูงมาก	2
28. เมื่อทราบสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ฉันสามารถวางแผนการใช้จ่ายของตนเองได้	3.37	0.56	สูงมาก	3
29. เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายทางเศรษฐกิจ ฉันปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ได้	2.90	0.55	สูง	6
30. หากมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐศาสตร์ ฉันไม่ลังเลที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ดังกล่าว	3.20	0.55	สูง	4
ภาพรวม	3.02	0.29	สูง	

จากตารางที่ 14 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.02$, S.D.=0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=3.09$, S.D.=0.35) รองลงมาคือด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=3.02$, S.D.=0.29) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านความรู้สึก ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.38) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 3 ลำดับแรก คือ ฉันคิดว่าเศรษฐศาสตร์ควรเป็นวิชาเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเท่านั้นอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.51) การศึกษาศรษฐศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้ศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.55) และฉันทราบว่าภาษีนอกจากเป็นรายได้ของรัฐแล้ว ยังเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.13$, S.D.=0.63)

ด้านความรู้สึก นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 3 ลำดับแรก คือ ฉันสนุกกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.50) ฉันรู้สึกท้อแท้เมื่อต้องวิเคราะห์เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อหาข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.37$, S.D.=0.50) และฉันภูมิใจเมื่อสามารถอธิบายการทำงานของรัฐบาลเมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจได้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.07$, S.D.=0.64)

ด้านพฤติกรรม นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 3 ลำดับแรกอยู่ในระดับสูงมาก คือ ฉันนำงานวิชาอื่นมาทำขณะเรียนเศรษฐศาสตร์ในคาบเรียนสังคมศึกษา ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.57) ฉันติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญจากสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.50) และเมื่อทราบสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ฉันสามารถวางแผนการใช้จ่ายของตนเองได้ ($\bar{X}=3.37$, S.D.=0.56)

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลอร์นิงก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 4 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาก่อนทดลองและหลังทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลอร์นิงก่อนเรียนและหลังเรียนจำแนกเป็นรายด้าน

องค์ประกอบของ เจตคติต่อ การศึกษา เศรษฐศาสตร์ใน วิชาสังคมศึกษา	คะแนนเต็ม แต่ละ องค์ประกอบ	ก่อนเรียน (N=30)		หลังเรียน (N=30)		ระดับ	t	p	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.				
1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ	4	2.49	0.35	ต่ำ	3.09	0.35	สูง	6.79	.01*
2. ด้านความรู้สึก	4	2.47	0.34	ต่ำ	2.94	0.38	สูง	5.50	.01*
3. ด้านพฤติกรรม	4	2.40	0.38	ต่ำ	3.03	0.29	สูง	5.84	.01*
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4	2.46	0.26	ต่ำ	3.02	0.29	สูง	10.05	.01*

*p< .01, df=29

จากตารางที่ 15 พบว่าค่าเฉลี่ยรวมของเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลอร์นิงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้านของเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาพบรายละเอียดดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ =3.09, S.D.=0.35) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ =2.49, S.D.=0.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ =2.94, S.D.=0.38) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ =2.47, S.D.=0.34) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ =3.03, S.D.=0.29) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ =2.40, S.D.=0.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตา เลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Design แบบ The One-Group Pretest-Posttest Design โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ประการ 1) เพื่อศึกษามโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตา เลิร์นนิ่ง 2) เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตา เลิร์นนิ่ง 3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตา เลิร์นนิ่ง และ 4) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตา เลิร์นนิ่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5/2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งเรียนรายวิชา ส 32102 สังคมศึกษา 4 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตา เลิร์นนิ่ง จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศตามลำดับ ที่ผ่านการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 2) แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ แบบปรนัย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงเนื้อหา และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อสนับสนุนคำตอบของคำถามในตอนที่ 1 จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form หรือ Equivalent Form) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.82 มีค่าความยากง่าย (p)

อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 มีระดับที่ค่อนข้างยาก (ดี) ถึงค่อนข้างง่าย (ดี) มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.75 มีระดับจำแนกได้ดีมาก และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.86 มีระดับความเชื่อมั่นสูง 3) แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.89 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.94 มีระดับจำแนกได้ดีมาก และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.89 มีระดับความเชื่อมั่นสูง สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี
2. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง
4. เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกตามตัวแปรใน 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน

ปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้การที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์อยู่ในระดับดี และมีค่าเฉลี่ยมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ซึ่งเป็นรูปแบบสืบสอบที่ Alberta Learning (2004) หน่วยงานด้านการศึกษาของรัฐอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา ได้พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านการตั้งคำถาม ศึกษาค้นคว้า ที่เป็นความสามารถในการตรวจสอบองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ และมุ่งเน้นที่การสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเชื่อมโยงการรู้คิดของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และประเมินกระบวนการรู้คิดของตนเองและคิดทบทวนถึงความเหมาะสมของขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมตามการเรียนรู้การสอน โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีสรณนิยม (Constructivism) ตามที่ R. E. Mayer and Alexander (2011: 363-364) ได้อธิบายว่าทฤษฎีสรณนิยมมุ่งให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหรือลงมือกระทำในชั้นเรียน รวมทั้งการให้นักเรียนมีส่วนร่วมเชิงรุกในการตั้งคำถาม และการกำหนดประเด็นหรือปัญหาด้วยตนเอง อันนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม และมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการวางแผนการทำงานร่วมกัน สามารถเจรจาต่อรองและแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ศึกษา

นอกจากนี้ทิตนา แคมมณี (2555: 93-94) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ทฤษฎีสรณนิยมถือว่ามีสมองเป็นเครื่องมือสำคัญที่สำคัญที่สุดที่สามารถใช้ในการแปลความหมายของปรากฏการณ์ เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ซึ่งการแปลความหมายดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัว เพราะการแปลความหมายของแต่ละบุคคลขึ้นกับการรับรู้ประสบการณ์ความเชื่อความต้องการความสนใจ และภูมิหลังของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน นักเรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูลไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเข้ามา ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง มีหลักการและพื้นฐานทางทฤษฎีสรณนิยม (Alberta Learning, 2004) ที่สนับสนุนการเกิดมโนทัศน์ ดังที่ศศิธร วิหะศิรินันท์. ทิตนา แคมมณี. พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544: 32-33) ได้อธิบายว่าการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสืบสอบมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้พยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา โครงสร้างทางปัญญานี้ประกอบด้วยความหมาย หรือความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น นักเรียนสร้างความหมายโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาของตนเอง ความหมายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดจากครูไปสู่ผู้เรียนได้ แต่จะถูกสร้างขึ้นในสมองของนักเรียนจากความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสของนักเรียนกับโลกภายนอก โครงสร้าง

ทางปัญญาดังกล่าวเป็นผลของความพยายามทางความคิด หากการใช้ความรู้เดิมของนักเรียนทำนายเหตุการณ์ได้ถูกต้องจะทำให้โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลคงเดิมและมั่นคงมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าการคาดคะเนไม่ถูกต้องนักเรียนจะสงสัย คับข้องใจ หรือเกิดภาวะไม่สมดุล ผู้เรียนจึงมีหน้าที่ในการหาความชัดเจนขององค์ความรู้ด้วยตนเอง

งานวิจัยในครั้งนี้ได้ปรับขั้นตอนการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีสรรมนิยม (Alberta Learning, 2004) ให้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาในวิชาสังคมศึกษา ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผนการศึกษา หลังจากนักเรียนได้ทำความเข้าใจรูปแบบและรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง นักเรียนได้รับการกระตุ้นความสนใจจากการชมสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น พาดหัวข่าว วิดีทัศน์ ภาพการ์ตูนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ในประเด็นที่ศึกษา ประกอบกับการที่ผู้สอนตั้งคำถามจากการชมสื่อดังกล่าวเพื่อจุดประเด็นในการเรียนรู้แล้วกำหนดขอบเขตของการศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและนักเรียน จากนั้นนักเรียนได้ตั้งคำถามในประเด็นที่สนใจ และวางแผนการศึกษาประเด็นดังกล่าวตามขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง เมื่อนักเรียนวางแผนในการศึกษาเสร็จ จึงเข้าสู่ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการทบทวนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ นักเรียนได้ระดมสมองเพื่อพยายามตอบคำถามที่ตนได้ตั้งไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า จากนั้นพยายามในการกำหนดคำสำคัญสำหรับใช้ในการสืบค้นเพิ่มเติมในประเด็นที่ศึกษา ซึ่งกิจกรรมในขั้นตอนที่ 1 และ 2 นี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Bruner ในส่วนของทฤษฎีเชื่อมโยง (Associative Theory) โดย Bruner J. & Goodnow J. J. & Austin G. A. (1967: 126-131) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้มโนทัศน์เป็นกระบวนการของสิ่งเร้าและการตอบสนอง การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยง โดยมีพื้นฐานความคิดที่ว่าสิ่งเร้าที่ซับซ้อนมีความสัมพันธ์กับการตอบสนอง ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการวางเงื่อนไข บางคุณลักษณะของสิ่งเร้าสอดคล้องกับการรับรู้ของนักเรียน สิ่งเร้าใดไม่สอดคล้องก็ตัดไป ซึ่งกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์จะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 1 นักเรียนได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าคือสื่อ คำถามของผู้สอน และขอบเขตของการศึกษา นำไปสู่การตอบสนองโดยการตั้งคำถาม และวางแผนเพื่อนำไปสู่การศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และในขั้นตอนที่ 2 นักเรียนพยายามเชื่อมโยงประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้จากการตั้งคำถามในขั้นตอนก่อนหน้า จากนั้นทบทวนความเข้าใจของตนเองต่อเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว ที่ได้รับจากการเรียนวิชาสังคมศึกษาของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของตนเอง

ต่อมาในขั้นตอนที่ 3 ชั้นกระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ นักเรียนต้องตั้งสมมติฐานเพื่อ กำหนดประเด็นสำคัญในการสืบสอบให้พิจารณาจากคำถามที่นักเรียนเป็นผู้กำหนดและการทบทวน ข้อมูลต่าง ๆ จากนั้นลงมือสำรวจตรวจสอบตามแผนการหาข้อมูล ซึ่งในระหว่างการศึกษา นักเรียนจะ รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งความสอดคล้องและความแตกต่าง เมื่อนักเรียนได้ทำการศึกษาข้อมูล เพียงพอที่สร้างข้อสรุปในประเด็นที่กำลังศึกษาได้แล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนที่ 4 ชั้นการสร้างข้อสรุปทาง เศรษฐศาสตร์ ในขั้นนี้ นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดระเบียบ ในการเรียบเรียงข้อสรุปจาก การศึกษา เพื่อนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานหรือดำเนินกิจกรรมเพื่อนำเสนอแก่เพื่อนในชั้น เรียน ได้แก่ แผนผังมโนทัศน์เรื่องวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการแก้ปัญหา การโต้แย้งที่เกี่ยวกับการ เปิดเสรีทางเศรษฐกิจ และการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การที่นักเรียน สามารถสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ได้นั้นสะท้อนถึงการที่ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ทาง เศรษฐศาสตร์ ตามที่ National Assessment of Educational Progress (2003) ได้ระบุ ความสามารถของนักเรียนที่มีมโนทัศน์ว่า นักเรียนสามารถจดจำบอกชื่อและแสดงตัวอย่างของมโน ทัศน์ และใช้แบบจำลองแผนผังมโนทัศน์หรือกราฟในการอธิบายมโนทัศน์ ดังตัวอย่างกิจกรรมเพื่อ สะท้อนความเข้าใจมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนในงานวิจัยครั้งนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง นโยบายการเงินการคลังของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นการพัฒนา มโนทัศน์เงินเฟ้อ เงินฝืด นโยบาย การเงิน และนโยบายการคลัง ที่ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนสร้างแผนผังมโนทัศน์เรื่องวิกฤตการณ์ ทางเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาประกอบ เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ โดยการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่กำหนดว่าตรงกับภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืด จากนั้นจึงอธิบาย สาเหตุและลักษณะสำคัญของภาวะการณดังกล่าว และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการใช้นโยบาย การเงิน และนโยบายการคลัง แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

นอกจากการเชื่อมโยงมโนทัศน์แล้ว National Assessment of Educational Progress (2003) ยังกล่าวว่าการที่นักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้หรือหลักการ เปรียบเทียบความเหมือนและ ความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์ก็สะท้อนถึงการเกิดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียน ดัง ตัวอย่างในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ โดยผู้วิจัยต้องการ พัฒนา มโนทัศน์ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ การค้าเสรี และการลงทุน จึงออกแบบกิจกรรมการ เรียนการสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาเป็นหลักการในการโต้แย้งที่เกี่ยวกับการ เปิดเสรีทางเศรษฐกิจกับการกีดกันทางเศรษฐกิจ โดยนักเรียนมีพยายามหาข้อมูลและหลักฐานที่จะ นำมาสนับสนุนข้อเสนอของฝ่ายตนเอง และมีการเชื่อมโยงว่าการค้าเสรีจะส่งผลต่อการลงทุนและ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งเป็นการบูรณาการมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน และในหน่วย การเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่ต้องการพัฒนา มโนทัศน์ความ

ร่วมมือ และการแข่งขัน ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้การที่นักเรียนจะสามารถแสดงบทบาทสมมติเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจให้สมาชิกในห้องเรียนเข้าใจได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงสาระสำคัญของมโนทัศน์ความร่วมมือ โดยบอกข้อแตกต่างของการร่วมมือโดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และบอกลักษณะเด่นของของรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในแต่ละลักษณะได้ รวมทั้งสามารถอธิบายผลของการร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจะสามารถนำมาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวผ่านการแสดงบทบาทสมมติเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ให้สมาชิกในชั้นเรียนได้เข้าใจการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในแต่ละลักษณะ

ในขั้นตอนที่ 5 ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้เศรษฐศาสตร์ นักเรียนจะนำเสนอข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา โดยคานึงสมาชิกในห้องเรียนที่กำลังรับชม ซึ่งนักเรียนจะต้องตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อสมาชิกในห้องเรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น และในขั้นตอนที่ 6 ขั้นการประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนได้ทบทวนถึงสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อหรือเนื้อหานั้น ตลอดจนทบทวนว่าสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้ว่าสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ อนึ่งแต่ละขั้นตอนจะบูรณาการการสะท้อนกระบวนการเข้ากับทุกขั้นตอน จากขั้นตอนที่ 3 ถึงขั้นตอนที่ 6 สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้มโนทัศน์ของ Bruner ในส่วนของทฤษฎีทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing Theory) โดย Bruner J. & Goodnow J. J. & Austin G. A. (1967: 126-131) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้มโนทัศน์เกิดจากนักเรียนพยายามทดสอบสมมติฐานถึงความเป็นไปได้ของสิ่งต่าง ๆ จนพบหนทางที่ถูกต้อง การเรียนรู้เกิดจากขบวนการของสิ่งของแต่ละส่วนแยกจากกัน และนำสิ่งที่สอดคล้องไปรวมกันเรียกว่าการไม่ต่อเนื่องของสิ่งที่เรียน ดังจะเห็นได้จากในขั้นตอน 3 นักเรียนได้กำหนดสมมติฐานของตนเองแล้วพยายามศึกษาเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในเบื้องต้นหรือไม่ จากนั้นในขั้นตอนที่ 4 นักเรียนนำข้อสรุปของตนมาสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกในชั้นเรียนในขั้นตอนที่ 5 ซึ่งในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะพบว่าข้อสรุปของตนอาจมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับข้อสรุปของสมาชิกคนอื่น ๆ ในห้อง จากนั้นนักเรียนประเมินสิ่งที่ได้เรียนรู้ในขั้นตอนที่ 6 เพื่อหาข้อสรุปของการศึกษาร่วมกัน

พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบิร์ตตาเลร์นิงตามทีกล่าวมาข้างต้นจะช่วยส่งเสริมหรือพัฒนามโนทัศน์ โดยไพทอร์ย ศรีสุขงาม (2545: 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบว่าช่วยเพิ่มศักยภาพด้านสติปัญญา เนื่องจากการเรียนแบบสืบสอบนักเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดการกระทำข้อมูล การแปล ความหมายและการลงข้อสรุป ฯลฯ ทำให้นักเรียน

เกิดการเรียนรู้วิธีการในการแก้ปัญหา และเรียนรู้เกี่ยวกับการถ่ายโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสามารถในด้านสติปัญญา ทำให้นักเรียนมีศักยภาพในการแก้ปัญหามากขึ้น และส่งเสริมการจดจำความรู้ ในการเรียนรู้สิ่งๆ ที่เรียนรู้อย่างมีความหมายจะถูกเก็บบันทึกไว้ในหน่วยความจำระยะยาวของสมองและสามารถเรียกกลับมาใช้ได้ อีก เมื่อมีสิ่งเร้าจากภายนอกมากระตุ้นจะทำให้เกิดการระลึกได้ความรู้ดังกล่าวจึงถูกเรียกมาใช้ได้อีกครั้ง ดังนั้นความรู้ที่เก็บไว้จะถูกนำมาใช้ได้ตลอดเวลา ความรู้จึงคงทนไม่เปลี่ยนแปลง กระบวนการจดจำความรู้ก็จัดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาด้วย เนื่องจากเป็นกระบวนการที่นำเอาความรู้มาเก็บบันทึกไว้อย่างเป็นระบบแล้วเรียกกลับมาใช้ได้ได้อีกตามความต้องการ ในกระบวนการนี้สิ่งที่สำคัญก็คือ การเลือกรับความรู้ตามที่ตนสนใจหรือเป็นความรู้ใหม่ซึ่งจะถูกนำไปบูรณาการกับความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อนแล้วทำให้เกิดเป็นความรู้ที่กว้างขวางและมีความหมาย การเรียนแบบสืบสอบก็เช่นเดียวกันนักเรียนสามารถที่จะนำความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้แก้ปัญหาได้ตลอดเวลา โดยปัญหาจะทำหน้าที่เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการระลึกได้ ดังความรู้ที่ต้องการจะใช้ออกมา ดังนั้นจึงช่วยส่งเสริมการจดจำความรู้หรือทำให้ความรู้มีความคงทน สอดคล้องกับพันธ์ ทองชุมนุม (2547); พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544); ภัพ เลหาไพบูลย์ (2542) ที่กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบอย่างสอดคล้องกันว่าการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงมีความใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นการพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญา คือ ฉลาดขึ้น เป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และจัดระเบียบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกความคิด และฝึกการกระทำทำให้ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้อยู่คงทนและถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ กล่าวคือการค้นพบด้วยตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการเรียนแบบท่องจำ และทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งทำให้การเรียนมีความหมาย นักเรียนสามารถเรียนรู้โมโนทัศน์และหลักการได้เร็วขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้งานวิจัยของอรุชา แสงทอง (2558) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิงที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ความรู้ และการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิงมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละความสามารถในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เท่ากับ 57.49 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิงมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rafiq Badjeber และ Siti Fatimah (2015) ที่แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิงดีกว่าที่ได้รับการ

เรียนแบบปกติ ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการที่รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งสามารถพัฒนานวัตกรรมของนักเรียนได้ เนื่องจากนวัตกรรมนี้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับนักเรียนที่จะนำไปใช้เพื่อต่อยอดความสามารถในการใช้ความรู้ และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ ตามที่ Chiappetta L (2010) ได้อธิบายถึงความสามารถในการใช้ความรู้ว่า นักเรียนจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจแก่นวัตกรรมก่อนจึงจะสามารถนำไปเชื่อมโยงเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับอัมพร ม้าคนอง (2543) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ได้คือ นักเรียนต้องมีความรู้และมโนทัศน์ในเรื่องที่จะนำไปเชื่อมโยงได้เป็นอย่างดี

2. เจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ทั้งนี้การที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง และมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอนที่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในระหว่างดำเนินการตามขั้นตอนนักเรียนจะมีความรู้สึกที่แตกต่างกันไปในแต่ละขั้น โดย Alberta Learning (2004) ได้กล่าวว่าความรู้สึกของนักเรียนโดยทั่วไป เมื่อมีการสะท้อนกระบวนการ (Reflecting on the Process) ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งเน้นการทบทวนตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากเนื้อหาจากขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งว่าตนมีความรู้สึกเช่นไรต่อเนื้อหาความรู้ดังกล่าว และมีความรู้สึกต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งเสนอแนวทางเพื่อการปฏิบัติตนในครั้งหน้าในแนวทางที่ดีขึ้น การสะท้อนกระบวนการนี้เองจะช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบความรู้สึก และทบทวนสิ่งที่ได้กระทำตลอดเวลา เพื่อประเมินผลรวมทั้งการเชื่อมโยงการรู้คิดเข้ากับผลการเรียนรู้ ด้านเจตคติและความรู้โดยให้ปรากฏให้เห็นเด่นชัด การที่รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเน้นการสะท้อนกระบวนการถึงความรู้สึก มุมมองต่อขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีส่วนในการส่งเสริมเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผนการศึกษา นักเรียนได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าที่ผู้สอนจัดกระทำ ได้แก่ สื่อและคำถามที่นำไปสู่การเรียนรู้ จนเกิดความสนใจเห็นได้จากการที่นักเรียนจะสะท้อนกระบวนการว่ามีรู้สึกในแง่ดีต่อรูปแบบกิจกรรม แต่ก็เกิดความกังวลไม่แน่ใจเพราะเริ่มเกิดความสงสัย หรือไม่แน่ใจต่อเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้ สอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติของ Triandis (1971) ในขั้นการสนใจ (attention) ที่กล่าวว่า เป็นความสนใจความใส่ใจในการรับฟังถ้าบุคคลไม่ให้ความสนใจที่จะฟังแล้วกระบวนการขั้นต่อไปจะไม่เกิดขึ้นและไม่มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และเป็นไปตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านเจตคติที่ Krathwohl et al. (1973) ได้เสนอไว้ ในส่วนของขั้นการรับรู้ (perceiving or receiving) ว่าเป็นขั้นที่นักเรียนได้รับรู้ค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวนักเรียน ซึ่งในการสะท้อนกระบวนการของขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสะท้อนกระบวนการได้ว่าตนเองกำลังจะศึกษาเรื่องอะไร มีความตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาหัวข้อและประเด็นดังกล่าว ถือเป็นขั้นตอนเริ่มแรกที่จะนำไปสู่การสร้างเจตคติในด้านความเข้าใจต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นการทบทวนความรู้เศรษฐศาสตร์ ในขั้นนี้ นักเรียนพยายามทำความเข้าใจ แสดงออกซึ่งความใส่ใจต่อการเรียนรู้ในเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ ด้วยการทบทวนความรู้เดิมของตนที่เคยได้ศึกษามาในระดับชั้นก่อนหน้า ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะรู้สึกสับสน สงสัย หงุดหงิดในบางครั้งหากตนไม่สามารถที่จะนำความรู้เดิมมาใช้ในการตอบคำถามเบื้องต้นได้ และในขั้นตอนที่ 3 ขั้นกระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะแสดงความตื่นตัวในความพยายามศึกษาประเด็นทางเศรษฐศาสตร์จากข้อมูล และสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เมื่อมีการสะท้อนกระบวนการ นักเรียนจะรู้สึกในเชิงบวกเนื่องจากสามารถหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตอบคำถามได้ และมีความมั่นใจในความสามารถในการทำงานให้สำเร็จ ทำให้เกิดความสนใจต่อการเรียนเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติของ Triandis (1971) ในขั้นความเข้าใจ (comprehension) ที่กล่าวว่า เป็นความเข้าใจในความหมายของสาร บุคคลจะแสดงความเข้าใจในการรับรู้สารซึ่งขึ้นอยู่กับความยากง่ายและความเหมาะสมระหว่างสารซึ่งกับความรู้ความสามารถของบุคคล และยังสอดคล้องกับลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านเจตคติที่ Krathwohl et al. (1973) ได้อธิบายไว้ในส่วนของขั้นการตอบสนอง (responding) ว่าเป็นขั้นที่นักเรียนได้รับรู้และเกิดความใส่ใจในค่านิยมนั้นแล้วมีโอกาสได้ตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ถัดมาในขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ที่ศึกษา ในขั้นนี้ นักเรียนจะต้องนำมโนทัศน์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ขั้นกระบวนการศึกษามาเรียบเรียง และนำมาสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหลากหลายและท้าทายความสามารถของผู้เรียน ดังตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ให้นักเรียนศึกษาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในโลกเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืด นำเสนอแนวทางแก้ไขด้วยนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล และสร้างแผนผังมโนทัศน์เพื่อเป็นการสรุป ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดว่าที่ในหัวข้อนโยบายการค้าเสรีและนโยบายการค้าแบบกีดกัน โดยนักเรียนจะต้องพยายามหาข้อมูลเพื่อมาสนับสนุนความคิดของตนเอง และในช่วงทำกิจกรรมเป็นการอภิปรายร่วมกันถึงข้อดีและข้อจำกัดของนโยบายการค้าทั้งสองรูปแบบ และในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องนำความรู้มาวางแผนเพื่อถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้แก่สมาชิกคนอื่น ๆ ภายในชั้นเรียน จากกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของนักเรียนส่งผลต่อความรู้สึกตื่นตัว ตื่นเต้นและจดจ่อต่อรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้มีนักเรียนบางคนมีการสะท้อนกระบวนการว่าตนมีความกดดันต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากต้องการให้ผลงานสมบูรณ์แบบ

ต่อมาในขั้นตอนที่ 5 ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้เกิดการแลกเปลี่ยนรู้ในข้อค้นพบของตนเองและของสมาชิกคนอื่นในชั้นเรียน นักเรียนจะรู้สึกตื่นเต้นและตั้งใจนำเสนอผลงานของตน แต่ก็กดดันเกี่ยวกับสมบูรณ์แบบของการแสดงหรือนำเสนอผลงาน และในขั้นตอนที่ 6 ขั้นการประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนจะรู้สึกเป็นอิสระที่การศึกษาและการนำเสนอผลงานผ่านพ้นไปด้วยดี มีความรู้สึกพึงพอใจ และเกิดความเข้าใจวิธีการของพวกเขาว่ามีจุดเด่น จุดอ่อน รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป สอดคล้องกับขั้นการยอมรับ (acceptance) ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติของ Triandis (1971) ที่กล่าวว่า เป็นผลที่เกิดจากการที่บุคคลสนใจและเข้าใจสารได้อย่างชัดเจนแล้วบุคคลจะเชื่อถือแล้วยอมรับสารชักจูงนั้น กล่าวคือ การเชื่อการปฏิบัติตนตามสารชักจูงนั้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตามสารชักจูง หากไม่ยอมรับสารชักจูง ก็จะแสดงออกในทางตรงกันข้าม จากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์

ตาเลิร์นนิ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเอง และสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างสม่ำเสมอไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติคือมีความเข้าใจที่ถูกต้อง มีความรู้สึกที่ดีต่อ การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา เห็นได้จากผลการวัดเจตคติหลังการจัดการเรียนรู้ตาม รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และค่าเฉลี่ย โดยทั่วไปอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก โดยด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษา เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษา เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 3 ลำดับแรก คือ ฉันคิดว่าเศรษฐศาสตร์ควรเป็นวิชาเฉพาะใน ระดับอุดมศึกษาเท่านั้นอยู่ในระดับสูงมาก โดยข้อคำถามนี้เป็นข้อคำถามรูปแบบแบบนิเสธ ซึ่ง นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวในลักษณะไม่เห็นด้วย เมื่อแปลงค่าคะแนนของ ข้อความเชิงนิเสธให้มีทิศทางเดียวกับข้อความเชิงนิมมาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก หมายถึง การที่นักเรียนมีความเข้าใจว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ไม่ใช่วิชาที่ควรศึกษาในเฉพาะระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง การศึกษาเศรษฐศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้ศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก และฉันทราบว่าภาษีนอกจากเป็นรายได้ของรัฐแล้ว ยังเป็นเครื่องมือ หนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ด้านความรู้สึกนักเรียนมีเจตคติต่อ การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติต่อ การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 3 ลำดับแรก คือ ฉันสนุกกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต่อเหตุการณ์ทางเศรษฐศาสตร์อยู่ในระดับสูงมาก ฉันรู้สึกทำทนายเมื่อต้องวิเคราะห์เหตุการณ์ทาง เศรษฐกิจเพื่อหาข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์อยู่ในระดับสูงมาก และฉันภูมิใจเมื่อสามารถอธิบายการ ทำงานของรัฐบาลเมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจได้อยู่ในระดับสูง สอดคล้องแนวคิด Triandis (1971) ในชั้นการจดจำ (retention) ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความคงทนหรือการเก็บจำซึ่งอาจเก็บไว้ระยะ หนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงหรืออาจยังคงอยู่รวมถึงการเพิ่มหรือลดการยอมรับ หรือไม่ยอมรับสารชกุงนั้นตามเวลา

การที่นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีความรู้สึกที่ดีต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชา สังคมศึกษานำไปสู่การแสดงออกอย่างเหมาะสม เห็นได้จากผลของการวัดเจตคติด้านพฤติกรรม หลัง การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษา เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติต่อการศึกษา

เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา 3 ลำดับแรกอยู่ในระดับสูงมาก คือ ฉันทานงานวิชาอื่นมาทำขณะเรียนเศรษฐศาสตร์ในคาบเรียนสังคมศึกษา ซึ่งข้อคำถามนี้เป็นข้อคำถามแบบนิเสธ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวในลักษณะไม่เห็นด้วย เมื่อแปลงค่าคะแนนของข้อความเชิงนิเสธให้มีทิศทางเดียวกับข้อความเชิงนิเสธ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก หมายถึงนักเรียนไม่มีพฤติกรรมในการนำงานวิชาอื่นมาทำขณะเรียนเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมและสะท้อนถึงเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ฉันทิตตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญจากสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอและเมื่อทราบสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ฉันทสามารถวางแผนการใช้จ่ายของตนเองได้ สอดคล้องแนวคิดของ Triandis (1971) ในขั้นการกระทำ (action) เมื่อบุคคลเปลี่ยนแปลงเจตคติก็จะมี การเปลี่ยนแปลงด้านการกระทำด้วยซึ่งจะผลต่อส่วนรวมและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับลำดับขั้นของการเรียนรู้ด้านเจตคติ ตามที่ Krathwohl et al. (1973) ในส่วนของขั้นการเห็นคุณค่า (valuing) ที่อธิบายว่าเมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับค่านิยมนั้นแล้ว เกิดการเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้นทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น เห็นได้จากการที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนทักษะและประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง และเกิดการเห็นคุณค่าดังสิ่งนี้นักเรียนสามารถระทอนกระบวนการเรียนรู้ว่ารูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีส่วนช่วยต่อการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ของผู้เรียน นำไปสู่การจัดระบบคุณค่า (organizing) ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามาอยู่ในระบบค่านิยมของตน และสอดคล้องกับการสร้างลักษณะนิสัย (characterization) ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งเป็นนิสัย เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของเจตคติด้านความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรมที่มีต่อการศึกษเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

เมื่อพิจารณารายละเอียดของขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งนักเรียนจะได้รับการพัฒนาเจตคติในขั้นการสนใจ จากการศึกษาที่ได้รับ การกระตุ้นความสงสัยของนักเรียนด้วยปัญหาหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามที่ใช้ในการสำรวจเพื่อหาคำตอบ นักเรียนจะได้พัฒนาเจตคติในขั้นความเข้าใจ จากการศึกษาที่ทบทวนความเข้าใจในตนเอง และการหาข้อมูลอื่นเพื่อมาสนับสนุนความเข้าใจดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาเจตคติในขั้นการยอมรับและการจดจำตามลำดับ อันเป็นผลจากการที่นักเรียนได้เข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน ดังนั้นเมื่อนักเรียนพบกับสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่ตนเข้าใจก็จะแสดงออกมาผ่านการกระทำ นอกจากนี้ในการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่มาส่งเสริม ตามที่ Kelman (1958) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล ได้แก่ 1) การยินยอม (compliance) เมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขาและเพื่อมุ่งหวังจะให้

เกิดความพึงพอใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น และ 2) ความต้องการ (internalization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าอันสืบเนื่องมาจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในของบุคคลนั้น เห็นได้จากการสะท้อนกระบวนการในทุก ๆ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้ ทั้งต่อเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จึงเกิดเจตคติที่ดีต่อการศึกษา เศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเมื่อผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นแล้วจึงนำไปสู่การยินยอม และความต้องการที่จะแสดงเจตคติด้านความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมในทางที่ดี ดังเห็นจากผลการวิจัยในครั้งนี้

ทั้งนี้ ไพฑูรย์ ศรีสุขงาม (2545: 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบว่าสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน การเรียนรู้แบบสืบสอบนักเรียนจะมุ่งอยู่ที่ความสำเร็จของการแก้ปัญหาจนกระทั่งได้รับความรู้ใหม่ด้วยตนเอง นักเรียนมีความคิดเป็นอิสระในการควบคุม นำทางตนเองไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหา ไม่ต้องคำนึงเรื่องรางวัลและการลงโทษ สามารถพัฒนาความมีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ท้อถอยเมื่อเผชิญกับอุปสรรคหรือประสบความล้มเหลวในการแก้ปัญหา ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐชฎิล มาอินแก้ว (2560) ศึกษาผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2551: 203) ได้นิยามว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นการดำเนินการโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ สืบค้นหาข้อมูล และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ บันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วแปลความ ตีความข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ สอดคล้องกับคำอธิบายของปิยนาด บุนนาค (2553: 15) ที่กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ กระบวนการในการศึกษาสืบสวนค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ผลการศึกษาของณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน (2560) ที่ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศรัที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนแต่ศรันั้นอาศัยแนวคิดทฤษฎีในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีหลักการสำคัญที่สัมพันธ์กับ

รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ดังเห็นได้จากการขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน แดคิ์ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนวิเคราะห์หลักฐานหลัก ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และขั้นตอนที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า เจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนแดคิ์มีขั้นตอนและรูปแบบกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย มีการวิพากษ์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างข้อสรุปในการศึกษา ซึ่งรูปแบบกิจกรรมดังกล่าวมีวิธีการที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง จึงอนุมานได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาเศรษฐศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูนำรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งไปใช้ โดยส่งเสริมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับสาระสำคัญ หลักการ และขั้นตอนการเรียนการสอนของกระบวนการเรียนการสอนนี้ ทั้งนี้ผู้บริหารสามารถสนับสนุนการนำกระบวนการนี้ไปใช้ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนาเพื่อให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนนี้ได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน ตลอดจนมีการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.2 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดเตรียมแหล่งสืบค้นข้อมูลที่หลายหลายและทันสมัยเพื่อที่จะนำมาใช้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลได้อย่างหลายหลาย เพียงพอ และทันสมัยต่อการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษานิเทศก์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2.1 ศึกษานิเทศก์ควรนำรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งไปใช้ในการฝึกอบรมครู และสนับสนุนให้ครูสังคมนาำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่นักเรียนต่อไป

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีการนำรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสาระต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ครูสังคมนาำแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. มีนวัตกรรมที่วัดจากแบบวัดมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นักเรียนจะต้องตอบคำถามและให้เหตุผลสนับสนุนประกอบ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องฝึกให้นักเรียนอธิบายเหตุผลประกอบการอธิบายมโนทัศน์ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งตรวจสอบการให้เหตุผลดังกล่าวเพื่อป้องกันมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

2. การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีข้อจำกัดในด้านเวลาในการทำกิจกรรม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาที่มากพอสมควร เนื่องจากจุดเน้นสำคัญของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง คือการที่นักเรียนได้ทำการค้นคว้า ดังนั้นผู้สอนต้องวางแผนและออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนข้อมูลต่าง ๆ เพื่อที่นักเรียนจะได้ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

3. นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งก่อนเพื่อที่จะได้สามารถปฏิบัติและดำเนินการตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง และราบรื่น โดยผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนของรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง หรือ

อาจจัดทำสื่อเพื่ออธิบายรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งให้นักเรียนเกิดความเข้าใจก่อนการดำเนินการตามรูปแบบ

4. เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ผู้สอนจำเป็นจะต้องมีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกประสบการณ์ของนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียน ได้แก่ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสรุป และทักษะการสังเคราะห์ ทั้งนี้หากผู้สอนไม่สามารถสอนทักษะต่าง ๆ ข้างต้นล่วงหน้าได้ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งได้ ผู้สอนควรอธิบายและให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการดำเนินการครั้งแรกตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนสูงสุด

5. เพื่อให้การสะท้อนกระบวนการในแต่ละขั้นตอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนอาจออกแบบใบกิจกรรมเพื่อใช้ในการบันทึกข้อสรุปจากการสะท้อนความคิด หรือมีการกำหนดประเด็นในการสะท้อนความคิดเพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบ และแลกเปลี่ยนอภิปรายของนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการศึกษาในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การตั้งคำถาม การทบทวน การตั้งสมมติฐาน การสืบค้น การสรุป การวิเคราะห์ การตัดสินใจ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งเป็นขั้นตอนการสอนที่สามารถนำไปสืบสอบข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบดังกล่าวสามารถที่จะนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน อาทิ การคิดเชื่อมโยง การคิดเชิงระบบ การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

2. รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระทำเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ เช่น หน้าที่พลเมือง พระพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัญติมา พรหมอักษร. (2545). ผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างแบบการคิดของนักเรียนกับแบบการสอนมโนทัศน์ของบรูเนอร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- กาญจนา ไผ่สะอาด. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเชิงมโนทัศน์ เรื่องเงินทองของมีค่าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การคิดเชิงเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงมโนทัศน์ (พิมพ์ครั้งที่ 7 ed.). กรุงเทพฯ: บริษัทชัดเชสมิเดีย.
- จรินทร์ เทศวานิช. (2522). หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2553). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2545). 45 กลยุทธ์ เพื่อความสำเร็จในการเรียน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ทอง.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2559). หลักเศรษฐศาสตร์สำหรับครูมัธยมศึกษา. เชียงใหม่: โชตนาพริ้นท์.
- ณรงค์ โคตรศรี. (2556). ผลการใช้ชุดการสอนร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI). (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). การวัดทัศนคติเพื่อทำนายพฤติกรรมการเรียน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 15 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีฆกุล คำงาม. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2549). การวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- นพมาศ ธีรเวคิน. (2542). จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นาดยา ปิลันธานนท์. (2542). การเรียนรู้ความคิดรวบยอด. กรุงเทพฯ: แม็ค.

- นาคยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- นุชลี อุปถัย. (2558). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทักษะคิด การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ป่วย อังภากรณ์. (2545). ทักษะว่าด้วยเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พจีลักษณ์ ขวัญใจ. (2555). ผลของการเรียนรู้โดยใช้การสืบสอบเป็นฐานตามแนวคิดของอัลเบิร์ตดาเลิร์นนิ่งที่มีต่อความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- พฤทธิสรรค์ สุทธิไชยเมธี. (2556). เศรษฐศาสตร์ทั่วไป *principle Economics*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชรินทร์ เรือนสูง. (2558). การคิดเชิงมนทัศน์ เรื่องเศรษฐศาสตร์นำรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนแบบอุปนัยและนิรนัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- พันธ์ ทองชุมนุม. (2547). การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2544). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีการและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ไพฑูริย์ ศรีสุขงาม. (2545). ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนแบบสืบเสาะ ในเอกสารประกอบการสอนวิทยาศาสตร์. มหาสารคาม: ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภพ เล่าห์ไพบูลย์. (2542). การสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภักดี รัตนมุขย์. (2561). *Thailand 4.0* ตอบโจทย์ประเทศไทย? กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤดีรัตน์ แป้งหอม สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์ และสฎายุ ธีระวณิชตระกูล. (2557). การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลาวัญญ์ วิทยาอุทตติกุล. (2533). การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2540). การสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะกระบวนการ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2544). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2558). บันทึกช่วยจำ หลักคิดและทัศนคติ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541). เศรษฐศาสตร์ที่ทุกคนควรรู้. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วีระพล บดีรัฐ. (2548). เงินทองของมีค่า (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ศศิธร วิหะศิรินันท์. ทิศนา แชมมณี. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). ทฤษฎีและแนวคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับการคิดจากประเทศซีกโลกตะวันตกในทิศนาแชมมณีและคณะวิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ศศิธร วิหะศิรินันท์ ทิศนา แชมมณี และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). ทฤษฎีและแนวคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับการคิดจากประเทศซีกโลกตะวันตกในทิศนาแชมมณีและคณะวิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ศักดิ์ สุทธเสถณี. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: ดี.ดี. บุ๊คส์โตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนทร สิ้นพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: ไทยลั้วนเกล้า.
- สุชา จันทน์เอม. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทีย บัญสมบัติ. (2554). การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- สุนทีย บัญสมบัติ. (2555). สาระและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 3 เศรษฐศาสตร์: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดเชิงมนโชน์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ดวงกลมสมัยจำกัด.
- อัมพร ม้าคนอง. (2543). การสอนตามแนวคิดทฤษฎี Constructivist ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์. วารสารครุศาสตร์, 29(กรกฎาคม-ตุลาคม), 74-80.
- อารมณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุรสา แสงทอง. (2558). ผลของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่งที่มีต่อความสามารถในการใช้ความรู้และความใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ภาษาอังกฤษ

- Alberta Learning. (2004). *Focus on inquiry : a teacher's guide to implementing inquiry-based learning*. Edmonton: Alberta Learning and Teaching Resources Branch.
- Allport, G. W. (1985). *Handbook of social psychology*. Mass: Addison – Wesley.
- Anastasi, A. (1982). *Psychological Testing*. London: Macmillan.
- Anna Eckerdal. (2009). *Novice Programming Students' Learning of Concepts and Practise*. (The Faculty of Science and Technolog), Uppsala University of Sweden,
- Bruner, J. (1963). *The process of Education*. New York: Alfred A. Knopf, Inc. and Random House.
- Bruner J. & Goodnow J. J. & Austin G. A. (1967). *A study of thinking*. New York: Science Editions.
- Bruner, J. S., Goodnow, J.J. & Austin, G.A. . (1956). *A Study of Thinking*. London: Chapman & Hall, Limited.
- Chiappetta L, K. R. (2010). *Science instruction in the middle and secondary schools: developing fundamental knowledge and skills*: Pearson Education Inc.
- College board. (2008). AP biology practice exam. Retrieved from <https://www.djuhsd.org/view/14885.pdf>
- David, R., & Cheruiyot, R. O. (2016). An Assessment of the Attitudes of Students towards History and Government in Selected Secondary Schools in Bomet County in Kenya. *Journal of Education and Practice*, 7(19), 90-94.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior : an Introduction to Theory and Research*. Mass: Addison - Wesley.
- Grigg, L. (2014). Teaching for conceptual understanding. Retrieved from <http://www.uleth.ca/teachingcentre/blog/teaching-conceptual-understanding>
- Gunstone, R. F., & White, R. T. (1986). Assessing understanding by means of venn diagrams. *Science Education*, 70(2), 151-158.
- Jahnke J. C. & Nowaczyk R. H. (1998). *Cognition*. New Jersey: Prentice Hall.
- Jarolimek, J. (1967). *Social Studies in Elementary Education*. New York: Macmillan.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Model of Teaching*. London: Allyn & Bacon.
- Katz, D. (1960). The Functional Approach to The Study of Attitudes. *Public opinion*

- quarterly*, 24(2), 163-204.
- Konicek-Moran, R., & Keeley, P. (2015). *Teaching for conceptual understanding in science*. Virginia: NSTA press.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1973). *Taxonomy of Educational Objectives, the Classification of Educational Goals*. New York: David McKay Co., Inc.
- Mayer, R. E., & Alexander, P. A. (2011). *Handbook of research on learning and instruction*. New York: Routledge.
- Mayer, R. E., and Alexander, P. A. . (2011). *Handbook of research on learning and instruction*. New York: Routledge.
- Nate Kornell, & Robert A. Bjork. (2008). *Learning Concepts and Categories Is “Spacing the Enemy of Induction?”*. Los Angeles: University of California.
- National Research Council. (2001). *Adding it up: Helping children learn mathematics (J. Kilpatrick, J. Swafford, & B. Findell Eds.)*. Washington, DC: National Academy Press.
- Nehm, R. H., & Reilly, L. (2007). Biology majors’ knowledge and misconceptions of natural selection. *BioScience*, 57(3), 263-272.
- Oxford Dictionaries. (2016). Explain. Retrieved from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/explain>
- Pappas, M. L., and Tepe, A. E. (2002). *Pathways to knowledge and inquiry learning*. Colorado: A Division of Greenwood Publishing Group.
- Paul A. Samuelson & William D. Nordhaus. (2005). *Economics* (18 ed.). New york: McGraw Hill Books co.
- Piaget, J. (1960). *The Moral Judgment of the Child* (3 ed. ed.). London: Routledge & Kegan Paul.
- Robert H Frank. (2018). *The Economic Naturalist: Why Economics Explains Almost Everything*. London: Virgin book Ltd.
- Rupley, W. H., Nichols, W. D., Mraz, M., & Blair, T. R. (2012). Building conceptual understanding through vocabulary instruction. *ProQuest Education Journals*, 51(4), 299-320.
- Sax, G. (1997). *Principles of Educational and Psychological Measurement and*

Evaluation. Belmont, CA: Wadsworth.

Schönborn, K. J., & Anderson, T. R. (2008). Bridging the educational research-teaching practice gap conceptual understanding, part 2: Assessing and developing student knowledge. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 36(5), 372-379.

Secord, P. F., & Backman, C. W. (1964). *Social psychology*. New York: McGraw-Hall.

Soomro, A. Q. e. a. (2010). Teaching physics through learning cycle model: An experimental study. *Journal of Educational Research* 13, 2.

The National Council for the Social Studies. (2013). *The College, Career, and Civic Life (C3) Framework for Social Studies State Standards: Guidance for Enhancing the Rigor of K-12 Civics, Economics, Geography, and History*. Silver Spring, MD: The National Council for the Social Studies.

Triandis, H. C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York: John Wiley & Sons.

Turner, D. R. (1973). *Miller analogies test 1400 analogy questions*. New York: Arco Publishing.

Uncategorized References

Muhammad Rizal Usman. (2016). *PENINGKATAN KEMAMPUAN KOMUNIKASI MATEMATIS SISWA SMP MELALUI PEMBELAJARAN INKUIRI MODEL ALBERTA*. Universitas Muhammadiyah Makassar,

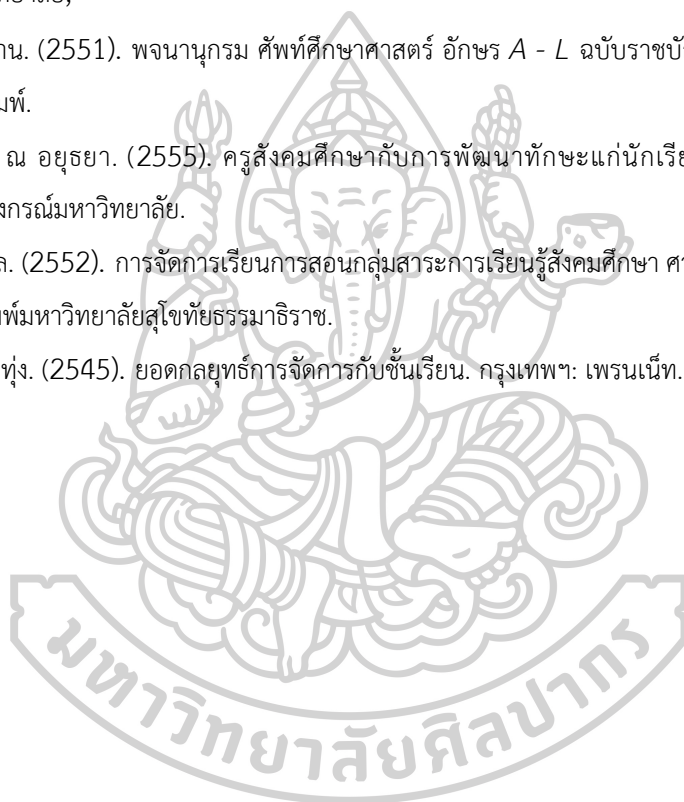
Rafiq Badjeber, & Siti Fatimah. (2015). *PENINGKATAN KEMAMPUAN KONEKSI MATEMATIS SISWA SMP MELALUI PEMBELAJARAN INKUIRI MODEL ALBERTA*. Departemen Pendidikan Matematika, Sekolah Pascasarjana Universitas,

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน. (2560). ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแตคิรีที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึทงทางประวัติศาสตร์ และเจตคติต่อการศีกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,

ณัฐชฎิล มาอินแก้ว. (2560). ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการศีกษาอิงสถานที่ที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศีกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ชนพล กลิ่นเมือง. (2550). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5E ในหน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถในการทำโครงการและเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน

- มัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
ปกิต วิเศษปัดสา. (2560). ผลของการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่มีต่อมโนทัศน์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
และวัฒนธรรมและเจตคติต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ปฎิมาภรณ์ ธรรมเดชะ. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสานเสวนาและ
การสืบสอบเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองและความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทาง
สังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). พจนานุกรม ศัพท์ศึกษาศาสตร์ อักษร A - L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อรุณ
การพิมพ์.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. นนทบุรี:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545). ยอดกลยุทธ์การจัดการกับชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: เพรอนเน็ท.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์
ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนำชู
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตनुชา ปนคำ
ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
(ระดับประถมศึกษา)
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
วุฒิการศึกษา
ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิตา โฆษิตชัยวัฒน์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการสอนภาษานานาชาติ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วุฒิการศึกษา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ)
มหาวิทยาลัยศิลปากร
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. อาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วุฒิการศึกษา

ปรัชญาดุขฎิบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อักษรศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร

5. อาจารย์มาลี ไตสกุล

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร

6. ครูเสาวลักษณ์ รอดผล

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนสะอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) วิทยาลัยครูเพชรบุรี

7. ครูณงลักษณ์ ทองอยู่

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (ค.ศ. 3)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี

วุฒิการศึกษา

การศึกษามหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
การศึกษามหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนำชู
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วุฒิการศึกษา
 การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการสอนภาษานานาชาติ
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วุฒิการศึกษา
 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ)
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์มาลี โตสกุล
 ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร
 วุฒิการศึกษา
 ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. อาจารย์ดาวุด ยูนูซ

ตำแหน่ง ผู้บริหารที่มโนโยบายการคลังและสังคม
 มุลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

วุฒิการศึกษา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

5. อาจารย์เริงนภา อยู่เกรียงไกร

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วุฒิการศึกษา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 อักษรศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร

6. ครูเสาวลักษณ์ รอดผล

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 โรงเรียนสะอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 ครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) วิทยาลัยครูเพชรบุรี

7. ครูนงลักษณ์ ทองอยู่

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (ค.ศ. 3)
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี

วุฒิการศึกษา

การศึกษามหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 การศึกษามหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนำชู
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วุฒิการศึกษา
 การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วุฒิการศึกษา
 การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาการสอนสังคมศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา
 Diplôme de Doctorat d' Histoire Militaire et Etudes de Défense
 Nationale, Université de Montpellier III, France
 Diplôme d'études Approfondies d'Histoire Militaire et Etudes de
 Défense Nationale, Université de Montpellier III, France
 Maîtrise d'Histoire, Université de Montpellier III, France
 ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มัธยมศึกษา (สังคมศึกษา-ฝรั่งเศส) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนีตา โฆษิตชัยวัฒน์

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการสอนภาษานานาชาติ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วุฒิการศึกษา

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ)
มหาวิทยาลัยศิลปากร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. อาจารย์มาลี ไตสกุล

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร

6. ครูเสาวลักษณ์ รอดผล

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ค.ศ. 4)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนสะอาดเผดิมวิทยา จังหวัดชุมพร

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) วิทยาลัยครูเพชรบุรี

7. ครูนงลักษณ์ ทองอยู่

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (ค.ศ. 3)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี

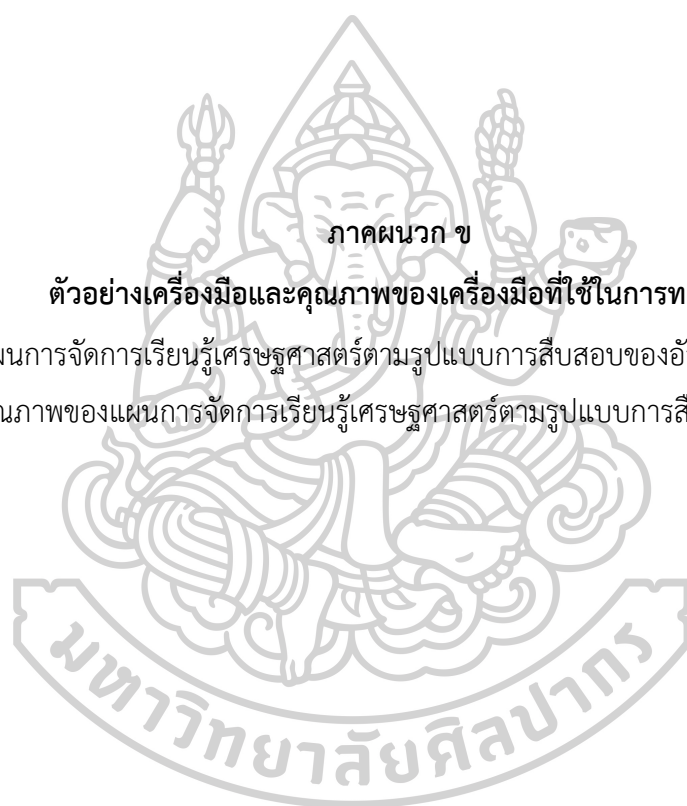
วุฒิการศึกษา

การศึกษามหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
การศึกษามหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างเครื่องมือและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบิร์ตตาเลิร์นนิง
2. คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบิร์ตตาเลิร์นนิง

ตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม   วิชา ส 32102 สังคมศึกษา 4
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5   ภาคเรียนที่ 2   ปีการศึกษา 2561   จำนวน 4 คาบ
 ผู้เขียนแผน อาจารย์ยุทธรพันธ์ พงษ์ไพโร

เรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

ม.4-6/1 อธิบายบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อสรุปทั่วไป

เมื่อเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงจนก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน รัฐบาลจะใช้นโยบายการเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือในการควบคุมปริมาณเงินและสินเชื่อให้อยู่ในระดับสมดุล และใช้นโยบายการคลังในการควบคุมรายรับ รายจ่าย และการกอบกู้หนี้สาธารณะของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศอยู่ในภาวะที่เหมาะสมกับการพัฒนา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล (K)
  - 1.1 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของนโยบายการเงิน และนโยบายการคลังได้อย่างถูกต้อง
  - 1.2 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภาวะทางเศรษฐกิจได้ครอบคลุมสาระสำคัญและมีเหตุผล
  - 1.3 นักเรียนสามารถระบุผลกระทบของภาวะทางเศรษฐกิจได้อย่างมีเหตุผล
  - 1.4 นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกใช้นโยบายการเงิน และนโยบายการคลังในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล
2. นักเรียนตั้งคำถาม วางแผนการศึกษา และนำเสนอ เรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างเป็นระบบ (P)
  - 2.1 นักเรียนสามารถตั้งคำถามนำไปสู่การศึกษาเรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล ได้สัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา

2.2 นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาเรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างเป็นระบบ

2.3 นักเรียนสามารถสืบค้นและเลือกใช้ข้อมูลเรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างเป็นถูกต้องเหมาะสม

2.4 นักเรียนสามารถนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้น่าสนใจและครอบคลุมสาระสำคัญ

3. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษานโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลที่มีต่อภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ (A)

3.1 นักเรียนอธิบายความสำคัญของนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างมีเหตุผล

3.2 นักเรียนสะท้อนแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษานโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

สาระการเรียนรู้

1. บทบาทของนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลในด้าน

1.1 การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

1.2 การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

1.3 การรักษาดุลการค้าระหว่างประเทศ

1.4 การแทรกแซงราคาและการควบคุม ราคา

2. รายรับและรายจ่ายของรัฐที่มีผลต่องบประมาณ หนี้สาธารณะ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.1 นโยบายการเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ และการใช้จ่ายของรัฐ

2.2 แนวทางการแก้ปัญหาการว่างงาน

3. ความหมาย สาเหตุ และผลกระทบที่เกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น เงินเฟ้อ เงินฝืด

4. ตัวชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น GDP GNP และรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล

5. แนวทางการแก้ปัญหาของนโยบายการเงินการคลัง

*หมายเหตุ สาระการเรียนรู้โดยละเอียดปรากฏอยู่ในหนังสือแบบเรียนเศรษฐศาสตร์

ภาระงาน/ชิ้นงาน

ชิ้นงาน : ผังกราฟิกวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ภาระงาน : การนำเสนอวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขทางเศรษฐศาสตร์

เกณฑ์การประเมินผังกราฟิกวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

รายการที่ ประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก คะแนน	รวม
	4	3	2	1		
1. การสรุป เหตุการณ์ภาวะ ทางเศรษฐกิจ	เนื้อหาเรื่อง ภาวะทาง เศรษฐกิจฯ มี ความถูกต้อง ครบถ้วน และ เรียง ตามลำดับ เวลา	เนื้อหาเรื่อง ภาวะทาง เศรษฐกิจมี ความถูกต้อง ครบถ้วน แต่ ไม่เรียง ตามลำดับ เวลา	เนื้อหาเรื่อง ภาวะทาง เศรษฐกิจมี ความถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน	ไม่มีการ นำเสนอ เนื้อหาเรื่อง ภาวะทาง เศรษฐกิจ	0.75	3
2. การวิเคราะห์ สาเหตุ ปัจจัย ผลกระทบ และ แนวทางแก้ไข	ระบุ อธิบาย และเชื่อมโยง ได้อย่างมี เหตุผล ครบ ทุกประเด็น	ระบุ อธิบาย และเชื่อมโยง ได้อย่างมี เหตุผล แต่ไม่ครบทุก ประเด็น	ระบุ อธิบาย ได้ทุกประเด็น แต่ขาดการ เชื่อมโยงอย่าง มีเหตุผล	ระบุประเด็น ได้ แต่ขาดการ อธิบาย และ การเชื่อมโยง อย่างมีเหตุผล	1.25	5
3. การนำเสนอ สื่อในรูปแบบผัง กราฟิก	ระบุนวัตกรรม หลัก รอง และย่อย ถูกต้อง ครบถ้วน และเลือกใช้ รูปแบบผัง กราฟิกได้ เหมาะสม	ระบุนวัตกรรม หลัก รอง และย่อย ถูกต้อง ครบถ้วน แต่เลือกใช้ รูปแบบผัง กราฟิกไม่ เหมาะสม	ระบุนวัตกรรม หลัก รอง และย่อยไม่ ครบถ้วน แต่เลือกใช้ รูปแบบผัง กราฟิกได้ เหมาะสม	ระบุนวัตกรรม หลัก รอง และย่อยไม่ ครบถ้วน และเลือกใช้ รูปแบบผัง กราฟิกไม่ เหมาะสม	0.5	2
รวม						10

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพด้านความรู้

ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ
9-10	ดีมาก
7-8	ดี
5-6	พอใช้
ต่ำกว่า 5	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน : ระดับพอใช้ขึ้นไป

การวัดและประเมิน

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือประเมินผล	เกณฑ์ประเมิน
<p>1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล (K)</p> <p>1.1 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของนโยบายการเงิน และนโยบายการคลังได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>การประเมิน</p> <p>การตอบคำถาม</p>	<p>แบบประเมิน</p> <p>การตอบคำถาม</p>	<p><u>ดี</u> : ตอบคำถามได้ถูกต้อง มีการยกตัวอย่างประกอบชัดเจน</p> <p><u>พอใช้</u> : ตอบคำถามได้ถูกต้อง แต่ยกตัวอย่างประกอบไม่ชัดเจน</p> <p><u>ปรับปรุง</u> : ตอบคำถามถูกต้อง เป็นบางส่วน และไม่มีการยกตัวอย่างประกอบ</p>
<p>1.2 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภาวะทางเศรษฐกิจได้ครอบคลุมสาระสำคัญและมีเหตุผล</p>	<p>การประเมินผลงาน “ผังกราฟิก</p> <p>วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”</p>	<p>แบบประเมินผลงาน “ผังกราฟิก</p> <p>วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”</p>	<p>*ตามเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือประเมินผล	เกณฑ์ประเมิน
1.3 นักเรียนสามารถระบุผลกระทบของภาวะทางเศรษฐกิจได้อย่างมีเหตุผล	การประเมินผลงาน “ผังกราฟิก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”	แบบประเมินผลงาน “ผังกราฟิก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”	*ตามเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน
1.4 นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกใช้นโยบายการเงิน และนโยบายการคลังในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล	การประเมินผลงาน “ผังกราฟิก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”	แบบประเมินผลงาน “ผังกราฟิก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”	*ตามเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน
<p>2. นักเรียนตั้งคำถามวางแผนการศึกษา และนำเสนอ เรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างเป็นระบบ (P)</p> <p>2.1 นักเรียนสามารถตั้งคำถามนำไปสู่การศึกษาเรื่องนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาล ได้สัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษา</p>	การประเมินใบกิจกรรมที่ 1	แบบประเมินใบกิจกรรมที่ 1	<p><u>ดี</u> : คำถามทุกข้อนำไปสู่การศึกษาและสัมพันธ์กับประเด็นในการศึกษา</p> <p><u>พอใช้</u> : คำถามทุกข้อนำไปสู่การศึกษา แต่ไม่สัมพันธ์กับประเด็นในการศึกษา</p> <p><u>ปรับปรุง</u> : คำถามไม่นำไปสู่การศึกษา</p>
2.2 นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาเรื่อง นโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างเป็นระบบ	การประเมินใบกิจกรรมที่ 2	แบบประเมินใบกิจกรรมที่ 2	<p><u>ดี</u> : แผนที่วางนำไปสู่การศึกษาอย่างเป็นระบบ และกำหนดหน้าที่สมาชิกชัดเจน</p> <p><u>พอใช้</u> : แผนที่วางนำไปสู่การศึกษาอย่างเป็นระบบ และ</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือประเมินผล	เกณฑ์ประเมิน
			กำหนดหน้าที่สมาชิกชัดเจน <u>ปรับปรุง</u> : แผนที่ยังนำไปสู่การศึกษา แต่ไม่เป็นระบบ
2.3 นักเรียนสามารถสืบค้นและเลือกใช้ข้อมูลเรื่องนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างเป็นถูกต้องเหมาะสม	การประเมินใบกิจกรรมที่ 3	แบบประเมินใบกิจกรรมที่ 3	<p><u>ดี</u> : สืบค้นจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน และสัมพันธ์กับการศึกษา</p> <p><u>พอใช้</u> : สืบค้นจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน แต่ไม่สัมพันธ์กับการศึกษา</p> <p><u>ปรับปรุง</u> : ข้อมูลไม่ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่</p>
2.4 นักเรียนสามารถนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้น่าสนใจและครอบคลุมสาระสำคัญ	การประเมินการนำเสนอผลงาน “ผังกราฟิก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”	แบบประเมินผลการนำเสนองาน “ผังกราฟิก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ”	<p><u>ดี</u> : มีความพร้อมในการนำเสนอผลงาน มีการจัดลำดับการนำเสนอชัดเจน มุ่งนำเสนอเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์</p> <p><u>พอใช้</u> : มีความพร้อมในการนำเสนอผลงาน แต่ลำดับการนำเสนองานมีการติดขัด บางครั้ง การนำเสนออย่างมุ่งเน้นเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์</p> <p><u>ปรับปรุง</u> : มีความพร้อม แต่ไม่เป็นลำดับขั้น</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือประเมินผล	เกณฑ์ประเมิน
<p>3. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษานโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลที่มีต่อภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ (A)</p> <p>3.1 นักเรียนอภิปรายความสำคัญของนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลได้อย่างมีเหตุผล</p>	<p>การประเมินการมีส่วนร่วมในการอภิปราย</p>	<p>แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการอภิปราย</p>	<p><u>ดี</u>: มีส่วนร่วมในการอภิปรายสม่ำเสมอ แสดงความกระตือรือร้นในการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ</p> <p><u>พอใช้</u>: มีส่วนร่วมในการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เป็นบางครั้ง</p> <p><u>ปรับปรุง</u>: ไม่มีความกระตือรือร้นต่อการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ</p>
<p>3.2 นักเรียนสะท้อนแนวทางการนำแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษานโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>การประเมินการมีส่วนร่วมในการอภิปราย</p>	<p>แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการอภิปราย</p>	<p><u>ดี</u>: มีส่วนร่วมในการอภิปรายสม่ำเสมอ แสดงความกระตือรือร้นในการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ</p> <p><u>พอใช้</u>: มีส่วนร่วมในการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เป็นบางครั้ง</p> <p><u>ปรับปรุง</u>: ไม่มีความกระตือรือร้นต่อการอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ</p>

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการศึกษา

1.1 นักเรียนรับชมวิดีโอทัศน์ “Teaser : ต้มยำกุ้งวิทยา : วิชานี้อ่าเลี่ยน!” แล้วตอบคำถามทางเศรษฐกิจดังนี้

Teaser : ต้มยำกุ้งวิทยา : วิชานี้อ่าเลี่ยน! - YouTube

<https://www.youtube.com/watch?v=FoUZtZC2nXs> ▼

6 มี.ค. 2560 - อัปโหลดโดย Museum Siam

มิวเซียมสยาม เชิญชม นิทรรศการหมุนเวียน ชุด “ต้มยำกุ้งวิทยา : วิชานี้อ่าเลี่ยน!”

หลักสูตรครบรสในวาระ 20 ปี วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ...

1) จากวิดีโอทัศน์ต้องการนำเสนอเหตุการณ์ใด และมีสาระสำคัญอย่างไร (วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีจุดเริ่มต้นในประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2539-2540)

2) จากวิดีโอทัศน์ได้บอกสภาพการณ์ของวิกฤตต้มยำกุ้งอย่างไร (ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งประเทศไทยมีความร่ำรวย มีการเจริญเติบโตเศรษฐกิจดี ราคาหุ้นขึ้น แต่หลังเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจไทยเกิดผลกระทบทำให้คนมีหนี้สิน และตกงานจำนวนมาก)

3) สภาพการณ์ดังกล่าวเป็นภาวะเศรษฐกิจแบบใด (ภาวะเงินเฟ้อ)

4) สามารถแก้ไขปัญหาภาวะเงินเฟ้อได้อย่างไร (แก้ไขโดยนโยบายการเงินแบบหดตัว และนโยบายการคลังแบบหดตัว)

5) นอกจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งแล้ว ยังมีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจใดอีกบ้างที่เคยเกิดขึ้น (วิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ วิกฤตการณ์เวเนซุเอลา วิกฤตการณ์ซิมบับเว วิกฤตการณ์เวเนซุเอล่า วิกฤตการณ์เงินฝืดญี่ปุ่น วิกฤตหนี้สาธารณะกรีซ ฯ)

1.2 จากการคำตอบหลังการชมวิดีโอทัศน์ “Teaser : ต้มยำกุ้งวิทยา : วิชานี้อ่าเลี่ยน!” ครูเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนโดยกล่าวว่า “วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมีสาเหตุปัจจัยและสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งสามารถแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ดังกล่าวโดยการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม เพื่อยับยั้งการเกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง ซึ่งเราจะได้ศึกษาผ่านการทำกิจกรรมตามรูปแบบสืบสอบของอัลเบอร์ตาเลิร์นนิ่ง”

1.3 ครูนำภาพ และพาดหัวข่าวเกี่ยวกับภาวะทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในโลกในช่วงปัจจุบัน ประกอบด้วยข่าวภาวะเงินเฟ้อของประเทศเวเนซุเอลา ภาวะเงินฝืดของประเทศญี่ปุ่น มาให้

นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าภาพและพาดหัวข่าวต้องการนำเสนอภาวะทางเศรษฐกิจอะไร และเกิดขึ้นที่ประเทศใด (ภาวะเงินเฟ้อของประเทศเวเนซุเอลา ภาวะเงินฝืดของประเทศญี่ปุ่น)

1.4 ให้นักเรียนจับกลุ่มจำนวน 6 กลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แล้วส่งตัวแทนออกมาจับฉลากพาดหัวข่าวข้างต้น เพื่อทำกิจกรรมศึกษาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจแล้วนำเสนอในรูปแบบผังกราฟิก

1.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามในประเด็นที่สนใจเกี่ยวกับพาดหัวข่าวดังกล่าว ทั้งนี้ผู้สอนแนะนำให้นักเรียนพิจารณาถึงประเด็นสำคัญต่อไปนี้

- 1) สภาพการณ์ของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
- 2) สาเหตุของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
- 3) ผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
- 4) แนวทางแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

จากนั้นนักเรียนในกลุ่มร่วมกันสรุปประเด็นคำถามแล้วเขียนลงในใบกิจกรรมที่ 1: สิ่งที่ฉันสงสัย ในช่องตารางประเด็นคำถามที่สนใจ อย่างน้อยคนละ 1 คำถาม ที่ไม่ซ้ำหรือเป็นประเด็นเดียวกันกับของสมาชิกในกลุ่มของตนเอง (Obj. 2.1)

1.6 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนแนวทางการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศเวเนซุเอลาและ ประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นที่ได้ตั้งคำถามไว้ขั้นตอนก่อนหน้า โดยครูตั้งคำถามเพื่อ ดำเนินกิจกรรมดังนี้

1) นักเรียนมีแนวทางการหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ได้อย่างไร (ศึกษา ข้อมูลเพิ่มเติมจากหลาย ๆ แหล่งเพื่อหาข้อสรุป)

2) นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลใด (หนังสือพิมพ์ ตำราเรียน ห้องสมุด สื่อวีดิทัศน์ ผู้เชี่ยวชาญ และอินเทอร์เน็ต ฯ)

1.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางการศึกษาโดยเขียนลงในใบกิจกรรมที่ 1: สิ่งที่ยั่งยืน ในช่องแนวทางการศึกษา โดยระบุแหล่งที่มาของความรู้ และผู้รับผิดชอบในการศึกษา ของแต่ละประเด็น

1.8 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเพื่อประเมินการวางแผนของกลุ่มตนใน ประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) สิ่งที่ได้ดี
- 2) สิ่งที่ต้องพัฒนา
- 3) ปัญหาและอุปสรรค
- 4) แนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

แล้วสรุปเรียบเรียงประเด็นข้างต้นลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์

2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสำรวจและเสนอข้อมูลตามความรู้เดิมเกี่ยวกับเงิน เพื่อ หรือเงินฝืดที่เคยศึกษามาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากการตอบคำถามดังต่อไปนี้

1) ภาวะเงินเฟ้อ และเงินฝืด มีความแตกต่างกันในประเด็นใดบ้าง (ระดับ ราคาสินค้าทั่วไป ปริมาณเงินในระบบ มูลค่าและความน่าเชื่อถือของเงิน)

2) หากเกิดภาวะเงินเฟ้อเงินฝืดขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออย่างไร (ประชาชนจะ เกิดความเดือดร้อน และจะเกิดการชะลอของการเติบโตทางเศรษฐกิจ)

3) ภาวะเงินเฟ้อ และเงินฝืดสามารถแก้ไขได้ด้วยใคร (การวางแผนนโยบาย ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยที่ประชาชนและเอกชนควรให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา)

2.2 นักเรียนภายในกลุ่มร่วมกันตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1 ตามความรู้เดิม ของตนที่มีโดยเขียนลงในใบกิจกรรมที่ 2: ฉันรู้อะไรบ้าง (Obj. 2.2)

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินถึงระดับความรู้เดิมของกลุ่มตนเอง และประเมินแนวทางในการศึกษาของกลุ่มตน ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) สิ่งที่ได้ทำได้ดี
- 2) สิ่งที่ต้องพัฒนา
- 3) ปัญหาและอุปสรรค
- 4) แนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

แล้วสรุปเรียบเรียงประเด็นข้างต้นลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการศึกษาเศรษฐศาสตร์

3.1 ครุณำนักเรียนไปศึกษา ณ ห้องมัลติมีเดีย เพื่อสะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล ทั้งนี้ครูผู้สอนจัดเตรียมเอกสารความรู้เบื้องต้นให้ผู้เรียนศึกษาแนวทางพอสังเขป

3.2 นักเรียนแต่ละคนตั้งสมมติฐานแนวคำตอบของคำถามที่ตนรับผิดชอบในการศึกษา แล้วเขียนสมมติฐานที่ตั้งไว้ในใบกิจกรรมที่ 3: ยิ่งค้นยิ่งรู้

3.3 นักเรียนแต่ละคนสืบค้นข้อมูลเพื่อหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างน้อยจำนวน 3 แหล่งข้อมูล พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาข้อมูลแต่ละแหล่ง แล้วเขียนข้อสรุปลงในใบกิจกรรมที่ 3: ยิ่งค้นยิ่งรู้โดยที่ครูผู้สอนทำหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ และแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลที่นักเรียนสืบค้น (Obj. 2.3)

3.4 นักเรียนแต่ละคนนำสิ่งที่ได้จากการสืบค้นมาประชุมร่วมกันกับกลุ่ม แล้วนำเสนอผลการศึกษา จากนั้นนักเรียนภายในกลุ่มร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษาเพื่อตอบข้อคำถามแต่ละข้อ

3.5 นักเรียนในกลุ่มร่วมกันประเมินการดำเนินการตามกระบวนกรของ กลุ่มตน ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) สิ่งที่ได้ทำได้ดี
- 2) สิ่งที่ต้องพัฒนา
- 3) ปัญหาและอุปสรรค
- 4) แนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

แล้วสรุปเรียบเรียงประเด็นข้างต้นลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 3

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์

4.1 นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พร้อมทั้งใบกิจกรรมที่ 1 -3 นำมาสรุปจัดเรียง และวางแผนในการนำเสนอรูปแบบผังกราฟิก

4.2 นักเรียนจัดทำร่างผังกราฟิกเพื่อใช้ในการนำเสนอของกลุ่มตน จากนั้นนำให้ครูตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งครูผู้สอนแนะนำเกี่ยวกับหลักในการจัดทำผังกราฟิกควรมีการนำเสนอโมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์รอง และมโนทัศน์ย่อย พร้อมทั้งมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่าง ๆ

4.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนนำเสนอ พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่ และอธิบายถึงเหตุผลในการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม แล้วสรุปเรียบเรียงลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 4

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนข้อสรุปทางเศรษฐศาสตร์

5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอประกอบผังกราฟิกของกลุ่มตนเอง (Obj. 1.2 1.3 1.4 และ 2.4)

5.2 นักเรียนในห้องคนอื่น ๆ ร่วมกันซักถาม แลกเปลี่ยน อภิปรายในสิ่งที่เพื่อนนำเสนอ จากนั้นจดบันทึกสาระสำคัญลงในใบกิจกรรมที่ 4: แลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.3 เมื่อกลุ่มของตนเองนำเสนอเสร็จครูให้นักเรียนเขียนประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนในการทำหน้าที่ของตน และระบุปัญหาและอุปสรรคในการนำเสนอ แล้วสรุปเรียบเรียงลงในบันทึกการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 ชั้นการประเมินผลการศึกษา

6.1 นักเรียนประเมินผลการดำเนินการของกลุ่มตนเอง การประเมินผลงานและการนำเสนอของเพื่อน

6.2 นักเรียนร่วมกันแนะนำติชมผลงานและการนำเสนอของเพื่อน

6.3 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการศึกษาผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยสรุปเป็นประเด็นภาวะเงินเฟ้อ และเงินฝืด จากการร่วมกันอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้ (Obj. 1.1 3.1 และ 3.2)

- 1) สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด
- 2) สภาพการณ์ของภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด

2.1) ราคาสินค้าโดยทั่วไป

- 2.2) ปริมาณเงินในระบบ
- 2.3) มูลค่าและความน่าเชื่อถือของเงิน
- 3) ผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด
  - 3.1) ต่อประชาชน
  - 3.2) ผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- 4) การใช้นโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ปัญหา
  - 4.1) นโยบายการเงิน
  - 4.2) นโยบายการคลัง
- 5) ความสำคัญของนโยบายการเงินและการคลัง
- 6) การปฏิบัติตนเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

6.4 นักเรียนร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญโดยสรุปของการศึกษา เรื่อง นโยบายการเงินและนโยบายการคลังของรัฐบาลจากคำถามที่ว่า “หากในอนาคตประเทศไทยเกิดปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจรัฐบาลควรดำเนินการแก้ไขอย่างไร” (เมื่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงจนก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน รัฐบาลจะใช้นโยบายการเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือในการควบคุมปริมาณเงินและสินเชื่อให้อยู่ในระดับสมดุล และใช้นโยบายการคลังในการควบคุมรายรับรายจ่าย และการก่องหน้สาธารณะของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศอยู่ในภาวะที่เหมาะสมกับการพัฒนา) (Gen)

6.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปข้อเสนอแนะติชมในการนำเสนองานของกลุ่มตน แล้วสรุปเรียบเรียงลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

สื่อการจัดการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. วีดิทัศน์ “Teaser : ต้มยำกุ้งวิทยา : วิชานี้อะไรเรียน!”
2. ภาพและพาดหัวข่าวภาวะทางเศรษฐกิจ
3. ใบกิจกรรมที่ 1: สิ่งที่ฉันสงสัย
4. ใบกิจกรรมที่ 2: ฉันทู้อะไรมาบ้าง
5. ใบกิจกรรมที่ 3: ยิ่งค้นยิ่งรู้
6. ใบกิจกรรมที่ 4: แลกเปลี่ยนเรียนรู้
7. หนังสือแบบเรียนเศรษฐศาสตร์
8. เอกสารเพิ่มเติมประกอบการเรียน
9. บันทึกการเรียนรู้

ใบกิจกรรมที่ 1 : สิ่งที่ฉันสงสัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การศึกษาจากข่าวทางเศรษฐกิจที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมาย พร้อมเสนอแนวทางในการหาคำตอบของข้อคำถามดังกล่าว

หัวข้อข่าว.....

ประเด็นคำถามที่สนใจ	แนวทางการศึกษา / ผู้รับผิดชอบ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

ใบกิจกรรมที่ 2 : ฉันทู้อะไรมาบ้าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจความรู้เดิมเพื่อตั้งสมมติฐานของข้อความที่ได้จากการทำกิจกรรมที่ 1 พร้อมทั้งสรุปประเด็นแนวทางการตรวจสอบข้อสมมติฐาน และการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

หัวข้อข่าว.....

ข้อความ	คำตอบเบื้องต้น
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

ใบกิจกรรมที่ 3 : ยั่งคั่นยั่งรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนสืบค้นและศึกษาข้อมูลเพื่อหาคำตอบของข้อคำถามที่ตนได้รับมอบหมาย อย่างน้อย 3 แหล่งที่มา

หัวข้อข่าว.....

1. ข้อคำถาม

.....

2. สมมติฐาน

.....
 .....
 .....

3. ผลการศึกษา

แหล่งข้อมูล	สิ่งที่ได้จากการศึกษา
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

ใบกิจกรรมที่ 4 : แลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปประเด็นการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม แล้วบันทึกลงในตารางพอสังเขป

กลุ่ม ที่	หัวข้อข่าว	สิ่งที่ได้จากการศึกษา
1		
2		
3		
4		
5		
6		

ตารางที่ 15 ค่า IOC ของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ตามรูปแบบการสืบสอบของ อัลเบอร์ตาลีร์นิง

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) จุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับขั้นตอนตามรูปแบบการสืบสอบของอัลเบอร์ตาลีร์นิง	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) การจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) รายละเอียดของกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) ความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาที่ใช้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
8) ความถูกต้องของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9) ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	1	0	1	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
10) ความสอดคล้องของการวัดผล และประเมินผลกับตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้	1	-1	1	1	1	1	1	0.71	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ยรวม								0.96	

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และคุณภาพของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
2. แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาและคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

ตัวอย่าง

แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้มีจำนวนข้อคำถาม 25 ข้อ
2. ข้อคำถามทุกข้อเป็นแบบปรนัยสองตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงเนื้อหา
 ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อแสดงเหตุผลสนับสนุนคำตอบของคำถามในตอนที่ 1
3. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ
4. ส่งกระดาษคำถามและกระดาษคำตอบเมื่อหมดเวลา

ตัวอย่างข้อคำถามของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ก่อนเรียน

มโนทัศน์	ข้อคำถาม
เงินเพื่อ	<p>1. สภาพการณ์ใดบ่งบอกว่าเกิดภาวะเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจได้ชัดเจนที่สุด</p> <p>ก. ประชาชนมีรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น</p> <p>ข. แลกเงินบาทเป็นเงินสกุลอื่นได้น้อยลง</p> <p>ค. เงินจำนวนเท่าเดิมสามารถซื้อสินค้าได้ลดลง</p> <p>ง. อำนาจซื้อของเงินที่มีอยู่ในมือของประชาชนมากขึ้น</p>
	<p>เหตุผลสนับสนุน</p> <p>ก. ค่าเงินบาทแข็งค่า</p> <p>ข. ค่าของเงินลดลง</p> <p>ค. ค่าของเงินเพิ่มขึ้น</p> <p>ง. ประชาชนมีเงินจำนวนมาก</p>

มโนทัศน์

ข้อความถาม

เหตุผลสนับสนุน

- ก. ตลาดหลักทรัพย์คึกคัก หุ่นธุรกิจไทยเป็นที่น่าสนใจ
- ข. เพิ่มปริมาณเงินหมุนเวียนเกิดสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ
- ค. สร้างรายได้แก่ประเทศ เป็นการก่อกำเนิดที่มีประโยชน์
- ง. เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ และถ่ายทอดเทคโนโลยี

ความร่วมมือ

21. ข้อใดคือลักษณะของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในขั้นต้น

- ก. กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจร่วมกัน
- ข. ยกเลิกหรือลดภาษีการค้ากับประเทศสมาชิก
- ค. การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตในประเทศสมาชิกได้เสรี
- ง. ประเทศสมาชิกเก็บภาษีกับประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน

เหตุผลสนับสนุน

- ก. ตลาดรวม
- ข. เขตการค้าเสรี
- ค. สหภาพศุลกากร
- ง. สหภาพทางเศรษฐกิจ

การค้าเสรี

25. ข้อใดเป็นผลกระทบจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต

- ก. การยกระดับฝีมือแรงงาน
- ข. การมีสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจ
- ค. เกิดการคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยี
- ง. เกิดการลดลงของราคาสินค้าเนื่องมาจากการแข่งขันด้านราคา

เหตุผลสนับสนุน

- ก. นำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อ
- ข. นำไปสู่ภาวะสมองไหล
- ค. นำไปสู่การทุ่มตลาด
- ง. นำไปสู่การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น

ตัวอย่าง

กระดาษคำตอบ

แบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อ - นามสกุล ..... ชั้น ม. .... / ..... เลขที่.....

ข้อ	คำตอบ				เหตุผลสนับสนุน				ข้อ	คำตอบ				เหตุผลสนับสนุน			
	ก	ข	ค	ง	ก	ข	ค	ง		ก	ข	ค	ง	ก	ข	ค	ง
1									16								
2									17								
3									18								
4									19								
5									20								
6									21								
7									22								
8									23								
9									24								
10									25								
11									คะแนนที่ได้								
12																	
13									คะแนนเต็ม				25				
14																	
15																	

ตารางที่ 16 ค่า IOC ของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	-1	0	1	1	1	1	0.57	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	0	1	1	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
8	0	1	1	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	1	-1	0.71	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	1	-1	1	1	1	1	-1	0.43	ตัดทิ้ง
14	0	1	0	1	1	1	1	0.71	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	1	0	1	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
17	1	-1	1	1	1	1	-1	0.43	ตัดทิ้ง
18	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	1	0	1	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	1	-1	0.71	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	1	-1	0.71	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25	1	0	1	1	1	1	-1	0.57	ใช้ได้

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
26	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
29	0	1	1	1	1	1	-1	0.57	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
31	1	0	0	1	1	1	1	0.71	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
35	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
36	1	0	1	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
37	0	1	0	1	1	1	1	0.71	ใช้ได้
38	1	1	0	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
40	1	0	0	1	1	1	-1	0.43	ตัดทิ้ง
รวม	35	28	32	40	40	40	14	32.71	
เฉลี่ย	0.88	0.70	0.80	1.00	1.00	1.00	0.35		
สรุปค่าเฉลี่ยรวมความสอดคล้องของแบบวัดในมิติทัศน์ทาง เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย								0.82	

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์เมื่อนำไปทดลองใช้ (tryout)

ข้อ	ค่า p	ค่า r	แปลผล	ข้อ	ค่า p	ค่า r	แปลผล	
1.1	0.70	0.22	ใช้ได้	21.1	0.20	0.28	ใช้ได้	จำนวนแบบวัดมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นทั้งหมด 40 ข้อ โดยหลังการทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยศึกษา และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้
1.2	0.35	0.33	ใช้ได้	21.2	0.10	0.14	ตัดทิ้ง	
2.1	0.60	0.47	ใช้ได้	22.1	0.60	0.21	ใช้ได้	
2.2	0.55	0.33	ใช้ได้	22.2	0.30	0.21	ใช้ได้	1) ข้อสอบข้อที่ 6 7 10 17 21 27 28 และ 38 มีค่า p ต่ำกว่า 0.20 ซึ่งถือว่ายากเกินไป จึงตัดทิ้ง จำนวน 8 ข้อ
3.1	0.60	0.37	ใช้ได้	23.1	0.55	0.24	ใช้ได้	
3.2	0.45	0.29	ใช้ได้	23.2	0.50	0.31	ใช้ได้	
4.1	0.30	0.40	ใช้ได้	24.1	0.55	0.27	ใช้ได้	2) ข้อสอบข้อที่ 7 10 17 21 27 28 38 และ 39 มีค่า r ต่ำกว่า 0.20 ซึ่งถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก จึงตัดทิ้ง จำนวน 8 ข้อ
4.2	0.20	0.37	ใช้ได้	24.2	0.35	0.47	ใช้ได้	
5.1	0.60	0.47	ใช้ได้	25.1	0.65	0.25	ใช้ได้	
5.2	0.40	0.33	ใช้ได้	25.2	0.40	0.47	ใช้ได้	3) รวมข้อสอบที่ตัดทิ้งทั้งสิ้น จำนวน 9 ข้อ
6.1	0.30	0.40	ใช้ได้	26.1	0.80	0.36	ใช้ได้	
6.2	0.15	0.26	ตัดทิ้ง	26.2	0.35	0.65	ใช้ได้	
7.1	0.10	0.19	ตัดทิ้ง	27.1	0.10	0.14	ตัดทิ้ง	หมายเหตุ แบบวัดมโนทัศน์ 1 ข้อประกอบด้วย 2 ตอน (.1 และ .2) ดังนั้นหากมีตอนใดตอนหนึ่งต่ำกว่าเกณฑ์จึงต้องตัดทิ้งทั้งข้อ
7.2	0.05	0.11	ตัดทิ้ง	27.2	0.10	-0.12	ตัดทิ้ง	
8.1	0.30	0.53	ใช้ได้	28.1	0.10	-0.25	ตัดทิ้ง	
8.2	0.30	0.53	ใช้ได้	28.2	0.00	-0.12	ตัดทิ้ง	
9.1	0.55	0.40	ใช้ได้	29.1	0.55	-0.08	ใช้ได้	
9.2	0.25	0.38	ใช้ได้	29.2	0.50	0.37	ใช้ได้	
10.1	0.10	-0.02	ตัดทิ้ง	30.1	0.55	0.47	ใช้ได้	
10.2	0.10	-0.02	ตัดทิ้ง	30.2	0.45	0.65	ใช้ได้	
11.1	0.65	0.24	ใช้ได้	31.1	0.50	0.24	ใช้ได้	
11.2	0.65	0.24	ใช้ได้	31.2	0.35	0.33	ใช้ได้	
12.1	0.60	0.27	ใช้ได้	32.1	0.30	0.29	ใช้ได้	
12.2	0.40	0.51	ใช้ได้	32.2	0.20	0.39	ใช้ได้	
13.1	0.45	0.36	ใช้ได้	33.1	0.60	0.57	ใช้ได้	
13.2	0.30	0.36	ใช้ได้	33.2	0.30	0.55	ใช้ได้	
14.1	0.40	0.37	ใช้ได้	34.1	0.65	0.57	ใช้ได้	
14.2	0.40	0.47	ใช้ได้	34.2	0.50	0.50	ใช้ได้	
15.1	0.30	0.36	ใช้ได้	35.1	0.55	0.36	ใช้ได้	
15.2	0.30	0.24	ใช้ได้	35.2	0.35	0.47	ใช้ได้	
16.1	0.65	0.51	ใช้ได้	36.1	0.60	0.63	ใช้ได้	

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ชื่อ	ค่า p	ค่า r	แปลผล	ชื่อ	ค่า p	ค่า r	แปลผล
16.2	0.50	0.75	ใช้ได้	36.2	0.25	0.36	ใช้ได้
17.1	0.45	0.57	ใช้ได้	36.2	0.25	0.36	ใช้ได้
17.2	0.05	-0.12	ตัดทิ้ง	37.2	0.40	0.71	ใช้ได้
18.1	0.75	0.36	ใช้ได้	38.1	0.05	0.37	ตัดทิ้ง
18.2	0.20	0.41	ใช้ได้	38.2	0.10	-0.05	ตัดทิ้ง
19.1	0.70	0.75	ใช้ได้	39.1	0.70	0.12	ตัดทิ้ง
19.2	0.25	0.32	ใช้ได้	39.2	0.65	0.57	ใช้ได้
20.1	0.45	0.27	ใช้ได้	40.1	0.60	0.57	ใช้ได้
20.2	0.45	0.33	ใช้ได้	40.2	0.45	0.59	ใช้ได้

ตัวอย่าง

แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา มีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับคือ

- 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 3 หมายถึง เห็นด้วย
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. ให้นักเรียนตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุดเพราะแบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิดตายตัว นักเรียนแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็น ความรู้สึกและแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน

3. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยเท่านั้นซึ่งไม่ได้นำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนใด ๆ ในวิชาสังคมศึกษา

4. พิจารณาแต่ละข้อความอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา เพียงข้อละหนึ่งระดับ

ข้อที่	เจตคติต่อการศึกษาศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)	เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	แปลค่า
ด้านความรู้ความเข้าใจ						
1	การศึกษาศรษฐศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้ศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา					
6	การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจควรเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการเท่านั้น					

ข้อที่	เจตคติต่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)	เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	แปลค่า
ด้านความรู้สึกรู้สึก						
12	ฉันรู้สึกว่าการศึกษาเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายเพราะต้องจำกฎและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์					
16	ฉันสนุกกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ทางเศรษฐศาสตร์					
ด้านพฤติกรรมการแสดงออก						
22	ฉันนำงานวิชาอื่นมาทำ ในขณะที่เรียนคาบเศรษฐศาสตร์ ในวิชาสังคมศึกษา					
30	หากมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ ฉันไม่ลังเลที่จะเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว					

ตารางที่ 18 ค่า IOC ของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1	-1	1	1	1	1	1	1	0.71	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	-1	1	1	1	1	1	1	0.71	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	-1	0	1	1	1	1	1	0.57	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	1	1	0	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	0	1	1	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
12	-1	1	1	1	1	1	0	0.57	ใช้ได้
13	0	1	1	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
14	0	1	1	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
18	1	1	0	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							ค่า IOC	การแปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
26	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
31	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34	1	1	0	1	1	1	0	0.71	ใช้ได้
35	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36	1	1	0	1	1	1	1	0.86	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
41	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
43	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	1	0	0.86	ใช้ได้
45	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
รวม	34	44	40	45	45	45	26	39.86	
เฉลี่ย	0.76	0.98	0.89	1.00	1.00	1.00	0.58		
สรุปค่าเฉลี่ยรวมความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศูนย์ศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย								0.89	

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อนำไปทดลองใช้ (tryout)

ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาศรีษฐศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษา					
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.78	16	0.65	31	0.35
2	0.69	17	0.91	32	0.72
3	0.57	18	0.66	33	0.94
4	0.41	19	0.82	34	0.93
5	0.44	20	0.89	35	0.91
6	0.47	21	0.82	36	0.99
7	0.76	22	0.68	37	0.77
8	0.76	23	0.89	38	0.62
9	0.46	24	0.81	39	0.81
10	0.33	25	0.73	40	0.48
11	0.41	26	0.76	41	0.45
12	0.70	27	0.58	42	0.72
13	0.46	28	0.94	43	0.44
14	0.48	29	0.85	44	0.81
15	0.21	30	0.80	45	0.57
ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติทั้งฉบับเท่ากับ 0.89					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ยุทธพันธ์ พงษ์ไพโร
วัน เดือน ปี เกิด	19 กรกฎาคม 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี ปีการศึกษา 2553 - สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2558 - ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม ศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2560
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1/302 หมู่ 12 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัด นนทบุรี 11110

